

Мундарица

Боби 1	5
Боби 2	18
Боби 3	28
Боби 4	37
Боби 5	45
Боби 6	52
Боби 7	59
Боби 8	74
Боби 9	89
Боби 10	103
Боби 11	110
Боби 12	117
Боби 13	124
Боби 14	134
Боби 15	145
Боби 16	151

Боби 17.....	175
Боби 18	183
Боби 19	188
Боби 20	203
Боби 21	210
Боби 22	218
Боби 23	227
Боби 24	234
Боби 25	245
Боби 26	253
Боби 27	259

БОБИ 1

“Нони худро ба об парто, чунки пас аз рӯзҳои бисёр онро хоҳӣ ёфт”

Воиз 11:1

Субҳи хеле зебои моҳи июл буд. Ин пагоҳӣ толори калони мактаби якшанбегӣ назар ба дигар рӯзҳои одатӣ серодам менамуд. Кӯдакони синну солашон гуногун, аз хурдакакон сар карда, то ҷавонони қариб калонсол дар курсиҳо ҷой гирифта буданд. Онҳо навакак якҷоя суруди дӯстдошташонро хонданд: “Хонаи осмон олию дурашон”. Директор аз гузаргоҳҳои назди курсиҳо гузашта, талабагони бе муаллим мондари қайд мекард ва онҳоро ба ёрдамчиёни ихтиёрӣ, ки дар як тарафи сахни толор меистоданд, месупурд. Ин ёрдамчиён аз қатори масеҳиёни оддӣ буданд, ки ҳангоми наомадани ягон муаллим ӯро иваз мекарданд.

Назди даромадгоҳи толор як хараки

дароз диққати касро беихтиёр ҷалб менамуд. Дар он якчанд бачагони пойлучу чиркин бо либосҳои даридагӣ нишаста буданд. Ҷои муаллим холи буд. Аз намуди ин талабагон аниқ фаҳмидан мумкин буд, ки онҳо бо нияти қатъии ҳарчи беҳтар дилхушӣ кардан омадаанд.

Ин шунавандагони хурдсол то ҷи андоза шӯх, чолок ва ҳилагар буданд! Аз рӯи камзӯлҳои даридагӣ, мӯйҳои пахмоқ ва ҷашмони маккорашон як гурӯҳи оворау дайду будани онҳо дарҳол шинохта мешуд. Лақаби “гурӯҳи дайду” аз ҳама бештар ба онҳо мувофиқ буд. Дар ин толори равшан нурҳои офтоб духтарону баччаҳои тозау орошта либос пӯшидари хуррамона равшан мекарданд. Гиребонҳои сап-сафед ва галстукҳои эҳтиёткорона басташудаи онҳо аз дастҳои ғамхоронаи модар шаҳодат медоданд; ва дар ин толор, дар чунин муҳит дидани ин гуна дайдуҳо то як андоза аҷиб менамуд. Дар ин гурӯҳи рӯҳияи хушҳолонатарин ҳукмфармо буд: бачаҳо механдиданд, хуштак

мекашиданд, якдигарро аз мӯйҳояшон мекашиданд, ва пойҳои лучашон доимо дар чунбиш буд. Директор назди онҳо истода, бо меҳрубонӣ гуфт:

– Салом, дӯстон, ман хеле хурсандам, ки шумо имрӯз ин қадар бисёр ҳастед. Муаллимаатон дар кучост?

– Вай нест, – гуфт яке аз онҳо

– Вай ба Калифорния рафтааст, – илова кард дуюмин.

– Вай аз мо тарсид, – қайд кард сеюмӣ.

– Ин ҳайратовар нест! Рӯзи якшанбеи гузашта Тим чини куртаи вайро даронд. Охир ӯ дар байни мо бачаи хеле чаққон аст-ку...

Пас аз ин суханон хандаҳои баланд садо доданд, ки ҳатто бачаҳои гурӯҳи ҳамсоя ба ақиб нигоҳ карданд, то бинанд, ки чӣ рӯй дод. Тим даст ба мӯйи сараш бурда бо ҳамагон шодӣ мекард.

– Ман барои шумо муаллимаи дигарро даъват мекунам ва шумо ҳамаатон аз вай розӣ хоҳед буд. Вале умед дорам, ки шумо бо вай боадабона муносибат мекунад.

Дар ҳароки ёрдамчиёни ихтиёрӣ боз

як духтари ҷавони зоҳиран шармгин монда буд.

– Оҳ, ҷаноби Паркер! – ҳаросон хитоб кард ӯ, вақте ки директор ба вай бо дархости худ муроҷиат намуд. – Ман ин гурӯҳро гирифта наметавонам, ман ҳоло ягон бор дар мактаби якшанбегӣ дарс надодам; илова бар он, ман ин бачаҳоро аз вақти ба ин ҷо даромаданам мушоҳида карда истодам. Онҳо шӯҳию хандаро бас накарда истодаанд, ва аз афташ ин дилхушиашонро бас кардани ҳам нестанд.

– Маҳз аз ҳамин сабаб, барои қатъ кардани ин бадахлоқиашон ман аз шумо хоҳиш дорам, ки бо онҳо сӯҳбат кунед.

– Оҳ, не, барои онҳо ягон каси таҷрибанок лозим аст... ё касе ки онҳоро шавқманд карда метавонад.

– Лекин мо интихоби дигар надорем-ку, ва агар шумо бо ин гурӯҳ машғулият нагузаронед, он бе муаллима меконад.

Духтари ҷавон ҳоло ҳам ба қарор намеомад.

Он гоҳ ҷаноби Паркер ҳам шуда, ба гӯшаш гуфт: “Он чи ба яке аз ин баро-

дарони хурдтарини Ман накардаед, ба Ман накардаед”.

Духтар дарҳол аз ҷояш хест; ҳама шаку шубҳа аз дилаш гум шуд.

– Хуб, ҷаноби Паркер, азбаски шумо мегӯед, ки ягон каси дигар нест, ман розиям.

Ӯ аз пеши кӯдакони бодикқат ва сару либоси хуб пӯшида, ки ба гурӯҳҳои зиёд тақсим шуда буданд, гузашта, сӯи хараки назди даромадгоҳ равон шуд.

– Ана, дӯстони ман, – гуфт директор, – ба шумо муаллимаатон Перриро муаррифӣ мекунам. Умед дорам, ки шумо бо ӯ ҳамчун бачаҳои хуштарбия муносибат мекунед.

Духтари ҷавон ҷои худро гирифт. Вай дар дил аз Худо зорӣ намуд, ки ин таҷрибаи аввалини кори ӯро, ки барои Ӯ буд, баракат диҳад. Вай дарсро оғоз намуд, зеро шаш ҷуфт чашмони айёру шӯх дар интизории хомӯшона ба ӯ дӯхта шуда буданд.

– Оё шумо оятеро, ки ба шумо супориш дода шуда буд, ба ман аз ёд гуфта метавонед? – дӯстона пурсид ӯ.

– Имрӯз наметавонем! – ҷавоб дод Боб Тёрнер, ки ҳамеша якум шуда ҷавоб медод.

– Мо одати аз ёд кардани оятҳоро надорем, – илова намуд шарикаш.

– Мо ба ин ҷо танҳо вақте меоем, ки ҳаво барои моҳӣ қапидан ё чормағз чиндан беҳад гарм мешавад.

– Тим бошад, – давом дод сеюмӣ, – ба ин ҷо танҳо ба он сабаб даромад, ки аз давом додани роҳаш танбалӣ кард.

– Ин дурӯғ аст! – дод зад Тим, – ман барои он омадам, ки дар хона бо ман фақат ҷанҷол мекунанд.

Аз ин суханон ҳамаи шаш нафар баланд хандиданд.

Ин ҳамааш он қадар аҳамият надорад, дӯстонам! – гуфт муаллима, – ба фикрам, шумо ҳикоя гӯш карданро дӯст медоред? Меҳоҳед, ман ба шумо ягон ҳикоя нақл кунам?

Шунавандагони сермағал розӣ шуданд.

– Ман ба шумо воқеаеро нақл мекунам. Ин воқеа бофта нашудааст, балки бо падари ман рӯй додааст. Пас, гӯш ку-

нед!

Шунавандагон ба ҳам зич шуданд ва бо диққат ба ӯ менигаристанд.

– Касе ки дар ин маҳал зода шудааст, албатта, кони оҳанро дидааст. Ва, бешубҳа, шумо медонед, ки ҳар як конкан ҳатман бояд бо худ чароғ дошта бошад, то дар зери замин, дар торикӣ роҳ ёфта тавонад. Падари ман ҳам конкан буд. Ҳар пагоҳӣ вай ҳамроҳи дигар конканҳо чуқур ба зери замин мефаромад. Дар зери замин ҳар кас бояд чароғи худро эҳтиёт мекард. Падарам бисёр вақт ба ман нақл мекард, ки вақте дар нақби пасти кон пуштнокӣ хобида кор кардан лозим меомад, ин оташаки чароғдон ягона тасаллоӣ вай буд. Ва боре, дар як рӯзи гарму тафсонӣ тобистон, пеш аз он ки конканҳо ба зери замин фароянд, дар ғарб абрҳои сиёҳ чамъ шуданд. Конканҳо чун ҳарвақта пеш аз фаромадан барои дуо чамъ шуданд. Якбора раъду барқ сар шуд. Ва дар боло обу ҳаво ҳар қадар бад бошад ҳам, дар кон, ки онҳо ба он ҷо фаромаданд, хомӯшии том ҳукмфармо

буд.

Мардон ба якдигар рӯзи кори нек орзу намуда, аз пайи кор шуданд. Онҳо ба қисмҳои гуногуни кон тақсим шуданд, ва ҳар кас дар ҷои худ бо ғайрат кор мекард. Чароғҳои онҳо дар тасмаи васеашон часпонда шуда буд, ва оташаки хурди чароғҳояшон ба онҳо равшанӣ мекард.

Ногоҳ падарам гулдурроси даҳшатнокеро шунид: дар якҷанд сония тахтабанди нақби кон фуру рехт.

Доду фарёди воҳиманоки конканҳо шунида мешуд, ва танҳо овози гӯшкаркунандаи падарам аз дигар овозҳо баландтар садо дод: “Чароғҳоятонро эҳтиёт кунед! – гуфт ӯ. – Танҳо онҳо метавонанд дар кучо будани моро ба халоскунандаҳо нишон дода, моро наҷот диҳанд!”

Бесарусомонии саҳт сар зад. Ҳама кӯшиш мекарданд кӯр-кӯрона ба даромадгоҳи нақби кон гузаранд, вале он пӯшида шуда буд. Ҳамаро ноумедӣ фаро гирифт. “Мо набуд мешавем! Ҳама кӯшишҳо бефоидаанд! То вақте ки моро

меёбанд, мо аз гуруснагӣ мемурем!” Вале падарам кӯшиш мекард дар онҳо мардонагиро бедор кунад: “Мо набояд рӯҳафтада гардем! Худованд ҳар касеро, ки ба ӯ муроҷиат мекунад, дар рӯзи тангиаш тарк накардааст! Гӯш кунед! Рафиқони мо албатта кӯшиш мекунанд моро ёфта бароранд. Мо бояд хӯроқӣ ва ҳамчунин равғани чароғҳоямонро дуруст тақсим кунем. Бинобар ин ба ғайр аз якто чароғ дигар ҳамаашро хомӯш кунед, то ки фақат як чароғ доимо фурузон бошад.

Конканҳо мувофиқи дастури падарам амал карданд. Ҳар як бурдаи нон аз рӯи инсоф тақсим карда мешуд, ва танҳо як чароғ даргирон буд. Вақт оҳиста, соат ба соат мегузашт. Аз рӯи ҳисоби онҳо, аз вақте ки онҳо зинда ба зинда гӯр шуданд, аллақай чор рӯз гузашт. Охирин бурдаи нон хӯрда шуда буд, ва охирин қулти об нӯшида шуда буд. Одамони рӯҳафтадаву мондашуда дар гирди чароғе ки оташаш ба охир расида истода буд, менишастанд. Онҳо бо чашмони барангехта ба шӯълаи хомӯш шудаистода беҳаёл нигоҳ

мекарданд, чунки дар пилтаи чароғ охирин чакраҳои равған месӯхтанд.

Ва боз шиквае бо овози паст садо дод: “Чаро мо худамонро бо умеди бемаъно азоб медиҳем? Хоҳ-нохоҳ мо мемурем!” Вале падарам ба онҳо эътироз мекард: “Не, мо набояд таслим шавем! Оё шумо оташаки ин чароғро мебинед? Пас, чӣ тавре ки он торикиро равшан мекунад, ҳамон тавр Худо бо сухани Худ дилҳои моро равшан менамояд. Сухани ӯ чароғ аст барои пойҳоямон, ҳатто агар ҳама чароғҳо дар атроф хомӯш шаванд. Охир ӯ гуфтааст: «Маро дар мӯҳтоҷият бихон, ва Ман туро наҷот медиҳам, ва ту Маро ҷалол медиҳӣ!» Ин ваъдаи ӯ моро имрӯз дастгирӣ карда истодааст. Биёед дуо мекунем!”

Пас аз дуо хомӯшии том фаро расид. Дере нагузашта, оташаки охирон низ хомӯш гашт. Баъзеҳо гиря карданро сар карданд. Онҳо сусту нотавон гаштанд.

Ногаҳон, чӣ тавре ки баъзе вақт дар хоб мешавад, падарам, мисли аз дур, садои тирпаррониро шунид. Баъд аз якчанд вақт садо такрор шуд; сипас аниқтару

наздиктар, ва онро дигарон низ мешуниданд. Одамони хасташуда зиндадил шуданд. Онҳо ҳар муддат якҷоя баланд фарёд мезаданд, то ки халоскунандагон дар кучо будани онҳоро муайян карда тавонанд. Садои корҳои наҷотдиҳӣ ҳарчи бештар наздик мешуд. Ва, ниҳоят, ҷои чун қабр маҳкамшудаи онҳо нимкоф шуд, ва дар болои сарашон ҷароғи даргирифтаистода чун офтоб намудор гашт. Онҳо пур аз ҳаяҷон ва миннатдорӣ ба он дастҳои харобгаштаи худро дароз карданд. Онҳо наҷот ёфтанд!

Нақли воқеа ба охир расид. Рухсораҳои сафедтоби муаллима Перри сурх шуданд. Хиҷолати ӯ аз байн рафт: бачаҳо нақли ӯро бо диққат ва бо чашмони дӯхта гӯш намуданд. Вақте ӯ хомӯш шуд, Тим аз вай пурсид:

– Оё ин воқеа дар ҳақиқат руй додааст?

– Бале, додарам. Падарам чандин бор онро ба ман нақл карда буд.

– Ва онҳо аз он сабаб наҷот ёфтанд, ки дуо карда буданд?

– Бале, бешубҳа! Охир, Худо ба мо ваъда додааст, ки агар аз ӯ илтимос

кунем, ӯ ба мо ёрӣ медиҳад.

Тим аз ҷояш хеста, каме ба пеш хам шуд.

– Ва он чизе ки дар Китоби Муқаддас навишта шудааст, дар ҳақиқат чун ҷароғ дар торики аст? Оё метавонад он ба одамони бад ҳам дурахшад, ба онҳое ки ҳеҷ гоҳ инро хоҳиш накарда буданд?

– Бале, Тим. Он чун нури ҷароғест, ки чуқур дар зери замин медурахшад. Бе ин нур дар ҳаёт роҳ ёфтан тамоман имкон надорад.

Тим ба фикр фуру рафт. Баъд сар чунбонда, мӯйҳои сиёҳи чингилаашро афшонд.

– Ман ҳама вақт фикр мекардам, ки чунин воқеаҳо барои мо барин одамон мебофанд, то ки мо боадабона рафтор намоем. Вале намедонистам, ки чунин воқеа ҳақиқатан ҳам ба амал омадааст.

ӯ чунон ба андешаҳо ғарқ шуд, ки ба ғалоғулаи умумӣ шарик нашуда, оҳиста, бо фикру хаёл мактаби якшанбегиро тарк намуд.

Перри бошад аз ақиби бачаҳо нигоҳ

карда, фикр менамуд, ки оё ягон донаи тухмӣ ба дили онҳо афтада бошад? Оё он мерӯида бошад, ё дар зери таъсири ин зиндагӣ нобуд мегардад?

БОБИ 2

“Қадаре дар хоки нағз афтад ва бор овард”

Матто 13:8

Пагоҳии рӯзи душанбе, вақте Тим Левӣ чашмонашро кушод, офтоб аллақай баромада буд.

– Чӣ гуна дилгиркунанда! – хамёз кашида ба худ гуфт ӯ. – Агар ҳар сахар хестан лозим бошад, оё бегоҳ хоб кардан меарзад?

Бо ин суханон ӯ танбалона аз чогаҳаш бархост ва дар якчанд дақиқа дирӯза либосҳои даридаи худро аллақай пӯшида буд. Вай ҳатто шона кардани мӯйҳои чингилаи парешони худро фаромӯш кард. Чогаҳи ӯ, мисли худаш, чиркину бетартиб буд, ва тамоми ҳучрааш ба ин афту намуд мувофиқат мекард. Ифлосӣ, чангу ғубор ва қашшоқӣ дар ин истиқоматгоҳ ҳукмрон буданд.

Тим аз зинапои шикаста поён ба ошхона фуромад. Танҳо як намуди ин ҳучра касро дилгир менамуд. Дар кунчи

ошхона мизи ба девор такяшуда ҷойгир шуда буд, ки бар се пояи худ базӯр мекостод; дар болои он миз дастпоккунаке буд, ки шояд вақте сафед буд, вале ҳоло шубҳа кардан мумкин буд, ки ранги аввалааш сафед буд. Дар сари миз барои Тим ва хоҳараш хӯроки саҳарӣ гузошта шуда буд. Мизро галаи пашшаҳо ихота мекарданд. Ҳавои ҳуҷра аз офтоби сӯзони моҳи июл ва тафси оташдон бениҳоят гарм шуда буд.

– Охир хестӣ, – бо чунин суханон пешвоз гирифт ӯро модараш, ки дар назди дег чизе мепухт. – Ту аз хобат дер мехезӣ! Чӣ тавр ту, чунин бачаи калон, шарм надошта то ба дерӣ дар ҷогаҳат ғел мезанӣ, ва модаратро маҷбур мекунӣ, ки ҳезум майда карда, барои хӯроки пагоҳии ту об кашад?

– Лекин ту барои дигарон низ хӯрок мепазӣ-ку, рост не? – ҳилаомез пурсид Тим. – Падарам дар кучост?

– Дар ҳамон ҷое ки ту то ҳоло будӣ. Ростӣ гап, ман аз чунин зиндагӣ ва аз ҳамаи шумо монда шудаам.

Модараш аз назди дег дур шуд ва бо

пешбандаш ба рӯи худ шамол меод.

Зани бечора ба назар азобдида ва хашмгин менамуд, вале дар асл тамоман зани бадқаҳр набуд. Кошки Тим медонист, ки ин саҳар модари бечорааш дар дил то чӣ андоза ғам дошт. Вай дар даруни дил шавҳарашро, ки дар ин бевақтии рӯз хоб мерафт, маҳкум намекард. Баръакс, вай хурсанд буд, ки шавҳараш баъд аз чунин шаби дароз, ки бо азоб гузаронд, ором гирифта, хобаш бурд. Худи вай аз субҳидам аллакай бедор буд; мунтазам ба пешонии шавҳараш латтаи тар гузошта, болишташро дуруст мекард, ва гаҳвораи кӯдаки ширмакаш-ро мечунбонд, то вай бо гирияи худ ба бемор халал нарасонад. Бе ягон шубҳа, хонум Левӣ занаки бад ӯ модари бад набуд, лекин ин пагоҳӣ вай хеле хаста шуда буд. Вай дар бораи бачаи шӯху танбалаш, духтари густоҳу гапнодарояш, кӯдаки ширмаки тансиҳату боқувваташ, ки вақти бисёри ӯро мегирифт, ва ниҳоят дар бораи шавҳараш, ки рӯз то рӯз суст мешуду, вале дар ин бора гап намезад, фикр ме-

кард.

Ва барои тамоми ин оила танҳо вай бояд кор мекард. Илова ба ҳамаи ин вай дар хонаи одамони дигар бо меҳнати ҳаррӯза пул кор мекард. Ӯ аз ҳеч кучо умеди кӯмак гирифтаниро надошт. Ва ҷои тааҷҷуб нест, ки овозаш саҳт ва суҳанонаш на он қадар одилона буданд.

Доди кӯдак аз ҳуҷраи дигар андешаҳои ӯро қатъ намуд. Ин гӯшаи хурдак хамроҳи ҳуҷраи бемор ва хоначаи Тим, ба ғайр аз ошхона, манзили зисти онҳоро ташкил меод. Хонум Левӣ даррав ба ҳуҷраи шавҳараш назар кард, вале дар баста буд.

– Мария, – фарёд зад ӯ, – оё гаҳвораи кӯдакро ҷунбонда наметавонӣ?

– Ҳа, инро танҳо гуфтан осон аст, – ғур-ғур кард Мария, – кани худат вайро ором карда бин.

Гӯё ҳамчун исботи суҳанони вай, гири кӯдак баландар шуда ба доди саҳт мубаддал гашт, ки ба воситаи он кӯдак тавонист модарашро маҷбур кунад, ки ба наздаш давида ояд.

– Чӣ хел ту духтараки дилсаҳт

ҳастӣ, – гуфт ӯ ба духтараш, – барои чӣ гаҳвораашро намеҷунбонӣ? Падарат шаби дароз азоб кашид ва танҳо навакак хобаш бурд, вале ба ту тамоман фарқ надорад!

– Ман гаҳвораашро ҷунбонда будам, – хашминона ҷавоб дод Мария, – вале ӯро маҷбур кардан намешавад, ки ҷашмонашро пӯшад.

Ҳамин лаҳза дар ошхона чизе тараққос зада афтод, ва хонум Левӣ бо кӯдак дар даст он ҷо шитофт. Вақти набудани ӯ Тим вақтро беҳуда сарф накард: вай пораи калони нонро бурид, вале вақте ки дасташро сӯи рағани маска дароз кард, нохост зарфи қаҳвачӯшониро бо оринчаш тела дод. Зарф ба замин ғалтида ба садҳо пора тақсим шуд, ки дар кӯлмаки қаҳва шино мекарданд. Модари бечора тамоман бетоқат шуда сӯи Тим дод зад “Тезтар ба мактабат дафъ шав! Аз ту танҳо нохушӣ бармеояд! Ва тамоми рӯз ба назарам натоб!”

Вале Тим тавонист боз ба нонаш раған молад, ва кулоҳашро гирифта

дарҳол аз ошхона чаҳида барояд. То кушода шудани мактаб як соат монда буд. Аммо вай метавонист тамоми рӯзро бо ихтиёри худ гузаронад, зеро ҳар вақте ки хоҳад, ҳамон вақт ба мактаб мерафт.

Вай ба паноҳгоҳи дӯстдоштаи худ равон шуд, ки дар назди соҳили ҳавзи калону чуқур воқеъ буд. Вай дар он ҷо бозӣ кардан ва орзу намуданро дӯст медошт. Вақте ки вай ба дарахти афтида нишастан хост, ногаҳон овози қадамзаниҳои сустро дар пайраҳа шунид. Вай бо кунҷковӣ сарашро он сӯ гардонд, ва ногаҳон аз хурсандӣ ҷаста хест.

– Апай Перри, шумо чӣ тавр шуда ба ин ҷо афтода омадед?

– Ҳаминро низ ман аз ту пурсиданӣ будам! – табассум намуда гуфт ӯ.

– Ман ба мактаб рафта истодаам, ва ҳоло боз вақт дорам.

– Ман бошам як беморро, ки берун аз шаҳр зиндагӣ мекунад, хабар гирифтаам. Дар назди ин ҳавз хеле хуб ва салқин аст. Ту барои худ ҷои хуберо интиҳоб кардаӣ, Тим. Мумкин аст, ки ман каме

наздат нишаста, дам гирам?

Тим аз хурсандӣ сурх шуд, ва онсӯтар нишаста ба ӯ дар танаи дарахти афтода ҷо дод. Ин аҷоиб буд, ки Перри аз нишастан дар назди ӯ шарм намекард – назди ӯ, Тими чиркин бо либосҳои дарида; ва боз назди роҳе ки вайро ҳама метавонанд бинанд!

– Тим, оё ту ҳама вазифаҳои хонагиатро иҷро кардӣ? Дар омади гап, мӯйсарат ончунон наменамояд, ки ту онро шона карда бошӣ.

Тим хичолатмандона ангуштонашро бо ҳам соида, хомӯш меистод, ки ин одатан ба ӯ хос набуд. Ниҳоят, ӯ шитобкорона гуфт:

– Апай Перри, ман аз шумо дар бораи як чиз пурсидан мехоҳам!

– Марҳамат, додарам.

Тим андешакунон мавҷҳои хурди обро, ки зери шоҳаҳои хамшуда аз шӯлаҳои офтоб ҷило медоданд, назора мекард. Аз болои қамишзор сӯзанакҳои кабудранг парида мегузаштанд. Фароштурукҳо ҳангоми парвоз чунон ба об наздик мешуданд, ки қариб бо

нӯги қаноташон рӯи оби дурахшандаро мерасиданд. Аз шахр садои занги зангӯлаҳо мерасид. Вучуди Тимро ҳолати тантанок фаро гирифт, ва вай оҳиста пурсид:

– Он воқеаи нақлкардаи шумо дар бораи конканҳо ҳақиқатан рост аст?

– Бале Тим, рост. Падарам онро ҳудаш аз сар гузарондааст.

– Он одамони начотёфта ҳамаашон одамони хуб ва боинсоф буданд? Онҳо ягон айб надоштанд?

– Барои чӣ ту чунин фикр мекуни? Дар байни онҳо ҳам бадмастон, ҳам бадон буданд. Вале баъд аз чунин начоти аҷоиб бисёре аз онҳо дигаргун шуданд. Дар лаҳзаҳои пурдаҳшати интизорӣ онҳо ягона нуреро дарк намуданд, ки бе он торики равшан намешавад. Шояд ту чаноби Миллерро мешиноси? Вай соҳиби он хонаи калони сафед мебошад, ки дар атрофаш боғ аст? Ана, ӯ ҳам он вақт дар байни конканҳо буд. Вай он вақтҳо шахси бадмаст буд.

– Чаноби Миллер?

Тим аз ҳайрат даҳонашро кушод.

– Ман ҳама вақт фикр мекардам, ки Худо танҳо одамони хубро пуштибонӣ мекунад. Оё одами бадмаст ва нобакор метавонад ба шахси мӯхтарам мубаддал гардад?

– Албатта, агар вай аз зиндагии пештара даст кашад ва ҳаёташро пурра ба Худованд супорад. Барои аксари одамони сабукфикр, ки дар зери замин маҳкам шуда буданд, ин вақти аз роҳи бад бозгаштан буд, ва онҳо ба роҳи росткорӣ қадам гузоштанд.

Чашмони Тим дурахшиданд.

– Оҳ, апаи Перри, эҳтимол бениҳоят хушу форама аст, вақте туро дӯст медоранд ва ҳурмат мекунанд, хусусан, агар пеш аз ин ту бекорхӯча будӣ. Вале қуввати ҳар кас ба ин намерасад. Ба фикрам, ман ҳеҷ гоҳ соҳиби эҳтиром шуда наметавонам!

– Бале, Тим. Дигарон низ инро карда наметавонишанд. Барои чунин тағйирёбии моҳияти худ қуввати одам намерасад. Барои ин мадади Худо зарур аст. Танҳо Худо ба одам мадад расонда метавонад, вақте ки одам хоксорона аз

Ў илтимос менамояд.

Тим бо тааччуб китфҳояшро дарҳам кашид.

– Ва ҳатто ба ман барин одам?

Ногаҳон Тим аз чояш тез хест:

– Ман бояд ба мактаб равам, аллакай занг садо дод. Хайр апаи Перри, то боздид!

Вай бо пойҳои лучаш рост сӯи мактаб шитофт.

БОБИ 3

“Он чи ба яке аз ин бародарони хурдтарини Ман кардаед, ба Ман кардаед”

Матто 25:40

Дар аввали кӯчае ки Тим дар он зиндагӣ мекард, хонаи калони сафеде воқеъ буд, ки ҳама онро хонаи беҳтарини шаҳр меҳисобиданд. Тим низ бо ин ақида ҳамфикр буд, ва мунтазам пеши панҷараи он хона истода, бо ҳавас сабззор ва фонтани онро тамошо мекард. Тим, новобаста ба феъли худсаронааш, ҳама гуна зебоиро дӯст медошт, ва фақат орзу мекард, ки ягон рӯз ин фонтани зеборо, ки аз дурӣ ба ӯ чунин дилкаш менамуд, аз наздикӣ бинад.

Ин ҳодиса 4-уми июл, рӯзи иди умумихалқӣ, ки дар ин маҳал қайд мешуд, рӯй дод. Тим аз соати чори сахар аллакай бедор буд, то дар дилхушии оммавӣ ягон дақиқаро беҳуда аз даст надихад. Бахташ чунон омад кард, ки

вай як аспи аз садои тир тарсидаро аз лаҷомаш гирифта нигоҳ дошт, ва барои ин ба ӯ тангае доданд. Сипас ӯ ба ин танга пистон харид, то аспи дигареро тарсонад. Вай дар назди тӯпи оташфишон давуғеч мекард, ва чӣ қадаре ки метавонист, ба ҳама халал мерасонд. Баъд дар байни тӯдаи калони бачагоне, ки дар гирди бинои ҷамоат буданд, аз ҳама бисёртар ҳаёҳуӣ мекард ва дод мезад. Хулласи гап, ӯ тавонист дар ҳама ҷо шумӣ карда, ҳар қадаре ки имкон дошт, аз вазъият истифода барад.

Тим то соати даҳ чӣ қадаре ки метавонист бозиву шӯҳӣ кард, ҳама пулҳояшро сарф намуд, ва барои боз бо ягон роҳ пул пайдо кардан, ё аз ягон имконият истифода бурдан дигар умед набуд. Вай аз саҳар то ҳол ҳеҷ чиз нахӯрда буд, ва медонист, ки ин соат дар хона ба ӯ хӯроки саҳарӣ намедиҳанд. Илова бар ин вай рафиқонашро дар байни издиҳоми одамон гум кард. Табъи вай хира мешуд – ба ӯ чунин намуд, ки ин ид, ки ӯ онро ин қадар бесаброна интизор буд, нобарор шуд.

Вай болои як қуттии кӯҳнаи ҷӯбин нишаст ва дар бораи ҳамаи ин ғамгинона андеша мекард, ва аз ин сабаб намуди рӯяш бештар турш мегашт. Вале чунин вазъият наметавонист то абад давом кунад. Тим ба ин хотима дода, аз ҷояш хест. Ӯ дастҳояшро ба кисаҳояш андохт, ва сурудеро ҳуштаккашӣ карда, аз пайи ёфтани мочароҳои (рӯйдодҳои) нав шуд. Ҳамин вақт ӯ ҷаноби Миллер, соҳиби хонаи сафеди калонро дид, ки бо пакетҳои гуногун дар даст саросема аз кӯча мегузашт. Барои ӯ хеле ҳайратовар буд, вақте ки ҷаноби Миллер истод ва ба ӯ нигоҳ карда пурсид:

- Номи падарат чист?
 - Ҷон Левӣ.
 - Ту дар кучо зиндагӣ мекуни?
 - Дар он тарафи ҳавз, назди осиеб.
 - Ҳа! Пас, падари ту дуредгар аст?!
- Акнун ба хотирам омад. Номат чист?
- Тим.
 - Тим? Чӣ гуна номи хандаовар. Оё номи дигаре низ дорӣ?
 - Шояд дорам, чунки маро Эдуард ном гузоштаанд, лекин ҳеҷ кас маро бо

ин ном наменомад.

– Ин тавр бошад, бигӯ, ки ин бегоҳ чӣ кор дорӣ?

– Ман ҳатто худам намедонам. Эҳтимол, дар шаҳр сайру гашт мекунам, то барои баровардани ғубори дил ягон машғулият ёбам.

– Ман ба ту чизи дигаре пешниҳод карданиям: бегоҳирӯзӣ ба боғи хонаи мо биё. Дар он ҷо фейерверк, сурудхонӣ ва боз баъзе дигар чизҳо мешаванд, ки метавонӣ худат бинӣ.

Тим тамоман шармгин набуд, ва худаширо тез гум намекард, вале аз чунин даъвати ногаҳонӣ дилаш қариб аз ҷояш мебаромад. Оё ӯ дуруст фаҳмид? Наход ки чаноби Миллер ӯро ба боғи худ даъват карда истодааст ва ӯ метавонад чунон ба фонтан наздик шавад, ки қатраҳои об ба рӯяш пош хӯранд? Вай аз хурсандӣ мехост ҷаҳад, вале вақте чаноби Миллер илова намуд:

– Пас ту меой?

Тим, шояд бори аввал дар ҳаёташ бечуръатона, мисли забонгирифта ҷавоб дод:

– Ман... ман... ман намедонам... ман сарулибоси дигар надорам.

– Ҳоло дар танат чист? Магар ин сарулибос нест?

– Ин чанда аст, чаноб, – бо дилпурии одатиаш ҷавоб дод Тим ва чашмонаш айёрона ҷило доданд.

Чаноби Миллер ханда кард, ва ба андоми чиркини бача назар карда, қайд намуд:

– Номи хеле мувофиқ, вале дар хонаатон об будагист, ҳамин тавр не?

– Бале! Ҳар қадаре ки лозим бошад.

– Пас, дасту рӯятро шӯй, ҳамин тарик ақаллан бо рӯи тоза назди мо мебиёй. Ман бошам ба ту ваъда медиҳам, ки ту дар он ҷо зиқ намешавӣ.

Чаноби Миллер, ки саросема буд, ин суханонро гуфта, роҳашро давом дод, вале бори дигар ба ақиб рӯ гардонда баланд гуфт:

– Агар дигар рафиқонат низ бошанд, метавонӣ онҳоро ҳамроҳат биёри: ҳам бачагону духтаронро, ки имкониати чашн гирифтани ин рӯзро надоранд.

“Оҳо, – фикр намуд Тим, – ана ин

омади кор! Фейерверк дар боғи чаноби Миллер, назди фонтан! Ман ӯро водор намекунам, ки аз ман такроран хошиш намояд! Боз вай ба ман гуфт, ки ҳар касеро хоҳам, метавонам даъват кунам. Пас ман пеши Боб Тёрнер меравам: курткаи вай ҳам мисли курткаи ман даридагӣ аст, – мо айнан мисли як ҷуфт мӯза хоҳем намуд... Ана, бахтам омад кард!” Тим бо дастонаш чапак зада ба тамоми кӯча баланд хуштак кашид ва “ура” гуфта фарёд зад.

Дар ин бегоҳ боғи боҳашамати чаноби Миллер аз кӯдакони сайру гашт кардаистода пур шуда буд. Онҳо ба он кӯдаконе ки ӯ одатан медид, тамоман монанд набуданд. Ҳам бойҳо ва ҳам камбағалон мисли як оилаи хушбахт якҷоя шуда буданд. Вақте ситораҳои гуногунранги оташии фейерверк боло мепариданд, вақте як даста шуоъ фонтанро равшан мекард, шавқу завқ канор надошт, ва садои бонги хурсандӣ ҳамаро фаро мегирифт.

Вале ин бегоҳ низ мисли дигар чизҳои хурсандибахш ба охир расид. Охири

дастаи боҳашамати ракетаҳо ин идротанок ба охир расонд. Сипас чаноби Миллер ҳама меҳмононашро назди даромадгоҳ ҷамъ карда гуфт:

– Кӯдакони азиз, чаноби Ҳоуп ба шумо якчанд сухан гуфтани аст, сипас мо як суруд хонда, хона ба хона меравем.

Чаноби Ҳоуп роҳбари ҷамоат буд, ва аксари кӯдакон ӯро мешинохтанд, бинобар ин ҳама бо завқ ба гӯш кардан тайёр шуданд. Аммо Тим ба чунин рӯҳияи онҳо шарик намешуд, ва бо таассуф охири шарораҳои ракетаҳоро назорат мекард.

– Мо бе мавъизаи шумо ҳам қаноат мекардем, – зери лаб ғур-ғур намуд ӯ.

– Кӯдакон, оё вақтатон бо хурсандӣ гузашт? – пурсид чаноби Ҳоуп.

Ҳама якҷоя бо овози баланд “ҳа” гуфтанд. Роҳбар меҳрубонона табассум намуд:

– Ман медонам, ки чӣ ба шумо бисёртар маъқул шуд, – шарораҳои бисёри дурахшандаро дар назар дошта, гуфт роҳбар. Вале ӯ аз мавзӯи шарораҳои дурахшандаи фейерверк, ки ин бегоҳ

кӯдакон бо ҳавас тамошо мекарданд,
ба дигар мавзӯъ гузашт. Ин дар бораи
дигар Нур буд, ки Худо ба одамон дод, то
онҳо дигар роҳхоеро, ки бояд интихоб
намоянд, ёфта тавонанд.

Ин ҳама он суҳаноне буд, ки гуфта
шуд. Сухани насиҳат чунон кӯтоҳ ва
сода буд, ки аз байни ҳузурдоштагон
ҳатто кӯдаки аз ҳама хурд онро такрор
карда метавонист. Вале то чӣ андоза он
маънии бузург дошт!

Дар ҳақиқат, шояд Тим боз бо шавқу
ҳавас гӯш мекард. Ва эҳтимол, ҳикояи
апаи Перри дар бораи чароғ дар кон ба
ин суҳанони насиҳат монанд буд. Дар
бораи ин чароғ вай бештар фаҳмидан
меҳост. Магар апаи Перри нагуфта буд,
ки ба шарофати ин чароғ одам метаво-
над беҳтар шавад? Ва ин чароғ аллақай
ба баъзе касон роҳи тангро ба сӯи ҳаёти
абадӣ нишон дод?

Тим ба фикрҳояш фуру рафта буд,
ва вақте кӯдакон хондани сурудро сар
карданд, ногаҳон як қад парид.

Худо дӯстдору начоти ҷонам,
Худо дӯстдору роҳнамоям.
Пас бояд сароям, Худоям некӯст,
Худоям некӯст, дӯстам дорад.

Баъд аз хондани суруд кӯдакон боғро
тарк карда, ба хонаҳояшон рафтанд.
Тим ғарқи андешаҳо роҳ мерафт. Ба-
рояш ин дар ҳақиқат шои хеле хуш буд.
Ва ин суруд дар охир, ки дар он ҳам
дар бораи нур суруда мешуд! Шояд
ҷаноби Ҳоуп ин сурудро махсус барои
ӯ интихоб кард? Не, охир ҷаноби Ҳоуп
фикрҳои ӯро хонда наметавонист-ку.
Тим қарор дод, ки агар апаи Перриро
бинад, албатта аз ӯ дар бораи ҳамаи ин
пурсупос мекунад. Вале ана нобарории
кор: вақте касе ба ту барои сӯҳбати чиддӣ
зарур аст, вай дар пешат нест.

БОБИ 4

“Толибони Ман Маро хоҳанд ёфт”

Масалҳо 8:17

Аз байн якчанд рӯз гузашт. Имрӯз ошхонаи хонум Левӣ тоза ва ба тартиб дароварда шуда буд: фаршаш рӯфташуда, чангу ғубораш пок кардашуда, ва аз кунҷу гӯшаҳояш ҳама гуна латтапутта ғундошта шуда буд; пардаи сабзи тиреза фуруварда шуда буд ва ошхона як намуди тантананок дошт.

Мария назди дар менишаст. Дасту рӯяш шустигаӣ, мӯйҳояш шона кардагӣ ва куртааш поргӣ карда шуда буд. Рангу рӯяш чиддӣ ва андӯхгин буд.

Падараш назди миз дар ягона курсии соз, вале кӯҳна ғамгин менишаст. Ғам, дарду алам ва азоби дилхароши ҳам ҷисмонӣ ва ҳам рӯҳӣ, ки то ба беумедӣ мерасид, дар тамоми андоми вай дида мешуд. Дар ошхона на Тим буд, на модараш. Якчанд ҳамсояҳо оҳиста курсиҳоро аз дигар ҳучра оварда ҷо ба

ҷо мегузоштанд.

Ҳамаи ин тайёриҳо аз кадом сабаб буд? Барои ҷӣ хона чунин тоза ва ба тартиб оварда шуда буд? Барои ҷӣ чеҳраи ҳамагон чунин ғамгин буданд? Барои он ки дар болои миз тобути кӯдакона меистод, ва дар дарунаш додари хурдакаки Тим хобида буд. Касе ба дасташ садбарги нимшукуфтаре гузошта буд, ва тифли бечон ба фариштаи хобидае монандӣ мекард. Бечора кӯдак! Вай дар ҳаёти кӯтоҳи худ ягон хурсандӣ надида буд. Апааш ўро на бо нигоҳубин нозпарварӣ мекард, на бо навозиш. Модарашро лозим меомад, ки ноилоҷ ўро дар хона монда, меҳнат кунад, то барои оила ризқу рӯзӣ пайдо намояд. Ва ҳатто бемор шудани ўро ҳеҷ кас пай набурд, чунки вай ҳама вақт ноором ва гирёнчак буд. Вале акнун ҳамааш тамом шуд. Вай дигар ҳеҷ касро бо фарёду гиряи худ ташвиш намедихад. Худованд ўро ба қатори гӯсфандони рамаи Худ қабул намуд.

Тим аз дигар ҳучра пайдо шуд ва оҳиста пеши тобут наздик омад. Ў низ

аз намуди ҳаррӯзаи одатиаш тозатар менамуд. Ҳангоми дидани додараш дилаш аз ғаму андӯҳ ба танг омад ва чашмонаш аз ашк пур шуданд. Вай додарашро аз таҳти дил дӯст медошт. Муҳаббати вай ба ин тифли хурдакак ба таври махсус зоҳир нашуда бошад ҳам, вале ӯ ба худ гуфта метавонист, ки ҳамеша бо вай меҳрубон буд. Афсӯс, лекин Мария худро чунин тасалло дода наметавонист. Вай назди дар нишаста, гӯё овози аламноки тифли хурдакакро мешунид; ё ба хотир меовард, ки чӣ тавр ӯ ба ҷои он ки кӯшиш намояд вайро ором намояд, ӯро дағалона такон медод. Оҳ! Агар додари хурдакакаш ба ӯ баргардонида мешуд, ӯ бо хурсандӣ тамоми шаб вайро дар дастонаш ҷунбонда ором менамуд, ва ягон бор аз тақдири худ шикоят намекард! Лекин имрӯз вай қатъӣ ва ногузир будани суханони зеринро фаҳмид: “Аллакай дер шуд!”

Ҳамсояҳо хомӯшона паси ҳамдигар медаромаданд, ва дере нагузашта, ошхона аз одамон пур шуд. Хонум Левӣ низ

аз ҳучраи худ баромад, ва аз паси курсии шавҳараш, дар кунҷи торик нишаст, то ки чашмони гиряолуди худро нишон надихад. Вақте ҳама ҷамъ омаданд, ҷаноби Ҳоуп хеста, ба хондани Инчил шуруъ намуд.

Вақте Тим овози ӯро шунид, сарашро бардошт, то ки суханонашро бо диққат гӯш кунад. Ҷаноби Ҳоуп ҷои зерини Инчилро меҳонд: “Ва мурдагонро, хурдон ва бузургонро дидам, ки дар пеши Худо истодаанд... ва марг дигар нахоҳад буд; ва гиря ва фиғон ва дард дигар нахоҳад буд; зеро он чи пештар буд, гузашт”.

Роҳбари ҷамоат бо суханони оддӣ дар бораи ин истиқоматгоҳи зебои осмонӣ гап мезад. Тим низ оиди ин дар давоми чанд рӯзи охир бисёр андеша менамуд.

Аз ҳамон рӯзе ки апаи Перри дар мактаби якшанбегӣ дар бораи конканҳои зинда ба зинда гӯр кардашуда нақл намуд, Тим хаёлан ғарқи ин масъалаҳо мегашт. Чӣ тавр ба ин истиқоматгоҳи осмонӣ дохил шудан мумкин аст? Оё додараки хурдаш ба он ҷо дохил шуда

бошад? Оё Тим – бачаи камбағали чандапӯш ва кӯчагард низ инчунин умеди ба он чо дохил шуданро карда метавонад? Оё барои ин мубориза бурдан меарзад? Ӯ худаш чӣ мехоҳад? Тим ҳис кард, ки вай дигар ин хел зиндагӣ карда наметавонад. Вай бояд ҳаёташро дигаргун кунад.

Роҳбар дар бораи кишвари аҷоибе сухан мегуфт, ки ин тифли хурдак ба он чо дохил шуд. Ӯ инчунин дар бораи Начотдиҳанда гап мезад, ки вайро қабул намуд, ва ин оилаи гиря кардаистодаро даъват менамояд, то худро ба ихтиёри Ӯ супоранд ва оянда дар осмон ба ин фариштаи хурдакашон ҳамроҳ шаванд. Тим бо чашмони пур аз ашк гӯш мекард, ва хоҳиши номуайяне ки ба қарибӣ дар дили ӯ пайдо шуда буд, бештар намудор мегашт. “Ман мехоҳам, мехоҳам дигар шавам, ва худӣ ҳамин рӯз аз пайи ин кор мешавам!” – мегуфт ӯ ба худ.

Баъд аз панду насихат ва дуогӯй ҳама барои хайру хуши охирин пеши тифл наздик шуданд. Сипас ин гуруҳи одамо-

ни оддӣ ғамгинона тобутро бардошта, аз кӯча сӯи қабристон равона шуданд. Дар гирди қабри кандашуда алафҳои баланд хамида буданд, ва дар шоҳаҳои бедҳои пир парандагон месароиданд. Дар осмон бошад, эҳтимол, фариштагон суруд мехонданд ва хурсандӣ менамуданд, ки шумораи онҳо назди тахти Худо афзуд. Баъди маросим одамон хона ба хона рафтанд, вале Тим ҳоло ҳам меистод ва додари дафншудаашро тарк кардан намехост. Вай мехост аз пайи додараки хурдаш равад, вале чӣ тавр? Чаноби Ӯ дасташро ба китфи ӯ гузошта, меҳрубона гуфт: “Вақташ ки расид, ту ӯро мебинӣ, фақат агар худат инро хоҳӣ”.

Тим чашмонашро боло кард, лекин дарҳол боз поён намуд. Вай пурсидан мехост, ки чӣ бояд кунад, то ба вай ҳамроҳ шавад, вале аз ҳаяҷон ба ин чуръат накард.

– Худо туро баракат диҳад, дӯстам, ва бигзор туро ба Ӯ худаш наздик намояд! – илова намуд роҳбар ва рафт.

Тим барои гаштугузор кардан ба

чангали дар наздикӣ воқеъбуда рафт. Вақте ӯ ба сари қабр баргашт, дар он ҷо аллақай ҳеч кас набуд. Ӯ фикран бародарашро на дар ин ҷо, зери замин, балки дар он кишвари аҷоибӣ осмонӣ тасаввур мекард, ки худаш низ мехост ба он ҷо дохил шавад.

Тим дар ин зиндагии кӯтоҳи худ бисёр дуохоро шунида буд, хусусан дар мактаби якшанбегӣ. Ӯ дар бораи Худо то як андоза тасаввуроти аниқ дошт. Ӯ медонист, ки шахсе ки хоҳиши ба осмон дохил шуданро дорад, бояд барои мадад ба Худо муроҷиат намояд. Лекин оё Худо, ӯ – Тим Левиро мешунида бошад? Ӯ каме дудила истод, сипас тез ба гирду атроф назар намуд. Вақте дид ки ба ғайр аз Худо, ки ӯро аз осмон дида истодааст, ва додари дар замин гӯр кардашудааш дигар ҳеч кас нест, сари зону истода, бо овози ларзон оғоз намуд: “Эй Падари мо, ки дар осмонӣ! Номи Ту муқаддас бод; подшоҳии Ту биёяд...” Ин ҷо ӯ ист кард. Ин калимаҳо ба ӯ пурра фаҳмо буданд, вале ҳақиқати андешаҳои ӯро ифода намекарданд. Тим каме истода, сипас бо суҳанони зерин дуояшро давом

дод: “Оҳ, Исо, ман мехостам, ки... – Ин ҷо вай боз хомӯш шуд. Хоҳиши худро чӣ тавр баён кардан мумкин аст? – Ман мехоҳам беҳтар шавам,.. ман бачаи бад ҳастам, лекин хеле мехоҳам, ки пас аз маргам ҳамроҳи додарам бошам. Ба ман нишон деҳ, ки чӣ тавр инро амалӣ кардан мумкин аст”.

Тим ҳеч гоҳ ба танҳой дуо накарда буд. Вай дар мактаби якшанбегӣ ҳамроҳи дигар кӯдакон дуо карда буд, вале ин танҳо дуоҳои аз ёд кардашуда буданд. Аммо акнун бори аввал дуояш аз таҳти дил мебаромад. Лекин ба Худи Исои Масеҳ муроҷиат кардани ӯ, Тим Левӣ, оё амали худсарона нест? Оё Вай ӯро шунидан мехоҳад?

БОБИ 5

“Каломи Ту чароғ аст барои поям ва нур аст барои роҳам” Забур 118:105

Пагоҳии рӯзи якшанбе Тим аз хоби сахт бо як ҳиссиёти норавшане бедор шуд, ки ӯ тамоман мисли пештара нест. Як рӯз пеш чӣ рӯй дода буд? Оҳиста-оҳиста ба хотираш омад, ки вай дигар он Тим Леви пештара, бачаи кӯчагарди чандапӯш нест, балки касест, ки ба ҳаёти нав, ба ҷамъияти Пуштибони тавоно қадам ниҳодааст.

Тим ният кард, ки ба мактаби якшанбегӣ равад. Баъд аз он ҳикояи апаи Перри, ки ба ҳаёташ чунин сахт таъсир намуд, вай ба он чо нарафта буд. Аз он рӯз ду ҳафта гузашта буд. Тим аз таҳти дил вайро дидан мехост, вале медонист, ки апаи Перри аз шахраки онҳо набуд, ва он рӯз тасодуфӣ дар мактаби якшанбегӣ буд.

Офтоб аллакай баромада буд. Тим медонист, ки дер шуда истодааст, лекин бо вучуди ин ӯ либосҳояшро оҳиста

мепӯшид. Ӯ дар сари чогаҳаш нишаста, ғамгинона ба курткааш назар медӯхт. “Шояд онро чаппа пӯшам?” – андеша намуд ӯ, ва дар ҳақиқат кӯшиш ҳам намуд, лекин дарҳол фаҳмид ки фоида надорад. Сипас вай орзу намуд, ки чӣ хел хуб мебуд, агар вай мисли дигар бачаҳо куртае бо гиребони сафеду тоза медошт. Вале ин барояш имконнопазир буд, чунки дар ҳаёти Тими камбағал ҳеч гоҳ чунин бойигариву ҳашамат насиб нагашта буд. Шикофҳои мӯзаҳои кӯҳнаву қачшудааш ӯро маҷбур сохтанд, ки ба фикр фуру равад. Тим бо хичолат ба ангуштони пойҳояш, ки аз ин шикофҳо метофтанд, нигоҳ кард. Шояд хубтар мебуд, ки ӯ пойлуч равад. Бо вучуди ин фикри хубе ӯро илҳом бахшид: агар пойҳояш топ-тоза бошанд, андоми ӯ беҳтар хоҳад намуд! Ӯ дарҳол сӯи ҳавли, назди ҷумаки об шитофта, сару рӯй ва дасту пойҳояшро пайи ҳам шуст. Сипас вай ба ҳучрааш даромад ва ба дастони бетачрибааш шикастапораи шонаи кӯҳнаро гирифта, ҳар қадар ки метавонист, мӯи сарашро хубтар шона кард. Ягон бор ӯ барои нигоҳубини худ

ин қадар вақт сарф накарда буд, вале имрӯз вай меҳост то ҳдди имкон намуди тозаву озода дошта бошад. Рӯи тоза шустигай ва мӯйсари хуб шона намуда, - ана ҳама он чизе ки вай ба он комёб шуд, ва ин барои шинохта шудани дигаргун шуданаш кифоят кард. Вақте ки Тим дар мактаби якшанбегӣ ба гурӯҳи худ ҳамроҳ шуд, хеле хиҷолатманд гашт. Вай метарсид, ки ӯро барои чунин намудаш масҳара мекунанд. Вале ҳеч кас аз рафиқонаш нахандид, зеро онҳо хайру хуши ӯро бо додари вафоткардааш дида буданд, ва ҳис намуданд, ки чӣ хел ӯ барои вай андӯҳгин аст.

Дарсҳо сар шуданд, лекин муаллимаи ҷавон наомад. Ҳама ба ҳаяҷон омаданд. Вале ногаҳон ҳама нооромона ба пичир-пичир шуруъ карданд.

– Ҳуди роҳбари ҷамоат ба ин ҷо омада истодааст! Биёед тезтар мегурезем! Имрӯз имконияти шӯхиву бозӣ кардан намешавад!

Вале ҷаноби Ҳоуп аллакай дар пеши онҳо меистод. Танҳо Тим хушҳол менамуд.

– Салом дӯстон! – гуфт ӯ. Сипас ба

Тим рӯ оварда, илова намуд: – Салом Эдуард! Ман хурсандам, ки имрӯз туро дар ин ҷо мебинам, – ва дасташро барои салом ба ӯ дароз кард.

Ҷаноби Ҳоуп ҳеч гоҳ ӯро Тим наменомид. Вай боре номи ҳақиқии ӯро пурсида буд ва доим дар хотир дошт. Дарси имрӯза ором гузашт. Шояд ин аз сабаби он буд, ки дарсро роҳбари ҷамоат гузаронд, ё, асосан, барои он ки сабабгори ҳама гуна шӯхихо – Тим, ором нишаста, аз муаллим чашм намеканд. Аз назари роҳбар рафтори тағйирёфтаи шогирди хурдаш ниҳон намонд. Муаллим пур аз ҳисси хурсандӣ яке аз саргузаштҳои Исои Масеҳро шавқовар нақл намуд. Баъд аз дарс шогирдон пайи якдигар аз пеши ӯ мегузаштанд, ва Тим охириин буд. Роҳбар дасташро болои китфи бача гузошта гуфт:

– Ту имрӯз хуб гӯш кардӣ, Эдуард. Оё он чизеро, ки нақл кардам, фаҳмидӣ?

Тим дар ҷавоб бо ғайрат сар ҷунбонд.

– Ҳа. Ҳамаи мо бояд ба якдигар ёрӣ расонем.

– Бале. Дар ҳар ҷое ки имкон дорад: дар хона, дар кӯча, дар мактаб, мо бояд

ба якдигар мадад расонем.

– Лекин ман намедонам чӣ тавр ёрӣ расонам, чаноби роҳбар!

– О, агар одам чашмону гӯшҳояшро кушода нигоҳ дорад, барои ёрӣ расондан ҳама вақт имконият фароҳам мегардад. Ана, мисол, модари ту. Намудаш дар маросими дафн тамоман рӯҳафтодаву бемадор буд. Инак, оё ту метавонӣ як қисми кори хонаро ба зиммаи худ гириӣ? Лекин, агар одам надонад, ки чӣ тавр бояд рафтор кунад, хуб мешуд, ки чароғе медошт, то ба ӯ роҳи дурустро нишон диҳад.

Тим ба аломати тасдиқ сар ҷунбонд.

– Апаи Перри дар бораи ин ба мо нақл карда буд: мисли он чароғи конканҳо, то дар зери замин кор карда тавонанд. Вале ман чӣ гуна чароғ дошта метавонам? Апаи Перри гуфта буд, ки чароғи мо Китоби Муқаддас аст. Лекин ман Китоби Муқаддас надорам!

Роҳбар ба бача бо диққат нигоҳ карда пурсид:

– Ту ягон бор Китоби Муқаддасро хондаӣ?

– Ҳа, баъзан дар мактаб мехондам.

– Пас ту медонӣ, ки Худо одамонро барои навиштани ҳар як калимаи он илҳом бахшидааст. Ана барои чӣ мо онро сухани Худо меномем. Акнун бошад ман ба ту чизеро нишон медиҳам.

Роҳбар аз кисааш китобчаеро баровард, ки чилди сиёҳ дошт. Баъд онро варақ зада, бо ангушташ ба ояте ишора намуд. Тим онро баланд хонд: “Каломи Ту чароғ аст барои поям”.

– Ҳа! Ман акнун фаҳмидам! Ана дар бораи кадом чароғ шумо гап мезанед! – бо хурсандӣ нидо кард ӯ. – Дар бораи ҳамин чароғ ба қарибӣ Апаи Перри низ гуфта буд.

– Ҳа, албатта, дӯсти азиз, ва ман ҳам мехоҳам, ки ту ҳоло аз он истифода бурданро сар кунӣ. Дар ин ҳаёт ягон гузаргоҳи торике нест, ки бо ин чароғ равшан нагардад. Агар ту ягон чизро аз ин китоб нафаҳмӣ, аз Худо хоҳиш кун, ки ба ту фаҳмонад.

Чаноби Ҳоуп ин суханонро гуфта, аз кисааш қаламро баровард ва дар саҳифаи аввали китоб бо ҳарфҳои калон “Эдуард Левӣ” навишт, ва баъд китобро ба кӯдак дода, рафт.

Тим ганчи худро маҳкам дар дасташ дошта, ба кӯча баромад. Ба вай чунин менамуд, ки ӯ хоб дида истодааст. Наход ки ҳаёташ ҳақиқатан дигаргун мешавад? Навакак роҳбар бо вай сӯҳбат кард, дасташро фишурд, Китоби Муқаддас тӯҳфа намуд, ва ӯ акнун ба ҷои бо тӯдаи бачагон дар кӯча беҳудагардӣ кардан, оромона ба хона рафта истодааст.

– Оҳ, Тим Левӣ, – мегуфт ӯ худ ба худ, – оё рост нест, ки ту қарори қатъӣ намудӣ, ки барои одами хуб шудан ҳама чизи аз ту вобастаро мекуни?... Акнун ҳамааш хуб мешавад, чунки ту Чароғе дорӣ, ки туро роҳнамоӣ мекунад”.

БОБИ 6

**“Ман туро таълим хоҳам дод
ва ба роҳе ки бояд биравӣ,
ҳидоят хоҳам кард: туро
насиҳат хоҳам дод; чашмам
бар туст”
Забур 31:8**

Тим дар болои ҷоғаш нишаста, Китоби Муқаддасро варақ мезад. Ҳангоми хондан чашмаш ба суҳанони зерин афтод: “Ман туро таълим хоҳам дод ва ба роҳе ки бояд биравӣ, ҳидоят хоҳам кард...”

– Ҳа, ин айнан ҳамон чизест, ки ба ман лозим аст... – фикр кард ӯ. – Ман акнун қарори қатъӣ намудам, ки назар ба пештара тамоман одами дигар шавам, ончунон ки ҳеҷ кас маро шинохта натавонад. Фикр мекунам, ки ман ба ин муяссар шуда метавонам, фақат агар ӯ ба ман мадад намояд... Кӯшиш мекунам ин оятро аз ёд кунам!

Ба вай лозим омад, ки оятро борҳо такрор кунад, то ин ки дар хотираш

монад, зеро \bar{y} ба аз ёд кардан одат накарда буд. “Ман аз Худо илтимос мекунам, ки ба ман ёрӣ диҳад”, – гуфт \bar{y} ба худ, ва ба зону истода, ба таври содда ҳама эҳтиёҷашро дар дуо ба Худо баён кард. Ҳамин тариқ Тим ба рӯзи навбатӣ тайёри дид, ва баъд ба ошхона фаромада, дар он ҷо Марияро дид, ки бадқаҳрона дар оташдон оташ дармегиронд.

– Ба ту чӣ шуд Мария? – асабонияти \bar{y} ро дида, пурсид \bar{y} .

– Қорат чӣ? – ҷавоб дод вай ва бо оҳанги нешдор илова намуд: – Чӣ гап шуд ки имрӯз ин хел барвақт хестӣ?

Тим ба ин ҷавоб надод, ва аз чунин рафтори \bar{y} Мария аз ҳайрат сарашро боло кард.

– Ман намедонам барои чӣ ин ҳезум намесӯзад! – давом дод Мария. – шояд ҳоло ҳам тар мебошад! Ин чӣ ҷазо аст! Илова ба ин модарам касал аст; мегӯяд, ки хеста наметавонад, ва ман бояд барои падарам чой дам кунам. Ба фикрам ин чой баъд аз як ҳафта ҳам тайёр намешавад, – ва Мария саҳт гирия кард.

Мария дувоздаҳсола буд. Вале чӣ тавре ки мунтазам бо кӯдакони ба

ихтиёри худ гузошташуда мешавад, вай низ бештар ба кампире монанд буд, ки дар ҳар як фурсати қулай аз рӯи одат ғур-ғур мекард, баҳс менамуд ва сарзаниш мекард.

Тим дар васвасаи саҳт буд: \bar{y} мехост хоҳарашро шӯронад ва барои ноӯҳдабароияш вайро масҳара намояд. Лекин ногаҳон дирӯза суханони ҷаноби Ҳоупро, ки дар бораи кӯмаки одамон ба якдигар ва ҷароғи худовандӣ гуфта буд, ба хотир овард. \bar{U} бо андак хиҷолатмандӣ ба оташдон наздик шуд.

– Биё, ман як кӯшиш кунам! Ту мебинӣ, ки чӣ тавр ман оташро хуб даргиронда метавонам. Ту бошӣ, ҳоло ба чойник об пур кун. Лекин мағал набардор, то ки падарамон бедор нашавад. Пас аз даҳ дақиқа чой тайёр мешавад.

Боварии Мария ба ин суханони шундааш намеомад. Дар ин вақт Тим аз рӯи фаҳмиши худ ҳезумро дар оташдон чинд, коғаз ва шохчаҳоро даргиронд, ва дар як дақиқа алангаи равшан бо қасарқусури баланд тамоми ҳезумҳоро фаро гирифт.

Ҳайрати Мария ҳадду канор надошт. Наход ки ин ҳамон Тим аст, ки ҳамеша танбал ва номехрубон буд, вале ҳоло якбора моҳирона аз ӯхдаи коре баромад, ки ӯ аз анҷом додани он умедашро канда буд?

Рости гап, Тим низ худаширо намешинохт. ӯ ҳолати сабук ва хурсандибахшero ҳис менамуд. Вақте ӯ дар чашмони Мария ҳайрати бузургеро дид, хичолаташ аз байн рафт. Вай хурсандона чанги кафҳои дасташро афшонд.

– Ана, оташ ҳам даргирифт, – хушнудона гуфт ӯ. – Биё акнун барои падару модарамон хуроки пагоҳиро тайёр мекунем. Ту нонро гарм карда метавонӣ-ку?

– Гумон мекунам, ки метавонам! – тунд ҷавоб дод Мария. – Агар ту ҳам мисли ман ҳангоми гарм кардан ин қадар бисёр дастонатро месӯзондӣ, ёд мегирифтӣ.

– Хайр, биё ба онҳо ду бурда нон гарм карда, ду пиёла чой дам мекунем. Дар ҳақиқат, мо на он қадар ошпазони бад будаем!

– Махсусан ту! Таҳқиромез ҷавоб дод Мария.

Бечора Мария! Рӯҳияи хуб доштан ба ӯ хос набуд, аз ин сабаб вай аксар вақт бо суханони тунд ҷавоб медод. Вале ҷаққонии аҷоибии Тим ба ӯ низ беихтиёр таъсир намуд. Вай ду бурдаи нонро баробар бурид, то ки дар лахчаи оташ гарм кунад. Тим бошад, ҷевонро (шкаф) кушод ва аз байни косаву табақҳои чиркину бетартиб хобида ду пиёлро гирифта, шуста тоза кард.

– Ба фикрам, ту имрӯз шайдои тозагӣ шудай! – бо истеҳзо гуфт Мария.

Тим қариб аз ғазаб аланга мегирифт. Вақте ӯро писханд менамуданд, ин вайро саҳт асабонӣ мекард. ӯ хост ба писханди Мария ҷавоби саҳт гӯяд, вале ногаҳон бо шарм ваъдаи ба худ додашро ба ёд овард, ки одами хуб мешавад. Вай якчанд бор чуқур нафас кашид, ва хомӯш монд. Баъд нармдилона ҷавоб дод:

– Медонӣ, ман мехоҳам бинам, ки вақте хона тоза мешавад, он ба чӣ монанд мешавад.

Ниҳоят ҳама чиз тайёр шуд. Бародару хоҳар бо шавқ ба лаълии ораста нигоҳ

мекарданд: чой ва нони бомаза дар табақчаи тоза. Онҳо ба дари ҳучраи падару модарашон наздик омаданд, то фаҳманд, ки оё онҳо бедор шудаанд, ё не. Аз дарун овози сусти падараш шунида шуд:

– Агар сарат ин хел саҳт дард карда истода бошад, чаро меҳезӣ?

– Чаро ман меҳезам? Охир, чӣ тавр ман метавонам хоб кунам, вақте кӯдакон аллақай хестаанд?! Ман умуман ҳайронам, ки чӣ тавр боми хона дар болои сарамон то ҳол бутун аст, чунки ҳар дуи онҳоро панҷ дақиқа ҳам танҳо гузоштан намешавад.

Агар Мария ин суҳанонро ягон вақти дигар мешунид, шояд ба хашм меомад, вале ҳоло тамоми диққату ҳуши ӯ ба он равона буд, ки чойро болои нон нарезонад, ва аз ин сабаб ба ин суҳанон аҳамият надод.

Тим бо фаҳр дарро кушода, эълон намуд: – Наҳезед, модар, мо ба шумо чой овардем; нӯшед ва ба шумо сабуктар мешавад.

Хонум Левӣ бо чашмони калон кушода гоҳ ба лаъли, гоҳ ба кӯдакон

нигоҳ мекард, ва ниҳоят пурсид:

– Кӣ инро тайёр кард?

– Мария ва ман, – аз хурсандӣ дурахшида, ҷавоб дод Тим.

– Кӯдакон, ман ҳатто намедонам чӣ гӯям! Шумо маро дар ҳайрат гузоштед, зеро инро ман ҳатто орзу карда наметавонистам! – гуфт модар ва дар рӯи хастаи ӯ табассум намудор шуд.

Кӯдакон ба ошхона баргаштанд. Лекин он чизеро, ки бо Тим рӯй дода буд, Мария ҳеҷ фаҳмида наметавонист. Тим табарро ёфта, ба кафондани ҳезум шуруъ кард. Баъд аз ним соат қуттӣ аз ҳезуммайдаи ботартиб чидашуда пур гардид. Мария зери таъсири бародараш, ки чунин рафтори ғайриоддӣ мекард, ҳама косаву табақҳоро шуст, ва ҳатто фарши ошхонаро рӯфт.

Баъд Тим тамоми умр меҳнати дар ин пагоҳӣ кардашонро ба хотир меовард, чунки ин ба ҳаёти нав дохил шудани ӯро нишон дод.

БОБИ 7

“Натарс, зеро ки Ман туро раҳонидаам”

Ишаъё 43:1

Соат қариб ҳашт шуда буд, ва талабагон назди дари мактаб истода, занги даромадро интизор буданд, то ки ба синф дароянд.

– Эҳтимол, имрӯз дар оилаи Левихо ягон чизи ғайриоддӣ рӯй додааст! – ногаҳон фарёд зада гуфт яке аз бачагон. – Нигоҳ кунед, Тим дар пайраҳа пеш аз садо додани занги аввал пайдо шуд!

Тим часуруна ва устувор қадам зада меомад. Таътил ба охир расид ва имрӯз даври зимистонаи омӯзиш оғоз гардид. Ба ин муносибат Тим қарори муҳим намуд, ки он чиро, ки пеш намекард, акнун ба ҷо биёрад, яъне ҳама вақт ба мактаб дар соати муқарраршуда биёяд. Мактабе ки ӯ дар он таҳсил мекард, ягона мактаб дар шаҳраки онҳо буд. Аз ҳамин сабаб дар қатори рафиқони ӯ ҳам кӯдакон аз оилаҳои некӯаҳвол, ва низ якчанд кӯдакони тамоман бетарбия

буданд.

– А.., салом дӯсти дерини ман! Аҳволат чӣ хел? – ба наздаш омада, хитоб намуд Боб Тёрнер. Ҳангоми таътил Боб дар шаҳр набуд, бинобар ин вай дар бораи тағйиротҳое ки дар дили Тим ба амал омада буданд, ҳеч чиз намедонист.

Тим ин саломи дӯсташро шунида, ботинан ларзид. Оё ӯ ба он васвасаҳое, ки аз дӯстии вай бо Боб бармеомаданд, муқобилат карда метавонад? Оё қувваташ ба ин мерасида бошад? То ҳол Тим ва Боб дӯстони қарин буданд, ва онҳоро хоҳиши умумии бадахлоқӣ кардан саҳт мепайваст. Лекин чанд ҳафта боз Тим он чариеро, ки онҳоро акнун аз ҳам ҷудо мекард, ҳис менамуд.

Садои занг шунида шуд, ва тӯдаи сермағали талабагон якбора ба синф даромаданд. Боб аз рӯи одат назди Тим нишаст. Тим ба ӯ бо як тарси ниҳонӣ нигарист, вале вақте ба ёд овард, ки Боб фақат гоҳ-гоҳ ба мактаб меояд, ором шуд.

Дарсҳо ҳама вақт бо хондани Китоби Муқаддас сар мешуданд. Тим сурх ва дудила шуд, вақте фикр менамуд, ки

оё Китоби Муқаддасашро аз кисааш барорад ё не? Пеш ӯ Китоби Меқаддаси шахсӣ надошт, лекин ҳоло вазъият дигаргун шуда буд. Агар бачаҳо дар дасташ Китоби Муқаддасро бинанд, чӣ фикр мекарда бошанд? Онҳо чӣ мегуфта бошанд, ва ӯ чӣ ҷавоб меода бошад? Охир, албатта онҳо ӯро масхара мекунанд, хусусан дӯсти деринааш Боб.

Як лаҳза ӯ фикр кард, ки шояд пагоҳ китобашро мебарорад, ва дигарон инро мебинанд? Наход вай Байрақи худро аз аввалин рӯзи таҳсил пинҳон кунад? Аз кай боз ӯ – Тим Левӣ тарсончак шудааст? Не, ин раво нест! Ва Тим дарҳол китобашро аз кисааш бароварда, саросема онро варақ зад.

Боб садои варақзании ӯро шунида, даррав ба Тим назар дӯхт, ва фаҳмид, ки кадом китоб дар дасташ аст. Вай бо ҳайрати бузург ба ӯ назар карда, оҳиста, паст ҳуштак кашид. Сипас аз дасташ китобро кашид ва гирифт ва номеро, ки роҳбари ҷамоат дар он навишта буд, хонд.

– Ҳоло ҳамин тавр! Ин боз чӣ маъно дорад? – пичиррос зад ӯ. – Чӣ, ту акнун

одами рӯхонӣ шудай?

Тим ҳеҷ ҷавоб нагуфт, фақат бештар сурх шуд ва китобашро гирифт. Вай ҳис намуд, ки вақти он расидааст, то ба дигарон сиррашро ошкор кунад. Охир, то ҳол қарори ӯ, ки пайрави Исои Масеҳ мешавад, сирр буд. ӯ бояд ҷои дарқории Китоби Муқаддасро ёфта, ҷасурона ба чил нафар талабаи дигар, ки бо овози баланд оятҳоро мехонданд, ҳамроҳ мешуд. Ба ӯ чунин менамуд, ки овози ӯ дар байни ин гурӯҳи овозҳо баландтар шунида мешавад, бинобар ин пеш аз талаффузи калимаи аввал якчанд бор сулфид. Ниҳоят, ӯ ба хондан шурӯъ кард ва аз даҳонаш калимаҳои зерин баромаданд: “Пас, ҳар кӣ Маро дар назди мардум эътироф кунад, Ман низ ӯро дар назди Падари Худ, ки дар осмон аст, эътироф хоҳам кард; Лекин ҳар кӣ Маро дар назди мардум инкор кунад, Ман низ ӯро дар назди Падари Худ, ки дар осмон аст, инкор хоҳам кард”.

Дар пешаш Боб бо овози паст суруди шӯҳиомез месароид, ва то вақте ки талабагон боби Китоби Муқаддасро хонда тамом накарданд, бас накард. Ин

суруд, бешубҳа, махсус ба Тим сароида мешуд. Тим кӯшиш мекард, ки ҳарчи бештар ғарқи хондан шавад, вале бо вучуди ин ҳар як калимаашро мешунид.

Новобаста ба ин муборизаи ботинӣ, дили Тим пур аз миннатдорӣ буд ва ҳамаи ин калимаҳои хуши хонда-истодаашро бо хурсандӣ қабул мекард. Вай мефаҳмид, ки Начотдиханда барои ӯ азоб кашид ва мурд, ва ин Шахси пок, ки вақте дар сар тоҷи аз хор бофта дошт, баъд бо чалолу шукӯҳ сарафроз гашт. Вақте муаллим ба дуо кардан шурӯъ намуд, Тим аз таҳти дил ба ин дуо ҳамроҳ шуд. Боб гоҳ пой ӯро зер мекард, гоҳ қитиқ менамуд, гоҳ аз мӯи сараш мекашид, вале ба ҳама кӯшишҳои вай нигоҳ накарда, Тим сарашро набардошт ва рӯҳияи дуогӯиро гум накард.

Тим тамоми умр ин рӯзро бо санчишу васвасаҳои аз хотир намебаровард. Боб, аз рӯи одаташ, ягон имконияти шӯхиву найранг карданро аз даст намедод. Ба ӯ алам мекард, ки дӯсти вафодорашро, ки бо вай ҳар гуна шӯҳихоро ҳамроҳ фикр

карда мебароварданд, аз даст дод. Акнун ӯ вайро нишони масхараҳои худ интиҳоб намуда, аз вай қасос мегирифт, ва амалҳои хуб андеша карда мебаромад, то ки тоқати Тими бечораро тоқ намуда, ӯро ба қаҳр оварад.

Ниҳоят, косаи сабри Тим лабрез шуд. Боб аллакай сеюм бор луғати кӯҳнаи ӯро ба замин партофт. Вай ба Боб рӯ оварда гуфт:

– Гӯш кун, агар ту боз як бор чунин кунӣ, ман борхалтаатро аз тиреза мепартоям! Фаҳмидӣ?

– Эдуард Левӣ, ман туро барои дар дарс лаққиданат дар журнал қайд мекунам, – гуфт муаллим. – Охир, чаро ту нимсолаи нави хонишро бо одатҳои бадат сар мекуни? Ва боз ту дар синф аввалин шуда огоҳӣ гирифтӣ!

Тим саҳт оташин шуд. Ин сарзаниш бениҳоят беадолатона буд. Оё ниятҳои ӯ дигаргун нашуда буданд? Бале, лекин танҳо Худо дар ин бора медонист. Сарфи назар аз ҳама кӯшишҳо, вай ҳоло инро бо ягон амал тасдиқ накарда буд. Аз чунин фикр чашмони вай аз ашк пур шуданд. ӯ сарашро болои дастонаш монда,

гарқи андӯҳи гарон шуд. Ҳамин вақт Боб пеши гӯшаш ҳам шуда, оҳиста замзама кард: “Давидани гӯсола то қаҳдон...”

Пеш аксар шӯҳиҳои вай Тимро хурсанд мекарданд, вале ҳоло онҳо бемаънӣ ва саҳт менамуданд. Дили ӯро ноумедӣ фаро мегирифт.

Вақте Тим сарашро бардошт, нигоҳаш ба Том Миллер ва Фред Ҳоуп афтод. Дикқати онҳо пурра ба иҷрои машқи алгебра равона шуда буд, ва ҳеҷ кас фикри ба онҳо ҳалал расонданро ҳам намекард. Тим инро дида, оҳи чуқур кашид. Агар вай ҳам дар синф ба чунин обрӯву номи нек ноил мешуд, дарс хонданаш то чӣ андоза осон мебуд! Ин талабаҳо аз вай калон набуданд, вале аллакай фанни алгебраро меомӯхтанд. Ӯ бошад, ҳоло ҳам тарҳу чамъро меомӯхт, ва душворӣ кашида, аз ӯҳдаи ин ҳеҷ чиз намебаромад. Вай розӣ буд ҳар чизе ки дорад диҳад, то ин ки ба сатҳи дониши онҳо расад, ва баробари онҳо таҳсил карда тавонад!

Вале чунин орзу барояш иҷро-нашаванда менамуд, ва ин китоби луғат боз ҳам даҳшатовар метофт.

Вақти аз ёд гуфтани калимаҳо расид. Тим хеле ғамгин шуд, чунки он чизеро ки бо ғайрат аз ёд карда буд, такрор карда натавонист. Бинобар ин ҷояш боз, чун ҳарвақта, дар қатори охири талабагони сустихон буд. Лекин ҳеҷ кас аз ин ҳайрон намешуд, зеро намедонистанд, ки чӣ тавр ӯ кӯшиш намуда буд.

Ниҳоят, ин субҳи мушқил, ки барои Тим чунин тӯл кашида буд, ба охир расид. Нисфирӯзӣ вақти танаффус расид, ва ӯ бо тамоми қувват кӯшиш намуд он ваъдаҳоро, ки ба худ дода буд, дубора зинда кунад. Саҳарӣ ин ваъдаҳо барояш хеле хуш менамуданд, вале ҳоло дили бачаи бечора пур аз андӯҳ буд.

Бо вучуди ин, ноҳушиҳои рӯзи якуми таҳсил бо ин тамом нашуд. Боб андеша намуд, ки барои вақтгузаронии хуш, коғазпораҳоро кулӯла карда, ба пушти рафиқонаш партояд. Ҳамин ки муаллим пушташро мегардонд, коғазпораи кулӯлашуда партофта мешуд.

Дере нагузашта қисми зиёди талабагони хурдсол ба Боб ҳамроҳ шуда, ба дигарон ҳучуми умумӣ оғоз намуданд. Дар натиҷа баъзе талабагон ба муал-

лим шикоят карданд, ва ӯ айбдорони номаълумро сахт сарзаниш намуд.

Вале талотум давом мекард. Он гоҳ муаллим таъкид кард, ки агар ягон кас чизе партоят, сахт ҷазо мегирад. Ҳатто панҷ дақиқа нагузашта буд, ки вай боз садои парвози чизеро шунид, ва як кулӯлачаи калони қоғазие, ки ноӯхдабароёна партофта шуда буд, ба сари муаллим бархӯрд. Ҳама талабагонро тарс фаро гирифт, вале новобаста ба ин, онҳо якбора баланд хандиданд. Бо вучуди ин ҳама хуб медонистанд, ки муаллим сахтгир аст ва гуфтагояшро мекунад.

Вай оҳиста сарашро бардошта, бо назари хунук пурсид:

– Ягон кас медонад, ки ин лӯндаи қоғазиро кӣ партофт?

Ҳеч кас ҷавоб надод.

– Фред Ҳоуп, ту медонӣ кӣ партофт?

– Ҳа, медонам.

– Ман талаб мекунам гӯӣ, ки кӣ буд!

– Тим Левӣ!

Ду маротиба ноҳақ айбдор шудан, ва маҳз дар ҳамин рӯзи аввали хониш, ки вай ягонто ҳам қоғаз напартофта буд!

Ин беадолатии аз ҳад зиёд буд! Дар як лаҳза ӯ ба по хест ва бо овози баланд гуфт:

– Ин рост нест, ин рост нест! Фред дурӯғ мегӯяд ва худаш низ инро медонад!

– Ба чоят шин, – гуфт муаллим. – Ҳоуп, ту қоғаз партофтани ӯро дидӣ?

– Ҳа, дидам!

– Эдуард, ба наздам биё.

Тим аз ҷо наҷунбида, хомӯш меистод. “Гӯӣ ки намеравӣ. Умедворам, ки ту духтарча барин ба ӯ итоат намекуни. Бигзор худаш пешат ояд, ва он гоҳ мо ба ӯ нишон медиҳем, ки кӣ зӯртар аст!” – ба гӯшаш пичиррос зад Боб.

Муаллим фармонашро такрор намуд. Тим ба назди мизи муаллим омад, ва рост ба чашмонаш нигоҳ карда, бо овози устувор гуфт:

– Муаллим, ба ростӣ мегӯям, ки ман напартофтаам.

Вай ин суханонро устувор ва тантананок гуфт, вале медонист, ки ба ӯ бовар намекунанд. Чандин бор вай дар худи ҳамин ҷо боисрор он чиро ки дурӯғ буд, исбот мекард, ва худаш

низ инро медонист! Ҳам дар мактаб, ва ҳам берун аз он, суханони Тим арзиш надоштанд, чунки \bar{u} бо рафтори худ ҳамчун дурӯғчӣ шӯҳрат пайдо карда буд, бинобар ин ҳоло низ аз чунин ақидаи дигарон таачҷуб намекард.

Ҳангоме ки ба дастони дароз кардаи Тим бо чадвал мезаданд, вай начунбида, зарбаҳои сахтро аз сар мегузaronд. \bar{U} ягон садо ҳам набаровард, ва ягон қатраи ашк аз чашмонаш нарахт. Муаллим боварии комил дошт, ки Тим айбдор аст. Фред Ҳоуп ҳеҷ вақт дурӯғ намегуфт. Он ҳақиқат, ки Тим дар айби худ иқрор намешуд, барояш ягон аҳамият надошт, зеро ҳар боре ки \bar{u} ба даст меафтад, худро мисли ҳозира сафед мекард. Аммо ҳар бор баъди ҷазо гирифтаниш \bar{u} дар айби худ иқрор мешуд.

Вале ин дафъа вай айбдоркуниро бо исрор рад мекард. Дастанааш аз зарбаҳои чадвал суп-сурх шуда, варам карда буданд. Лекин \bar{u} ро бештар на дарди зарбаҳо, балки он чи азоб меод, ки \bar{u} ро ноҳақ айбдор карданд. Тим бо дарду алам ба ҷои худ баргашт. Баъди дарс вай аз мактаб бо дили пур аз дард

баромад. Ба назараш чунин менамуд, ки вай аз ҳама рафиқонаш нафрат дорад. Ба ҳар ҳол, \bar{u} бо тамоми вучудаш аз Фред Ҳоуп нафрат дошт. Муаллим рӯи турши Тимро пай бурда, ба ёрдамчии дар наздаш истода гуфт:

– Чунин менамояд, ки ин бача ягона хислати хубаш – хушҳолиро аз даст дода истодааст. Бинед, ки то чӣ андоза вай туршрӯй аст!

Тим ин суханонро шунида, бо ин розӣ шуд. То ҳол ҷазоҳо барояш ҳамчун як нони хӯрдани буданд, ва \bar{u} ҳама вақт онҳоро бо як намуд хурсандӣ аз сар мегузaronд. Вале имрӯз \bar{u} бори аввал дар ҳаёташ ноҳақ ҷазо гирифт, ва ин ҳам вақте ки кӯшиш мекард хуб рафтор кунад. Ана фарқият дар чӣ буд.

– Барои чӣ ту роҳ додӣ ки туро зананд? Чунин амали ту беақлона буд! – писханд карда гуфт Боб.

– Ту чаро нагуфтӣ, ки на ман, балки ту коғазро партофтӣ? Ту оромона нигоҳ мекардӣ, ки чӣ тавр маро ба ҷои ту ҷазо медиханд! Эҳ ту! Тарсончак! – дастанаширо мушт карда ҷавоб дод Тим.

– Хайр бас кун! Магар ту онро

напартофтӣ? Ман он вақт дигар коғазро ба сари Фред Хоуп партофта истода будам, бинобар ин надидам, ки дар атроф чӣ шуда истодааст.

– Не, ман не! Агар ту боз як бори дигар чунин кунӣ, ман туро мекӯбам.

Тим бо ғазаб тоб хӯрда, тез аз он ҷо рафт. Тамоми вучуди ӯ дар ҳаяҷон буд. “Эҳ, – хаставу танҳо бо сустиродагӣ мегуфт ӯ ба худ, – ҳама кӯшишҳои ту бемаъноянд. Хоҳ-нохоҳ ҳама туро ҳамчун бачаи нобакор ҳисоб мекунанд. Агар Исо туро ҳақиқатан дӯст медошт, ба ту мадад мекард, ва адолат ғолиб мебаромад. Ӯ медонист, ки ту ҳеч вақт мисли имрӯз чунин кӯшиш накарда будӣ, вале ин рӯз аз ҳама рӯзҳои бадтарини ҳаётат шуд. Охир ту ба Вай дуо карда будӣ-ку, лекин Ӯ ба ту ёри надод. Барои чӣ?”

Тим ба кундаи дарахти дӯстдоштааш нишаст. Кошки ӯ ягон касе медошт, ки ба вай рози дил кунад, касе ки ба вай дилашро кушода тавонад, касе ки ба дурӯғгӯ набудани ӯ бовар кунад.

Вале ин овози андӯҳгин пасттар мешуд, ва овози дигари устувортар

онро пахш мекард: “Далер бош, Тим! Ин санчиш буд. Танҳо дар ёд дор, ки Исо ҳамеша Дӯсти ту буд ва мемонад – ҳатто агар баъзан ба назарат чунин намояд, ки Ӯ туро тарк кардааст. Хайр, чӣ шудааст, ки одамон туро аз рӯи пештара баҳо медиҳанд? Охир Худо туро медонад-ку. Ту Ӯро пайравӣ кун. Он гоҳ оҳиста-оҳиста одамони дигар мефаҳманд, ки ту шахси дигар шудай”.

Ноғоҳ Тим ба хотир овард, ки имрӯз Китоби Муқаддасро нахондааст. Ӯ китобашро аз кисааш бароварда, онро варақзад. “Аз кучо сар кунам”, – андешид ӯ. Вай тез баъзе порчаҳоро хонд, лекин ягон фикр дар дилаш ҷо намегирифт. Ноғоҳон нигоҳаш ба суҳанони зерин афтод: “Натарс, зеро ки Ман туро раҳонидаам, туро ба исми ту хондаам; ту аз они Ман ҳастӣ”.

Чашмони Тим аз ашк пур шуданд, ва дилаш пур аз тавба ва миннатдорӣ шуд. Оҳ, то чӣ андоза ин суҳанони аҷоибу пурфайз ба дили азобкашидаи ӯ таъсири бобаракат намуданд. Наход ки Масех, Наҷотдиҳандаи бузург, ӯ – Тим Левиро ба номаш номидааст? Ин барояш ки-

фоят намуд, ва ӯ қарор дод, ки дар ҳама гуна ҳолату вазъият ҳамеша аз они Худо мешавад.

Тим ба гирду атрофаш нигоҳ кард. Вақте ӯ дид, ки ҳеҷ кас ба назар намеафтад, чунки шоҳаҳои дарахти калон ӯро аз пайраҳа ниҳон мекарданд, ба зону истода, ором ва бо миннатдорӣ ба дуо кардан шурӯъ намуд.

БОБИ 8

“Муфт ёфтаед, муфт диҳед”

Матто 10:8

Маълум нест, ки оё Тим пай мебурд ё не, лекин дар хонашон бисёр тағйиротҳо ба амал омада буданд. Агарчи хонум Левӣ серташвиш буд ва табъаш хира буд, вале на ба андозаи пештара. Инчунин кораш низ камтар шуда буд. Ба ӯ дигар лозим намеомад, ки кӯдаки майдаро ором намояд ва ҳар як қадами вайро назора кунад. Ӯ акнун барои либосдӯзӣ бисёртар вақт дошт, лекин навозиши дастакони хурди тифлаш ба вай хеле намерасид. Ва аксар вақт суханони танқидии вай танҳо дарди дили модаронаи ӯро ифода мекарданд.

Рафтори Тим бошад, ҳамаро ба ҳайрат меовард, ва ҳеҷ кас намефаҳмид, ки чунин дигаргуншавӣ аз кадом сабаб аст. Ҳар пагоҳӣ, вақте модари хаставу бечорааш ба ошхона мебаромад, дар оташдон оташи аллақай даргирондашуда, чойники пур аз об ва дарзаи ҳезуми кафондашударо меид.

Инчунин падараш низ ба ҳайрат омада буд, зеро Тим пеши чогаҳи ӯ истода, бо дастони бетачрибааш болишти вайро афшонда, дуруст мекард! Чунин изхори муҳаббати писарӣ, гарчи на чандон зиёд бошад ҳам, бемори бечораро хеле хурсанд мекард. Пеш писараш дар бораи ӯ ҳатто фикр ҳам намекард!

Дар хона ҳоло ҳеч кас намедонист, ки Тим Китоби Муқаддас дорад. Охир танҳо ин китоб сабаби ҳамаи ин дигаргуниҳо буд: он Тимро роҳнамоӣ мекард, аниқу равшан мегуфт, ки чӣ тавр бояд дар зиндагӣ рафтор намояд, ва чӣ тавр рафтори дигаронро баҳо диҳад. Мария низ дар муносибати бародараш дигаргуниро пай мебурд, чунки пеш Тим ӯро аз саҳар то бегоҳ масҳара карда, оташин менамуд, ва аз ин хеле хурсанд мешуд. Акнун бошад, ӯ барояш касе буд, ки доимо ӯро ба ҳайрат меовард. Ҳар пагоҳӣ Тим китобҳояшро чамъ карда, ба мактаб мерафт, ва вақти аз он чо баргаштан дарсҳояшро тайёр мекард. Баъд дар боғи хурдашон кор мекард, ва ҳар гуна корҳои бисёри майда чуйдаро, ки пештар дар бораи онҳо фикр ҳам

намекард, ба чо меовард. Мария аз паси вай поиданро сар кард, то ки сабаби чунин дигаргуниро ёбад. Оё ин натиҷаи ба мактаби якшанбегӣ рафтани вай бошад? Шояд! Ва инак Мария қарор дод, ки якшанбеи оянда худаш ба он чо меравад, то ин муамморо кушояд. Ӯро бисёр вақт ба он чо меҳрубона таклиф мекарданд, лекин ҳамаи ин даъватҳо бефоида буданд! Вале дар яке аз рӯзҳои шанбе, бегоҳӣ, баъд аз андешаронии дурудароз дар назди тиреза, ӯ ба модараш муроҷиат карда гуфт:

– Модар, ба ман сӯзану ресмонро деҳ.

– Ба ту он чӣ лозим аст? – пурсид хонум Левӣ, вақте шӯрборо дар дег бо кафлез оҳиста омехта мекард.

– Ман мехоҳам куртаамро поргӣ кунам. Ба ман риштаи сурх лозим аст.

Хонум Левӣ якчанд лаҳза шӯрборо аз хотираш бароварда, бо ҳайрат ба духтараш нигоҳ мекард.

– Чӣ хел шуда ту ба чунин фикр омадӣ, охир ман пеш чандин борҳо оиди ин ба ту хотиррасон мекардам?

– Чӣ чои ҳайрат? Ман ба чандапӯш монанд будан намехоҳам; ман инчунин

тасмачаи ороишии кулоҳамро шуста дарзмол мекунам. Ман мехоҳам пагоҳ ба мактаби якшанбегӣ равам, чунки дер боз сурудхониро гӯш накардаам.

Хонум Левӣ назди шӯрбои чӯшидаистодааш ҳайрон баргашт. Замоне буд, ки ӯ ҳам ба мактаби якшанбегӣ мерафт, ва ба ӯ низ лозим меомад, ки либосҳояшро ба тартиб оварад, чунки модараш назорат мекард, то сару либоси пӯшидаи ӯ намуди хуб дошта бошад. Ӯ аз қуттичаи кориаш ғалтаки ресмони сурхро бароварда, ба Мария дод.

Рӯзи якшанбе фаро расид. Тим бо фикру хаёл ин сӯ, он сӯ мегашт. Дасту рӯи вай тоза шустагӣ ва сарулибосаш ботартиб буд. Куртаашро модараш шаб шуста, дарзмол карда буд. Чунин менамуд, ки ӯро дигар ҳеҷ чиз бознамедошт, лекин вай холо ҳам аз хона намебаромад. Тим ба Мария, ки дар кунҷи ошхона косаву табақхоро мешуст, нигоҳ мекард. Эҳтимол, ӯ дар барои вай андеша менамуд. Чароғаш ба ӯ ин пагоҳӣ ӯҳдадории навро нишон дода буд! “Муфт ёфтаед, муфт диҳед”.

Ҳангоми хондани ин суханон вай бозистода ба худ савол медод, ки ин чӣ маъно дорад? Ин суханон ба онҳое тааллуқ доштанд, ки соҳиби баракати Худо шудаанд. Албатта, ӯ дар қатори чунин одамон буд, чунки Худо дар ин рӯзҳо илова ба он хушбахтигӣ ки ӯро дар осмон интизор аст, боз бисёр баракатҳои дигар дод. Лекин ӯ чӣ дода метавонад? Ва ба кӣ? Ба Худо? Албатта не. Ба Худо Тим фақат як чизро – дилашро дода метавонад, ва инро ӯ аллакай карда буд. Вале ӯ ба кӣ ва чӣ дода метавонад?

Ӯ ба тиреза така намуда, оиди ин андеша менамуд. Ҳамин ҳангом нигоҳаш ба Мария афтод. Оё ӯ ба вай чизе дода метавонад? Не, ӯ ягон чизи ба вай маъқул надорад! Вале агар ӯ ба Мария ёрӣ диҳад, то он хушбахтиро соҳиб шавад, ки худи ӯ дошт, магар ин ҳамон чиз намебуд? Масалан, агар ӯ вайро ба мактаби якшанбегӣ мебурд, ва Мария мисли ӯ ҳамин хурсандиро соҳиб мешуд? Вале ҳамин лаҳза дар сараш фикри баде пайдо шуд: “Ту мехоҳӣ Марияро ба мактаби якшанбегӣ барӣ? Фикр кун, ки ӯ дар он ҷо ба чӣ монанд

мешавад?! Вай ягон куртаи соз надорад, ва ҳама ӯро масхара мекунанд. Илова ба ин, вай ҳеч гоҳ розӣ намешавад, ки ба он ҷо равад, бинобар ин ӯро ба ҳолаш гузор”.

“Оҳ, Тим Левӣ, – ба ин фикр ҷавоб меод вичдонаш, – ту тарсончак ҳастӣ! Худо ба ту ин қадар баракатҳо дод, ва баъд аз ҳамаи ин, ту аз писхандҳо тарсида, Марияро ба мактаби якшанбеги намебарӣ?!”

– Ман ӯро мебарам! – дар дилаш нидо карда гуфт Тим.

Ана барои чӣ то ҳол Тим аз хона набаромада буд. Ӯ намедонист, ки чӣ тавр ба Мария пешниҳодашро гӯяд. Ниҳоят, Мария худаш ба ӯ ёрӣ дод.

– Тим, – пурсид ӯ, – оё рост аст, ки дар мактаби якшанбегиатон суруд мехонанд?

– Бале, – ҷавоб дод Тим бо хурсандӣ, – мо сурудҳои хуб мехонем. Лекин барои чӣ ту дар бораи ин пурсидӣ?

Мария каме хичолат кашида, гуфт:

– Ростӣ гап, ман мехостам як боракак ба он ҷо равам.

“Чӣ, бо ҳамин куртаи поргӣ карда-

гиат?” – қариб мебаромад аз даҳони Тим. Лекин мавҷи сӯзони шарм рӯи ӯро фаро гирифт, ва овози даруниаш садо дод: “Тим, ту тарсончак ҳастӣ. Ту аз писхандҳое метарсӣ, ки ба хоҳарат мекунанд!” Ва Тим бо овози устувор ҷавоб гуфт:

– Мария, ман хеле шодам, ки ту бо ман меравӣ! Фақат тез тайёр шав, чунки вақтамон кам мондааст.

Инак, Мария куртаи кӯҳнаи сурхашро пӯшида, ҳамроҳи Тим рафт. Ӯро ба гурӯҳи духтароне бурданд, ки дар тан либоси зебо доштанд, ва ӯ аввал аз ин каме хичолат кашид. Ҷаноби Ҳоуп Тимро назди худ ҷеғ зада гуфт:

– Эдуард, ба фикрам, акнун ту мунтазам ба мактаби якшанбеги меоӣ?

– Бале, ҷаноб.

– Дар ин ҳолат, ба ту дигар лозим нест, ки дар байни навомадагон нишинӣ. Аз ҳамин рӯз ман туро ба гурӯҳи худам мегирам.

Тим ягон бор чунин хурсандиро ҳис накарда буд, вақте аз паси роҳбар ба ҷое ки ҳамсифонаш буданд, мерафт. Вале хангоми дидани онҳо рангу рӯяш сурх

шуд. Дар охири қатори курсиҳо Фред Ҳоуп, писари роҳбар менишаст. Ба фикри ӯ ин ҳамон касе буд, ки якчанд рӯз пеш, қасдан дурӯғ гуфта, вайро ба ҷазои ноҳақ гирифта намуд. Ба Тим чунин менамуд, ки ӯ ҳеҷ гоҳ назди вай нишаста наметавонад, ҳатто дар ин мактаби якшанбеги. Охир вай душмани бадтарини вай буд-ку! Лекин роҳбар рост истода, ба ҷои худ нишастани талабаи наваширо интизор буд. Тимро лозим буд, ки ба қароре ояд, ва ӯ назди вай нишаст. Дар тӯли тамоми дарс Фред на бо суҳан ва на бо нигоҳ ба ӯ халал нарасонд. Дар аввал дили Тим чунон пур аз дарду алам буд, ки вай чизи фаҳмондаистодаи ҷаноби Ҳоупро сарфаҳм намерафт. Лекин дере нагузашта, вақте вай азобҳои Масеҳро дар салиб тасвир мекард, ин ҳиссиёт аз байн рафт. Муаллим хеле хуб нақл мекард, ва ин ҳикоя бениҳоят таъсирбахш буд.

Роҳбар талабаҳоро ҷавоб дод. Вақте ҳама мебаромадан, ӯ Тимро аз дасташ боздошта пурсид:

– Бо ту имрӯз чӣ шуд, дӯстам? – Ранги рӯи Тим сурх шуд.

– Ҳеҷ чиз... ҳеҷ чиз не... ҷаноб.

– Байни ту ва Фред дар мактаб ягон чиз рӯй дод?

– Бале, ҷаноб, – ҷасурона ҷавоб дод Тим, вақте фаҳмид, ки роҳбар ҳама чизро пай бурдааст.

– Эдуард, ба ман бигӯ, ки чӣ воқеа рӯй дод?

– Вай гуфт ки коғазро ман партофтам, ва аз ин сабаб маро ҷазо доданд, дар ҳоле ки ман ин корро накарда будам.

– Оё ту рост мегӯӣ, ки коғазро напартофта будӣ?

– Бале, ҷаноб.

– Ва ту дарҳол ҳамин гапро гуфтӣ?

– Ман якчанд бор ин гапро гуфтам, вале Фред гуфт, ки коғаз партофтани маро дидааст.

– Эдуард, оё ту ҳама вақт гапи ростро мегуфтӣ? Оё ба суҳанонат бовар кардан мумкин аст?

Тим сарашро ҳам кард, лабонаш ларзиданд. Ӯ андак истода, бо овози паст ҷавоб дод:

– Ман бисёр вақт дурӯғ мегуфтам, вале ин бор гапи ростро гуфтам. Акнун ман кӯшиш карда истодаам, ки ҳама вақт

гапи ростро гӯям. Худо инро медонад.

– Ман ҳам инро медонам, – меҳрубонана давом дод чаноби Ҳоуп, – ва бовар мекунам, ки Фред хато кард. Ту барои ин саҳт аз вай хафа ҳастӣ? Бигӯ, ки оё ту бар ин ҳиссиёти ганда ғолиб омада метавонӣ?

Тим ба аломати инкор сарашро ҷунбонд.

– Барои вай шуда маро ноҳақ ҷазо доданд.

– Фикр кун, Эдуард, агар Масеҳ ҳам мисли ту аз рӯи чунин қоида рафтор мекард, ва танҳо онҳоеро мебахшид, ки нисбати ӯ дуруст рафтор мекунанд, оё ӯ туро мебахшид?

Тим хомӯш меистод. Вай ҳоло ягон бор оиди ин ҷиҳати масъала фикр накарда буд. Роҳбар аз дасти Тим Китоби Муқаддасро гирифта гуфт:

– Ман мехоҳам ба ту нишон диҳам, ки оиди ин масъала ин чароғи ту чӣ мегӯяд. Тим ояти нишон додашударо хонд: “Ва агар шумо ба мардум набахшед, Падари шумо низ хатоҳои шуморо ба шумо нахоҳад бахшид”.

Роҳбар Китоби Муқаддасро ба Тим

баргардонда, рафт.

Ҳангоми ин сӯҳбат Мария дар як тараф танҳо меистод. Ӯ бародарашро интизор набуд, балки меҳост охири барояд, то ки писханди дигаранро оиди куртаи кӯҳнааш нашунавад. Барои Мария бори аввал ба ин ҷо омаданаш начандон хуб гузашт. Ӯ он чиро ки муаллимашон мефаҳмонд он қадар хуб нафаҳмид. Инчунин якчанд духтарон бо нигоҳи нафратомез ӯро шармгин менамуданд. Ба ӯ танҳо сурудхонӣ маъқул шуд. Тим ҳамроҳи хоҳараш якҷоя аз мактаб баромад. Кӯдакон аллақай хона ба хона рафта буданд. Акнун онҳо метавонистанд осуда бо роҳи худ раванд.

– Кани бигӯ, Мария, оё ба ту маъқул шуд, ё не? – пурсид Тим.

– Гуфта наметавонам, ки бисёр маъқул шуд, – ҷавоб дод Мария. – Дар наздам як духтари аз ҳама безеби шаҳракамон нишаста буд, ва доимо аз барои курта ва кулоҳам маро масҳара мекард. Ман аз вай нафрат дорам!

Акнун Тим дилхунук шуд. Оё ӯ барои

ҳамин Марияро ба мактаби якшанбеги оварда буд?

– Оё ту имрӯз нашунидӣ, ки роҳбар дар бораи Исои Масеҳ чӣ гуфт? Чӣ гуна Ӯ ҳамаи моро дӯст медорад ва мехоҳад, ки мо низ Ӯро дӯст дорем? Барои ҳамин шуда Ӯ барои мо мурда буд.

– Ман он чиро, ки мегуфтанд гӯш накардам. Ман тугмаҳои куртаи муаллимаамонро ҳисоб мекардам. Онҳо ҳам аз пеш ва ҳам аз бари куртааш қатор дӯхта шудаанд!

Сӯҳбати онҳо бо ҳамин хотима ёфт. Тим дар бораи он меандешид, ки ба хоҳараш ягон фоида наовард, ва фаҳмид, ки каси дигарро ба он хурсандие ки ӯ ҳис мекард ҳамроҳ кардан кори осон нест.

Вақте ки чаноби Ҳоуп ба хона баргашт, Фредро ба ҳучраи кории худ даъват карда гуфт:

– Байни ту ва Эдуард дар мактаб чӣ воқеа рӯй дода буд?

– Ягон чизи чиддӣ рӯй надода буд, падар! Оё Тим аз ман шикоят намуд?

– Фред, ту коғаз партофтани Эдуардро дида будӣ?

– Бале, падар.

– Ту боварии комил дорӣ, ки онро вай партофта буд?

– Ба фикрам ҳа,.. ба ҳар ҳол вақте ман сарамро бардоштам, дидам, ки коғаз аз сӯи Тим партофта шуд ва дасташ бардоштагӣ буд. То ҳамин вақти савол доданатон ман боварии комил доштам, ки онро Тим партофта буд.

– Вале акнун ту инкор намекуни, ки инро ягон кас аз атрофиёнаш карда метавонист?

– Намедонам!.. Ман дар бораи ин фикр накарда будам! Шояд онро Александр Палмер партофт, зеро ӯ ҳамроҳи Тим нишаста буд.

– Фред, лекин ман комилан дилпурам, ки ту хато кардӣ, ва Эдуард он дафъа гапи ростро гуфта буд. Медонӣ чаро ман чунин боварӣ дорам? Ба ақидаи ман, аллакай якчанд вақт инчониб Эдуард ба роҳи танге ки сӯи ҳаёти абадӣ мебарад, қадам гузоштааст. Инчунин ба ту дар бораи як чизи дигаре гуфтан мехоҳам, ки андеша кунӣ: Эдуард Левӣ ягон кас надошт, ки ба ӯ ёри расонад ва роҳи дурустро нишон диҳад, лекин ӯ

дилашро ба Масеҳ супурд. Аммо писари ман, ки барояш аз таҳти дил ҳар рӯз, аз вақти таваллуд шуданаш дуо мекунам, то ҳол ин корро накардааст.

Рӯзи дигар Фред ва Том пас аз дарсҳо ҳамроҳ аз мактаб мебароманд. Том рафиқашро розӣ мекунонд, ки ба хонашон дарояд, лекин вай розӣ нашуд. Вақте ки Фред Тимро дид, фарёд зада гуфт:

– Тим, Тим Левӣ, як дам ист...

Тим истод. Ӯ ба чашмони худ бовар наме-кард ва фаҳмида наметавонист, ки ба ин бача, ки ӯ вайро душмани худ меҳисобид, чӣ даркор аст.

Фред феъли қатъӣ дошт ва рӯирост гап мезад. Агар ӯ дарк менамуд, ки барои ҳалли ягон масъала гуфтугузор кардан лозим аст, инро мекард ва ба канор намегузошт.

– Тим, – дарҳол сар кард ӯ, – оё ман хато кардам, вақте ба муаллима гуфтам, ки ту лӯлачаи коғазинро партофтӣ? Он рӯз ба ман чунон намуд, ки инро ту кардӣ.

– Не, ту хато намудӣ, ман напартоф-

та будам.

– Падарам боварии қатъӣ дорад, ки ман хато кардам. Ӯ ба ман ҳамин тавр гуфт. Вале ман фикр мекардам, ки гапи ростро гуфтам. Ман хеле афсӯс меҳӯрам, ки чунин шуд. Агар хоҳӣ, ман инро ба муаллим ва ҳамсинфонамон мегӯям. Бигзор онҳо он тарсончакро, ки ба чояш ту чазо дидӣ, кофтуков карда ёбанд.

Тим аввал каме дудила шуд, лекин баъд гуфт:

– Не, чизи шудагӣ шуд. Ман ба ин мавзӯ баргаштан намехоҳам.

– Ту одами аҷоибӣ! – ниҳоят гуфт Фред. Онҳо дастони ҳамдигарро фишурданд, ва Тим бо дили пур аз хурсандӣ сӯи хона равон шуд. Имрӯз муаллим аз ӯ қоноатманд буд, зеро дарسخонияш хуб буд, ва низ суханони Фред: “Падарам боварии қатъӣ дорад, ки ман хато кардам” дар сараш давр мезад ва дилашро гарм менамуд.

БОБИ 9

“Ба роҳи шарирон (бадкирдорон) дохил нашав”

Масалҳо 4:14

Мария ба даричаи боғчаашон такя намуда, гурӯҳи актёрхоро тамошо мекард, ки дар атрофашон тӯдаи одамон чамъ шуда буданд. Ин ҳунармандони театр аз як ҷо ба ҷои дигар сафар намуда, намоишҳо меоданд. Пешопеши онҳо мошини каппадори сурх ҳаракат мекард, ки ба он эълонномаҳо часпонда шуда буданд. Мошинро бачае бо костюми рангоранг идора мекард. Он оҳиста ва тантананок ҳаракат менамуд, то ҳар кас он чиро, ки дар тани он бо ҳарфҳои калон навишта шуда буд, хонда тавонад. “Ин бегоҳ намоиши калон мешавад”, – хонда тавонист Мария. “Ду намоиши ҳаяҷоновари фоҷиавӣ: «Соҳибҷамоли хобида» ва «Фоҷиаи қиморбозӣ». Инчунин бисёр беақлиҳое, ки шуморо бисёр механдонанд. Намоиш бо ҳамроҳии дастаи аълои навозандагони мусиқӣ”. Аз паси мошин ду фойтун

бо аспҳояш ҳаракат мекарданд. Аспҳо лаҷомҳои зебои идона доштанд, ва фойтунҳо бо ороишҳои ҷиллодиҳанда зинат дода шуда буданд. Дар фойтунҳо мардону занон бо либосҳои рангоранги қиматбаҳо менишастанд. Аз паси онҳо як фойтуни дигар бо дастаи навозандагон ҳаракат мекард. Ин фойтун бо байрақҳо ороиш ёфта буд. Асбобҳои мусиқии чун тилло ҷиллодиҳанда фазоро аз садоҳои шодибахш пур мекарданд. Дар охир, аз паси ҳамаи онҳо, ду аробаи вазнин базӯр ҳаракат мекарданд, ки дар онҳо ороишҳо ва тахтаҳои сахна бор карда шуда буданд.

Таачҷубовар нест, ки тамоми диққати Мария ба ин манзара ҷалб шуда буд. Вақте ки фойтуну аробаҳо аз пешаш гузашта рафтанд, вай аз ҷояш ҷаста, фарёд зад:

– Ман мехоҳам, ҳатман мехоҳам, ки ин бегоҳ ба он ҷо равам! Ман ҳеҷ гоҳ чизеро ин хел намехостам.

Модараш, ки ҳамроҳи ӯ тамошо мекард, дар ҷавоб гуфт:

– Туро лозим меояд, ки танҳо бо хоҳишат қаноат намоӣ. Касоне ки мис-

ли ман бо арақи чабин кор карда, нони худро меёбанд, барои театру концерт пул надоранд.

Мария аз ҳаяҷон ва ғазаб ларзид.

– Ман ҳеҷ вақт ба ягон ҷо рафта наметавонам! – дод зад ӯ ва якравона заминро бо кафи пойҳояш тап-тап зад. – Ман то ҳол ягон бор дар театр набудам, лекин дигар бачаҳо буданд. Тим ҳар бор илоч ёфта ба он ҷо меравад-ку!

Вақте Мария Тимро дар роҳ дид, дар сараш фикре пайдо шуд ва ӯ ба сӯяш шитофта гуфт:

– Тим! Тим! Як бор маро гӯш кун! Ту метавонӣ аз ягон ҷо камтар пул ёфта, маро ба театр барӣ? Ман чунон саҳт меҳоҳам ба он ҷо равам. Агар маро барӣ, ман ваъда медиҳам, ки ҳама вақт гапатро мегирам ва чизи гуфтагиатро иҷро менамоям.

Баъд аз даҳ дақиқа Тим аллакай дар роҳи калон буд ва сӯи маркази шаҳр мерафт. Дар рангу рӯяш нооромӣ дида мешуд. Ба ӯ чӣ шуда бошад? Ӯро он чиз азоб медод, ки Мария бори аввал аз ӯ чизеро чунин содда ва самимӣ хоҳиш намуд. Дар ҳақиқат, ӯ худаш ҳам ба он

намоиш рафтан меҳост. Ҳар бор ин хоҳиш дар гӯшаш чун садои баланди мусиқӣ садо медод ва тамоми вучудаш аз ҳаяҷон ва хурсандӣ пур мешуд. Ин гурӯҳи театри аллакай якчанд бор дар шаҳр намоиш нишон дода буд. Онҳо ҳар сол меомаданд ва якчанд ҳафта намоиш медоданд. Дар ин рӯзҳо қисми зиёди аҳоли, хусусан кӯдакон, тӯдаи калон шуда театрро пур мекарданд. То ҳол Тим аз дигарон ақиб наместонд. Чӣ тавре ки Мария гуфта буд, ӯ ҳама вақт имконият ёфта ба он ҷо мебаромад, ва ин шавқ барояш лаззат шуда буд. Вақте намоишгарон меомаданд, ӯ ҳамроҳи рафиқонаш аз паси онҳо медавид ва барпо кардани саҳнаи намоишгоҳро тамошо мекард. Ин намоишҳо барои Тим иди калон буданд. Вай метавонист соатҳо дар майдон истода, тайёри ба намоишро тамошо кунад. Вале, бо вучуди ин, Тим ҳоло дар ташвиш буд. Лекин барои чӣ? Он чизе ки барояш борҳо муяссар мегашт, шояд имрӯз ҳам муяссар шавад. Бале, албатта, лекин сабаб дар дигар чиз буд. Тим Левӣ, ки ҳоло дар роҳ мебинем, дигар он Тими пештара набуд! Оё ҳоло

ӯ кӯшиш намекард, ки кори нек кунад? Ё худ театр ба ин масъала ягон дахл дошт? Пас чӣ ӯро ором намегузошт? Барои чӣ ин овози паст дар дили вай гаштаву баргашта мегуфт, ки агар ӯ худро аз ин шавқу завқ маҳрум намояд, кори беҳтаре мекунад?

Тим ин масъаларо бо диққат мушоҳида карда фаҳмид, ки яке аз сабабҳои чунин муборизаи ӯ барои ба намоиш наraftан он буд, ки падару модари Фред Ҳоуп ва Том Миллер ба он чо raftани фарзандонашонро намехостанд. Фред мегуфт, ки вақте одамон ба чунин намоишҳо мераванд, онҳо касби шубҳаовари ин ҳунармандонро дастгирӣ менамоянд. То ҳол фикру ақидаи Фред барои Тим аҳамияте надошт. Аммо акнун ӯ кӯшиш мекард raftори бенуқсон дошта бошад, ва ҳамаи одамони сазовори ҳурмат, чуноне ки ӯ пай бурд, одатан, чунин намоишҳои театриро сарзаниш мекарданд.

Тим саргум шуд: оё одамони сарватдор ва мӯхтарами шаҳр, ки ӯ онҳоро ном ба ном мешинохт фарзандонашонро ба чунин намоишҳо намебурданд? Бале,

лекин оё онҳо дар ҳақиқат масеҳиянд? Лекин ӯ инчунин фикри чаноби Ҳоуп ва Миллерро дар ин хусус медонист.

“Лекин ба театр raftан чӣ чои бадӣ дорад? – ба худ савол меод ӯ. – Наход ки чунин хоҳиши саҳти Марияро рад кардан зарур аст? Ҳамин вақт рӯҳи нопок аз фурсат истифода бурда, ба фикрронии ӯ ҳамроҳ шуд: “Мария ягон бор аз ту чизе илтимос накарда буд, – пичир-пичир менамуд ӯ. – Охир, ту саҳт мехоҳӣ, ки вай ба мактаби якшанбегӣ равад ва Китоби Муқаддаро хонад. Хоҳиши ӯро иҷро кун ва ӯро ба театр бар, баъд вай ҳама гапҳои туро гӯш мекунад”. Вале ин дафъа, ба хоҳиши саҳти театр raftан нигоҳ накарда, Тим бемантикии ҳамаи ин андешаро фаҳмид. Оё намоишҳои театри метавонанд барои одам воситае бошанд, ки Худоро дӯст дорад? Не. Аз рӯи намунаи чаноби Ҳоуп raftор кардан аз ҳама дурусттар мебуд. Барои Тим ба қароре омадан боз аз он сабаб осонтар буд, ки барои ду билет харидан камаш як сӯм лозим буд, аммо вай дар тамоми ҳаёташ ин қадар пул надошт. Бинобар ин масъала бояд худ аз худ ҳалли

худро меёфт.

Лекин не, масъала то ҳол ҳал нашуда буд. Тим дар сари роҳ тоҷири аз ҳама бойи шаҳрашон – чаноби Браунро дид, ки дар пеши даромадгоҳи мағозааш меистод.

– Эй, Тим, – фарёд зад ӯ, – ин чо биё! Агар ту якчанд пакетро ба чои муқарраршуда бурда, ягонтоашро надуздӣ, ман ба намоиши бегоҳӣ ба ту ду билет медиҳам. Вақте ӯ калимаи “надуздӣ”-ро шунид, аз шарм рангу рӯяш сурх шуд. Дар аввал ӯ мехост гӯяд, ки агар чаноби Браун ба ӯ бовар накунад, бизор ба ягон каси дигар муроҷиат намояд, вале фикри мукофот гирифтани ӯро боздошт. То чӣ андоза Мария хурсанд мешавад, агар ӯ ба вай билетҳои дилхоҳро биёрад! Тим розӣ шуд, лекин муборизаи дарунияш низ боз сар шуд.

Вай пакетҳоро хона ба хона бурда мерасонд, аз ин сабаб барои андеша кардан вақташ кифоят мекард. Вақте дар дасташ мукофоти меҳнаташ – ду билети сабз буданд, ин масъала дар фикраш қариб ҳал шуда буд.

Тим бо сарвати худ сӯи хона равона

шуд. Дар роҳ вайро лозим омад, ки аз назди меҳмонхона гузарад. Аз тирезаҳои меҳмонхона ӯ ҳамон чанобони зеборо дид, ки ҳамин пагоҳӣ ӯро ба ҳайрат оварда буданд. Онҳоро аз рӯи либосҳои зебо, мӯйҳои чингила кардашуда ва тарзи рафторашон шинохтан душвор набуд. Онҳо дар назди тирезаи кушода нишаста бо ғавғо қартабозӣ мекарданд ва қадаҳ паси қадаҳ май менӯшиданд. Тим аз тарафи дигари кӯча истода, онҳоро тамошо мекард. Ӯ аз худ мепурсид, ки навод ин ҳамон одамонеанд, ки соли гузашта бо суханони тантананок, қаду қомати боҳашамат ва рафтори олиҳимматонашон ба ӯ ҳаловати бузург мерасонданд? Боварии ӯ ба ин намеомад ва дилаш аз ҳиссиёти муҳолиф пур гашт. Бачаи бечора аз саволҳои азобдиҳанда ранҷ мекашид. Вай орзу мекард, ки кошки бахташ омад мекарду ӯ бо ягон касе вомехӯрд, ки ба вай маслиҳати хуб дода тавонад!

Сипас Тим роҳашро сӯи хона давом дод. Вақте ки вай аз пеши паноҳгоҳи дӯстдоштаи худ мегузашт, ки дар таги бедаи кӯҳан, дар соҳили ҳавз воқеъ

буд, ба он чо ворид шуда, ба сабза нишаст. Ү бо дасти чапаш ду билети сабзро маҳкам меқапид, лекин бо дасти росташ аз кисааш Китоби Муқаддаси хурдакакашро баровард. Ҳар боре ки ӯ ба нофаҳмӣ дучор мешуд, ӯ ба “чароғаш” рӯ оварда, мадади онро ба кор мебурд, ва ин барояш аллақай одат шуда буд. Вале имрӯз масъала барояш хеле душвор менамуд. Ү китобашро варақ мезад, вале ҷавоб намеёфт.

“Лекин кадом оятро ман рӯзи якшанбе аз ёд карда будам, ва он ба ман маъқул шуда буд? – ногаҳон ба хотир овардан мехост ӯ. – Ман бояд онро ёбам! Ҳа, ана он! – гуфт ӯ ва дарҳол нидо кард: – «Зеро ки Худованд умедбахши ту хоҳад буд, ва пой туро аз дом нигоҳ хоҳад дошт»”.

Лекин ин ҷои Навиштаҷот ҳам ба саволи ӯ ҷавоб намегуфт. Тим парешонхотирона варақ заданро давом медод, ва ногаҳон чехрааш аз хурсандӣ дурахшид – вай он чиро ки мекофт, ёфт, ва бо овоз хонд: “Ба роҳи шарирон (бадқирдорон) дохил нашав, ва дар тариқи бадкешон қадам нагузор. Онро рад нам, дар он қадамгузор нашав; аз он

канорагирӣ намуда, гузашта рав”.

“Ҳа, ин дар бораи ман ва онҳо гуфта шудааст. Аз афташ онҳо одамони хуб нестанд: онҳо май менӯшиданд, қиморбозӣ мекарданд, ҳақорат менамуданд, лекин дар ин чо гуфта шудааст: «Онро рад нам, дар он қадамгузор нашав; аз он канорагирӣ намуда, гузашта рав». Ман бояд худи ҳозир рафта ба ҷаноби Браун билетҳояшро баргардонам, то ки ба ҳамаи ин хотима гузорам”.

Тим ҳамон лаҳза хеста сӯи ақиб давид. Ү аз давидан нафастанг шуда пеши савдогари бой ҳозир шуд.

– Ҷаноби Браун, – нафас рост карда фарёд кард ӯ, ва сӯи намоишгоҳ бо сараш ишора намуда давом дод, – ман ба он чо рафтан намехоҳам, ва ин билетҳоятонро пасмегардонам.

Ҷаноби Браун аз намуди бошиддат ва барангехтаи ӯ ба ҳайрат омада пурсид:

– Чӣ воқеа рӯй дод? Оё туро бо ин билетҳо даромадан намонанд?

– Ман қарор кардам ки ба театр наме-равам, – гуфт ӯ.

– Барои чӣ?

– Ман сабабҳои шахсӣ дорам.

– Ана гап дар чӣ?! Ман туро нашинохта истодаам, Тим! Ба ман бигӯ, ки ту барои нарафтани кадом сабабҳо дорӣ?

Тим намедонист чӣ тавр ба ӯ ҷавоб диҳад. Вай каме андешид ва сипас қарор кард, ки ҷасурона, кушоду равшан сухан гӯяд.

– Ман қарор кардам, ки дигар ҳеҷ гоҳ ба чунин намоишҳо намеравам. Ман дигар онҳоро чун пештара қадр намекунам.

Вале чунин ҷавоб ҷаноби Браунро қонеъ накард. Худи Тим низ ҳис менамуд, ки бояд имони ба Худованд дошташро аниқтар баён намояд.

– Пас, сабаби чунин қароратро ба ман фаҳмон. Ту, аз афташ, саҳт тағйир ёфтаӣ!

– Гап дар он ки ман навакак дар бораи онҳо як чизеро хондам, – гуфт Тим.

– Киҳо онҳо? Ту дар бораи кӣ гап зада истодаӣ?

– Дар бораи актёрҳо. Ман онҳоро дар меҳмонхона дидам: онҳо қиморбозӣ мекунанд, шароб менӯшанд, ҷанҷол мекунанд, умуман, чун одамони бадрафторанд. Лекин дар Китобе ки ман мехонам, навишта шудааст: “Ба роҳи шарирон (бадқирдорон) дохил нашав,

ва дар тариқи бадқешон қадам нагузор. Онро рад намое, дар он қадамгузор нашав; аз он канорагирӣ намуда, гузаштарав”. Ман низ ҳамин тавр рафтор кардан мехоҳам, ва тамом.

Тим ин суханонро гуфта, чун тир аз назар ғайб зад. Ҷаноби Браун китф афшонда, бо тааҷҷуб гуфт: “Аз афташ, дар ин дунё ҳама чиз дигар шуда истодааст!”

Ҷамин лаҳза ба мағоза ҷаноби Миллер даромад ва пурсид:

– Маҳз чӣ дигаргун шудааст? Имрӯз ман худам ба ҷои хизматгорам харид карда истодаам: ба ман як бурда ҳасибӣ хуб диҳед. Аммо ба ҳар ҳол, ба ман бигӯед, ки чӣ шуморо чунин ба ҳайрат гузошт?

– Охир, чӣ тавр ҳайрон нашавам! Тим Левӣ бар зидди театр гап зада истодааст! Ман ба ӯ барои намоишгоҳи имрӯза ду билет додам, вале навакак ӯ онҳоро ба ман баргардонда, эълон намуд, ки ӯ дигар ба он ҷо намеравад, зеро дар Китоби Муқаддас гуфта мешавад, ки ба роҳи бадқирдорон дохил нашав. Шумо нисбати чунин ақида чӣ мегӯед? Оё он ба шумо маъқул аст?

– Шумо фаҳмиданиед, ки оё чунин ақида ба ман маъқул аст ё не? Ман ба шумо мехоҳам гӯям, ки оиди ин дар Китоби Муқаддас боз чӣ гуфта мешавад: “Ва ҳар кӣ яке аз ин тифлонро, ки ба Ман имон меоваранд, ба васваса андозад...”. Лекин ман афзал дониستم, ки ин оятро бароятон то ба охир нагӯям. Беҳтараш, чаноби Браун, шумо худатон онро ёфта, то ба охир хонед. Вале акнун, лутфан, бурдаи ҳасибамро ба ман диҳед, чунки ман саросемаам.

Дар ин вақт Тим аллакай назди хонашон буд. Мария ӯро пеши дарича пешвоз гирифта, нидо кард:

– Оҳ, Тим, ту маро ба театр мебарӣ? Илтимос, маро бар! Охир, ман аввалин бор аз ту чизе пурсида истодаам!

Дар рӯи Тим ҳаяҷон намудор гашт. Ӯ гуфт:

– Мария, ман гуфтан мехоҳам, ки бароят инро карда наметавонам. Агар ман мехостам, бароят билет ёфта метавонистам, лекин қарор додам, ки дигар ба ин намоишҳо намеравам. Ту медонӣ-ку, ман мехоҳам назар ба пештара беҳтар зиндагӣ кунам, ва фикр

мекунам, ки театр...

Лекин Мария гапашро бурида, бо қаҳру алам дод зад:

– Маро ба ҳолам гузор, нобакор; хеле афсӯс, ки ту чунин диндор шудай ва аз ин сабаб як хурсандии хурдакакро ҳам ба ман муҳайё сохтан намехоӣ. Гум шав, ба ту мегӯям, маро ба ҳолам гузор!

Барои Тим шунидани чунин суханон хеле дарднок буд. Бо вучуди ин, ӯ дар суханони Мария як чизи хеле хурсандибахшERO шунид: Мария дар рафтори ӯ дигаргуниро пай бурд, яъне ӯ дигар мисли пештара набуд. Аз чунин фикр дилаш аз хурсандӣ ба ҳаяҷон омад.

БОБИ 10
“Онро рад намо, дар он
қадамгузор нашав;
аз он канорагирӣ намуда,
гузашта рав”
Масалҳо 4:15

Тим борҳо ин оятро такрор мекард! Ба назараш чунин менамуд, ки суханони ин оят тамоми вучудаширо фаро гирифтаанд. Вале ба ин нигоҳ накарда, вақте ки бегоҳирӯзӣ шуд, вай аз хона баромад ва рост сӯи театр, ба майдони шаҳр равона шуд. Вай оҳиста қадам гузошта худ ба худ андеша мекард: “Агар ман танҳо мусиқӣ гӯш кунам, магар дар ин ягон чизи бад ҳаст? Албатта, ман нияти ба театр даромадан надорам. Баъд аз он чизе ки ман ба Мария гуфтам, албатта не! Ва ҳатто агар мехостам ҳам, акнун даромада наметавонам, чунки билет надорам. Лекин фақат мехоҳам бинам, ки оё одам бисёр омадааст, ва танҳо мусиқӣ гӯш мекунам”.

“Онро рад намо, дар он қадамгузор нашав”. Ин овози паст дар дилаш садо доданро бас намекард. Тим қадамашро тезтар гузошта, ба худ ҷавоб мегуфт: “Ҳа, ман медонам, ки ҳатто агар мехостам ҳам, ба он ҷо даромада наметавонистам, ва наметавонам, ва инро наметавонам”.

Ҳамин тариқ ӯ ба майдони шаҳр расид. Аз он ҷо овози баланди мусиқӣ шунида мешуд, ки ба гӯшаш чун оҳанги дилрабо садо медод. Тим оҳиста-оҳиста ба он ҷо наздик мешуд, ва ниҳоят, худро дар пеши дари театр дид. Вай ҳоло ҳам дар қарораш устувор буд, ки ба он ҷо наметавонад.

Дар пеши даромадгоҳ одамони бисёр ҷамъ шуда буданд. Дар байни онҳо ӯ ҷаноби Дагласро дид. Тим ӯро ҳамчун шахси бой ва дасткушод мешинохт. ӯ чандин бор чунин маслиҳатхоеро шунида буд, ки ба одамони эҳтиҷманд медоданд: “Ба ҷаноби Даглас муроҷиат намоед, вай ягон бор илтимоси касеро рад накардааст”. Барои ҳамин ӯро ҳамма дӯст медоштанд. Вақте ки ӯ Тимро дид, аз ӯ пурсид: “Ту ҳам ба театр даромадан мехоҳӣ?” Тим чун аломати инкор сар

чунбонд.

– Барои чӣ, магар пул надорӣ?

Баъд ба духтарчаи хушрӯяке ки вайро аз дасташ дошта мерафт, рӯ оварда, пурсид:

– То чӣ андоза ғамангез аст, вақте кас ба театр чунин наздик буда, имконияти ба он даромадан надорад, ҳамин тавр не, майдаяки ман?

– Ҳа, – меҳрубона табассум карда, ҷавоб дод духтарча. – Лекин модарам дар кучост, дада?

– Хавотир нашав, ҳозир ӯ расида мебиёяд! – ҷавоб дод чаноби Даглас, ва дар айни ҳол ба шахсе ки назди даромадгоҳ билетҳоро мегирифт, рӯ оварда гуфт: – Ин бачаро ҳам гузор, ки дарояд: ана пули билети ӯ.

– Кани, писарак, даро ва чашму гӯшҳоятро нағзакак кушо – гуфт билетчинак.

Тим одамони бисёри чамъшударо дида, ба завқ омад, ва дар як лаҳза дохили намоишгоҳ шуд. Садои хурсандкунандаи мусиқӣ тамоми намоишгоҳро фаро гирифт ва чароғҳои дурахшон аз ҳар тараф равшанӣ медоданд. Ғалоғулаи

тӯдаи хушҳол ба шувваси мавҷҳои баҳр монанд буд. Тим бо шавқу завқ ба гирду атроф нигоҳ мекард. Овози пасте дар дилаш кӯшиш менамуд, ки ба ин амали ӯ зиддият кунад, вале дар байни чунин ҳашамату мағал ӯ онро дигар намешунид ва ба лаззати зудгузар дода шуд. Яке аз дасткушодтарин саховатмандони шаҳр ба ӯ имконият дод, ки ба намоиш дарояд, ва худаш низ бо зану духтараш дар ин ҷо ҳузур дошт. Илова бар ин, Тим ҳар рӯзи якшанбе ба ҷамоат рафтани онҳоро медид. Инак, агар онҳо дар ин ҷо ҳузур дошта бошанд, пас барои чӣ дар ин ҷо будани ӯ мумкин нест? Тим кӯшиш мекард, ки бо чунин андешаҳо худро ором кунад, ва гумон намекард, ки чароғаш ба ин метавонист чунин ҷавоб диҳад: “Ҳар яке аз мо дар бораи худ ба Худо ҳисобот хоҳад дод”.

Тим аз чизи дидааш ва шунидааш мафтун гашта, ҳатто пай набурд, ки пеши роҳи гузаргоҳро гирифтааст. Дар ин вақт тӯдаи одамони даромадаистода ӯро тела дода, сӯи як ҷавони қадбаланд партофтанд, ки дар тан костюм ва галстуки сафед дошт ва дар назди

даромадгоҳ эълоннома мефурӯхт. Тим дарҳол ӯро шинохт. Ин яке аз одамони он гурӯҳ буд, ки онҳоро дар меҳмонхона дида буд. Вай бо чашмони пур аз хашм ва суханони куфромез Тимро тела дод. Ин барои ӯ мисли зарбаи корд ба дил буд: “Оҳ, Тим, магар чанд рӯз пеш ту дар бораи азобҳои Наҷотдиханда нашунида будӣ? Магар ту аз тахти дил ваъда надода будӣ, ки ӯро дӯст медорӣ ва ба ӯ хизмат менамоӣ? Акнун бошад ту дар намоиши одамоне ҳузур дорӣ, ки ин Номи бароят азизро бо чунин суханони даҳшатнок ба забон меоранд. Дар ҳузури Худовандат бин, ки ту имшаб дар ин ҷо чӣ карда истодаӣ? Ба Тим чунин намуд, ки Худи Масеҳ аз ӯ инро пурсида истодааст. ӯ якбора тоб хӯрда, бо дастонаш гӯшҳояшро пӯшид ва аз пеши тӯдаи одамон давида гузашта, баромада рафт.

Тим аз майдони шаҳр давида гузашт ва ба он роҳе баромад, ки сӯи ҳавз мебурад. Вай бо тамоми қувваташ давида кӯшиш менамуд, ки то ҳадди имкон ин суханони бадро, ки дар гӯшаш садо медоданд, дур кунад. Сипас ӯ зери дарахти беи дӯстдоштааш истод ва беҳол ба рӯи

алаф афтод. ӯ фикр менамуд, ки чӣ кор кард? Баъд аз он ки ба ӯ вазифааш дар ин хусус хуб фаҳмо шуд, вай ба озмоиш дучор гашт! Ҳа, акнун ӯ ба чунин хӯҷаинони хубу мӯҳтарам, ки ба театр мераванд, чӣ кор дорад? Шояд, Худо ба онҳо ҳеҷ вақт нишон надодааст, ки чӣ тавр бояд рафтор кунанд. Шояд, онҳо ягон бор ин суханонро нахондаанд: “Аз он канорагирӣ намуда, гузашта рав»? Шояд онҳо ба ҷамоат мераванд, лекин Худовандро намешиносанд? Лекин ин кори ӯ нест. Тим як чизро хуб медонист: ӯ бад рафтор кард, хеле бад рафтор кард, ва дилаш пур аз дард буд. Акнун ӯ чӣ бояд кунад? Агар Мария дар ин бора фаҳмад, чӣ мегӯяд? Ҷаноби Браун чӣ? Лекин аз ҳама муҳимаш он аст, ки ӯ, ки аз осмон ҳамаро мебинад, чӣ фикр мекунад? Ҳангоми ин фикр чашмони Тим аз ашк пур шуданд, ва ӯ бо дили пурҷӯш ба дуо кардан шурӯъ кард: “Оҳ, Худованд, Ту медонӣ, ки ба ҳамаи ин нигоҳ накарда, ман Туро дӯст медорам. Аз Ту илтимос мекунам, ки маро бубахш ва ба роҳи ҳақ роҳнамоӣ кун”. ӯ ба сари зону истода, дер дуо намуд ва ин беҳуда

набуд. Ҳамчун нишонаи бо Худо сулҳ пайдо карданаш, вай оятеро ба ёд овард, ки як рӯз пеш хонда буд: “Ту Худои бахшанда, карим ва раҳим, собир ва пур аз эҳсон ҳастӣ”. Чароғи Тим дар ин ташвишҳои зиёд, чун дар дигар ҳолатҳо, ба мадади ӯ омад.

БОБИ 11

“Касе ки ... тарсгорони Худовандро иззат кунад”

Забур 14:4

Тобистон гузашт ва фасли тирамоҳ фаро расида буд. Зимистон наздик меомад. Тим дар мактаб бештар хуб мехонд. Дар ин муддат вай эҳтироми муаллим ва рафиқонашро сазовор гашт. Ӯ пеш фақат баҳоҳои пасттарин мегирифт, аммо ҳоло, вақте ки ба ӯ баҳоҳои бештарин мегузоштанд, ин ҳеч касро ба ҳайрат намеовард. Бо вучуди ин, ӯ дар таҳсил аз бисёр рафиқонаш ақиб монда буд, лекин муаллим саъю кӯшишҳои ӯро дида, вайро шавқманд менамуд ва мадад мекард. Бачаҳо бошанд, ҳангоми хато карданаш дигар ҳеч гоҳ намехандиданд. Пеш, вақте дигар талабагон аз Тим шикоят мекарданд, ӯ фақат чазо мегирифт, лекин акнун муносибати муаллим нисбати ӯ тамоман дигар шуда буд, ва ҳатто ҳангоми огоҳӣ додан, ҳамеша ба фикру ақидаи ӯ гӯш медод.

Бале, вазъият хеле дигаргун шуда буд ва ин тағйирот рӯз то рӯз давом меёфт. Боб Тёрнер афсӯс мехӯрд, ки пештара рафикаш чунин дилгиркунанда шудааст. Лекин худи Тим дигаргун шуданаширо аз атрофиён дида камтар пай мебурд. Чанги рӯҳонӣ барояш хеле вазнин менамуд. Рӯҳи нопок ҳеч гоҳ аз тӯъмааш осон даст намекашид, ва Тимро сар додан намеҳост. Дар рафтори Тим низ ҳанӯз бисёр ҳазлу ҳилагарӣ вучуд дошт, ки мутаассифона, бисёр вақт дар лаҳзаҳои номувофиқ аён мешуд. Дар ӯ баъзан хоҳиши саҳти ягон шӯҳии нағзакак кардан пайдо мешуд. Баъзан ин васваса чунон саҳт мегашт, ки ӯ барои қонеъ намудани хоҳишаш тайёр буд роҳи интихобкардаширо тарк намояд. Баъзан, баъд аз он ки ӯ дар дарсҳо ба нобарорӣ дучор мешуд, вайро ноумедӣ фаро мегирифт ва ӯ бениҳоят ғамгин мешуд. Дар чунин ҳолатҳо шайтон кӯшиш мекард ӯро бовар кунонад, ки одами нав нашудааст, ва ҳамаи ин танҳо самари хаёлотӣ ӯст. Дар ин гуна лаҳзаҳо ба назари Тим чунин менамуд, ки ҳама кӯшишҳояш барбод рафтааст, лекин баъд ӯ боз аз таҳти дил мубориза

бурданро давом меод.

Дар омӯзиши дарсҳо барои ӯ аз ҳама мушкил омӯхтани фанни математика буд. Ӯ ҳоло ҳам чамъу тарҳро меомӯхт ва аз чихати муваффақиятноки дар қатори охиринҳо ба шумор мерафт.

Боре, дар яке аз субҳҳои моҳи ноябр барф борид ва ҳаво хеле хунук шуд. Мутаассифона, Тимро лозим омад, ки ҷои дарстайёркунии худро, ки зери дараҳти бед буд, тарк намояд. Акнун ӯ бояд ба ҷои дарстайёркунии дигар, хона одат мекард, ки барояш бениҳоят мушкил буд. Ягон бор, чун дар ин субҳ, диққати худро чамъ кардан барояш чунин мушкил наменамуд. Падари бемораш тамоми шаб сулфида баромад, модари бечорааш бошад, аз ин сабаб бештар саҳтгир ва бетоқат шуда буд.

Мария, гӯё қасдан аз чунин вазъиятҳо истифода мебурд, то ки харчи бештар хирагӣ кунад. Ба ғайр аз ин, ошхона аз дуди ғафс пур шуда буд ва кас дар он ҷо дер ҳузур дошта наметавонист. Ана дар ҳамин шароит Тим бояд дарсҳояширо тайёр мекард. Тааҷҷубовар нест, ки ӯ аллақай бори панҷум кӯшиш

намуд, ки масъалаи математикаро ҳал намояд, лекин ногаҳон Мария бо овози фармонравоёна дод зад:

– Тим, ба ман тезтар ҳезум майда карда биёр! Ман ҳамаи корро худам танҳо карда наметавонам.

Ӯ бо дили нохоҳам аз чояш хеста, бо андак ғазаб ба кор шурӯъ намуд. “Ман беҳуда кӯшиш карда истодаам, – ҳангоми бо табар чӯбро майда карданаши фикр намуд ӯ, – ман ин масъаларо ҳал карда наметавонам. Ман ҳеҷ чиро намедонам ва ҳеҷ гоҳ фаҳмида наметавонам. Ман бо ҳар роҳ кӯшиш намудам, ки ин масъаларо ҳал намоям, аммо тамоман ба он сарфаҳм намеравам. Боз як бори дигар кӯшиш менамоям, лекин бори охирин”.

Вақте ки Тим корашро тамом кард, боз бо китоб ва дафтараши назди тиреза нишаст.

Ҳалли масъала ҳоло ҳам барояш нофаҳмо буд, ва то вақти оғози дарсҳо низ вақт кам монда буд. Ногаҳон, ӯ ба ёд овард, ки вақте падараш саломат буд ва бо касби худ машғул мешуд, Тим мекӯшид, ки чи тавр вай рақамҳоро қатор карда

менавишт. Кӣ медонад, шояд вай ӯро аз ин мушкилӣ ҳалос карда метавонад? Тим ҳамон лаҳза аз чояш хеста, ба ҳучраи падараш рафт.

– Падар, – гуфт ӯ оҳиста, – оё шумо ба ман ҳалли ин масъаларо фаҳмонда метавонед?

Бемор дар ҷогаҳаш базӯр тоб хӯрд, лекин ба писараш бо хушнудӣ нигоҳ кард. Ба ёд овардани он замонҳои хуш, ки тамоми ташвишҳои танҳо бо масъалаҳои арифметикӣ маҳдуд буданд, ба ӯ маъқул буд.

Падар бо якчанд суханон ба Тим роҳи ҳалли масъалаи барояш мушкилро фаҳмонд, ва ӯ бо хурсандӣ ба сари дафтари китобхона баргашт. Баъд аз якчанд дақиқа Тим бо хурсандӣ нидо кард, чунки масъаларо дуруст ҳал намуд!

Дар синф муаллим аввал талабаеро аз гурӯҳи Тим даъват намуд, лекин маълум шуд, ки вай масъаларо ҳал карда наметавонад, дигар талабаҳо низ инчунин. Муаллим хост масъаларо иваз намуда, дигарашро супориш диҳад, вале ногаҳон чеҳраи Тим ӯро ба ҳайрат гузошт, ва ӯ фаҳмид, ки вай навбати худро интизор

аст.

– Шумо чӣ, Эдуард, оё ин масъаларо ҳал карда метавонед?

– Бале, метавонам.

Ва ӯ бо қадамҳои устувор назди тахтаи синф баромад. Нигоҳи ҳамаи талабагон сӯи ӯ равона шуданд, ва Тим тантананок ҳалли масъаларо навишт. Аз чунин корнамоии худ ӯ ҳатто худаш ба ҳайрат омада буд. Дар ин ҳангом овози муаллим назди гӯшаш садо дод:

– Хуб, бисёр хуб! Ман дида истодаам, ки шумо хоҳиши ҷиддии дарс омӯхтанро доред, ва дар давоми чанд ҳафтаи охир муваффақиятҳои калон ба даст овардед. Ман шуморо ба гурӯҳи сеюм мегузаронам, ки аз пагоҳ сар карда зарбу тақсимро меомӯзанд. – Сипас ба дигар талабагон, ки дарсро наредонистанд, рӯ оварда гуфт: – Шумо бошад, омӯзиширо боз аз сари аввал оғоз мекунед, чунки доимо тасдиқ менамояд, ки умуман ҳеҷ чизро наредонед!

Тим аз ин суханон ба ҳайрат омад. Вай ягон бор дар бораи чунин болоравӣ орзу ҳам намекард. “Ҳа, вазъият хеле тағйир ёфт!” – гуфт ӯ худ ба худ.

Маллим гумон намекард, ки якчанд суханони ҳавасмандкунандаи ӯ барбод намераванд, балки барои оғози давраи нави зиндагӣ ба Тим ҳамчун асос хизмат мекунанд. Ҳақиқатан, маҳз дар ҳамин рӯз Тим қарор кард, ки кӯшиш менамояд бо тамоми қувва хонад, то шахси бо-савод ва донишманд гардад.

БОБИ 12

“Сарватдор ва камбағал бо ҳамдигар вомехӯранд; ҳар дуяшонро Худованд офаридааст” Масалҳо 22:2

То занги танаффус якчанд дақиқа монда буд. Талабагони беҳтарини гурӯҳи калонсолон, ки акнун Тим ҳам ба онҳо тааллуқ дошт, назди камин* нишаста сӯҳбати дӯстона мекарданд. Аз афташ, ҳанӯз онҳо Тимро ҳамчун худӣ эътироф намекарданд, бинобар ин ӯ танҳо, бо намуди зик дар синфхона ин тараф он тараф мегашт. Рафиқони пештараи ӯ, Боб ва дигарон, ӯро дилгиркунанда ҳисобида, аз ӯ дур шуда буданд. Рафиқони наваш бошанд, ӯро ҳанӯз қабул намекарданд, аз ҳамин сабаб ӯ худро танҳо ҳис мекард, ва табъаш хеле хира буд.

– Гӯш кун, Тим, ин ин ҷо биё! – ногоҳ аз дигарон дур шуда, ҷеғ зад ӯро Том

* Камин – оташдони деворие ки хонаро гарм мекард.

Миллер.

– Ба ту чӣ даркор? – бо дили нохоҳам пурсид Тим. Муносибати ӯ нисбати ин бачаҳои хушлибос, ки худро аз ӯ дур мегирифтанд, на он қадар дӯстона буд.

– Ин бегоҳ ба хонаи мо биё. Ман рӯзи таваллуд дорам, ва якчанд рафиқони дигарамро низ даъват намудаам.

Дар рӯи Тим хайрат аён шуд.

– Аз кучо ба сарат чунин фикр омад? Ман ба ту чӣ даркорам?

– Ман фикр намудам, ки ту аз ин хурсанд мешавӣ. Мо мехоҳем хурсандӣ кунем, охир, ту бачаи шӯҳи машҳур хастӣ-ку.

Аз чунин суҳанон дар пешони Тим чин чамъ шуд. Дар дили ӯ ғурури захмёфта ва кунҷковӣ мубориза мебурданд. Вай хеле мехост дар чунин базм иштирок намояд, вале бо алам ҷавоб дод:

– Ту то имрӯз дар рӯзҳои таваллудат бе ман ҳам илҷатро меёфтӣ.

– Хайр, агар нахоҳӣ, набиё. Ҳеҷ кас туро маҷбур намекунад, – мағрурона ҷавоб гуфт Том ва дарҳол тоб хӯрд.

Ҳамин лаҳза муаллим дасташро ба

китфи Том гузошта, нонамоён ба дигарон ба гӯшаш оҳистаякак гуфт:

– Рафтори некро бо сухани бад вайрон нақун. Фаҳмо аст, ки даъвати ту Эдуардро ба ҳайрат гузоштааст, лекин ту кӯшиш намо ӯро розӣ кунонӣ.

Ҳангоми танаффуси навбатӣ Том боз назди Тим омад.

– Тим, ба ҳар ҳол имрӯз бегоҳӣ ба хона биё! Ту бисёр бозиҳоро медонӣ ва хурсандӣ карда метавонӣ. Ба ман ваъда деҳ, ки ту мебиёӣ. Ҳама бачаҳо омаданатро мехоҳанд. Ту розӣ ҳастӣ?

Том дасташро ба ӯ дароз кард ва ин дафъа Тим шубҳа накарда дасти вайро фишурд.

– Хуб майлаш, ман мебиёям, лекин дар байни ҳамаи шумоён ман ба чандапӯш монанд мешавам.

Ташвишҳои Тим нав сар шуданд. Курткаи ӯ нисбат ба костюмҳои дигар бачаҳо то чӣ андоза намуди кӯҳна хоҳад дошт! Ва барои чӣ Том фикр кард, ки ӯро маҳз ҳамин рӯз даъват намояд? Ин андешаҳо Тимро ҳангоми ба хона рафта-наш ором намегузоштанд.

Гап дар сари он аст, ки ҳамин сахарӣ

падари Том Миллер баъд аз дуо барои хӯрок дар бораи он сухан мегуфт, ки пеши Худо ҳама одамон баробаранд, ҳам сарватмандон ва ҳам камбағалон. Ва байни онҳо на аз рӯи сарулибос ё мартаба фарқият вучуд дорад, балки танҳо аз рӯи рафтор ва кирдор. Сипас сӯҳбат ба базми имрӯза гузашт, ва Том қарор дод, ки яке аз ҳамсинфони камбағалтаринашро даъват менамояд.

Баъд аз хӯроки нисфирӯзӣ хонум Левӣ аз пайи дуруст кардани ягона курткаи Тим шуд. Ӯ фикри худро дар бораи даъвати Том баён накард, вале ин ба вай маъқул шуд. Агар писарашро, ки пеш бо ӯ фақат бачаҳои бепарастор дӯстӣ мекарданд, ба яке аз оилаҳои обрӯманд даъват намуда бошанд, пас ин маъноӣ онро дорад, ки ӯ эҳтироми онҳоро сазовор гаштааст. Вай чунин андеша карда, курткаро медӯхт. Ниҳоят, Мария, ки наздаш менишаст, хомӯширо қатъ намуда гуфт:

– Дар мактаб ҳама бачаҳо куртаҳои сафед мепӯшанд.

– Баъд чӣ шудааст? Оё онҳо куртаҳои сафед мепӯшанд ё костюмҳои бахмалин,

ман ба ин кор надорам. Ман на инашро дорам ва на дигарашро, – дағалона ҷавоб дод модар.

Новобаста ба ин ҷавоби худ, хонум Левӣ оид ба либоси камбағалонаи Тим бепарво набуд. Вай маҳз аз сабаби камбағал буданашон чунин ҷавоб гуфт, ва агар чунин намебуд, вай бо хурсандӣ ба писараш кастюми ҷилодор ва куртаи сап-сафед мепӯшонд, чи хеле ки Том Миллер дошт.

Дари хонаи бемор кушода буд, ва ӯ ҳама чизро мешунид. Баъд аз якчанд дақиқа, вақте ки шиддати сулфааш қатъ гардид, ӯ Марияро наздаш чеғ зад.

– Ҷойҳои кандагии курткаи Тимро дӯхтед? – пурсид ӯ.

– Ҳа.

– Оё намудаш хубтар шуд?

– Бале, каму беш, – гуфт Мария ва каме китфҳояшро дарҳам кашид.

– Ту мехоҳӣ, ки Тим куртаи сафед дошта бошад?

– Албатта, ин хеле хуб мебуд! Лекин онро аз кучо пайдо карда метавонем?

Падар аз ҷогаҳаш каме хест.

– Пас, гӯш кун, Мария. Ман якчанд

курта дорам, ки онҳоро дигар наме-пӯшам. Аниқтараш, онҳо дигар ба ман даркор намешаванд. Онҳо дар сандуқи зери миз мебошанд. Онҳоро аз он ҷо барор, ва шояд ягонтоашро барои Тим майдатар карда, дӯхта тавонӣ. Вақти охир вай хеле калон шудааст, бинобар ин фақат баъзе ҷойҳои куртaro андак майдатар кардан лозим меояд. Мехоҳӣ як кӯшиш намоӣ, духтарам? Баъд мо мебинем, ки Тим ба ин чӣ мегӯяд.

Мария оҳиста назди сандуқ рафт. Вай тамоман одат накарда буд, ки барои бародараш чизеро кунад. Лекин имрӯз ранги рӯи падараш хеле паридагӣ буд, ва вай чунон ғамгин гап мезад, ки Мария бе зиддият итоат намуд.

Вай куртаи топ-тоза ва крахмалкардашударо бароварда, ба ошхона рафт.

– Ту бо ин курта чи кор кардан мехоҳӣ? – дағалона пурсид аз вай модараш. Ин курта ба хотираш овард, ки чӣ тавр ӯ бори охир онро барои шавҳараш шуста, дарзмол карда буд, ва чӣ тавр пешакӣ ҳис мекард, ки вай дигар онро наме-пӯшад.

– Падарам гуфтанд, ки Тим метавонад

онро пӯшад, – ҷавоб дод Мария.

– Бале, ман онро ба вай тӯҳфа намудам, – илова намуд бемор, – Тим бояд имрӯз намуди хуб дошта бошад.

Хонум Левӣ дар ҷавоб ҳеч чиз нагуфт, лекин дар ҳамин лаҳза умедаш аз шифо ёфтани шавҳараш канд.

Дере нагузашта Тим дар ошхона бо курткаи тоза, куртаи сафеди озода ва мӯйсари хуб шона кардашуда пайдо шуд. Чеҳраи ӯ аз хурсандӣ медурахшид, ва ӯро қариб шинохтан намешуд.

– Мария! – нидо кард ӯ. – Ин куртаи олиҷаноб аз кучо пайдо шуд?

– Аз падарам. Ӯ гуфт, ки ту метавонӣ онро пӯшӣ.

– Онро ту майда карда дӯхтӣ?

Мария вонамуд кард, ки бо дегу табак андармон аст: вай намехост, ки Тим табассуми айёронаи вайро бинад.

– Не, шояд вай худ аз худ чунин шуд, – ҷавоб дод ӯ.

– Ҳатто агар ин худ аз худ шуда бошад ҳам, ман барои ин аз сидқи дил миннатдорам!

Ва Тими хушбахт часта ба кӯча баромад ва ба хонаи Миллерҳо равон шуд.

БОБИ 13

“Лекин ба шумо мегӯям, ки мардум барои ҳар сухани ботиле ки мегӯянд, дар рӯзи доварӣ ҷавоб хоҳанд дод”.

Матто 12:36

Том Миллерро рафиқонаш хеле эҳтиром мекарданд, аз ҳамин сабаб онҳо ба ӯ пайравӣ намуда, Тимро дӯстона пешвоз гирифтанд. Худи Том бошад, ба ӯ аз сидқи дил муносибат мекард. Аз ин ҷиҳат вай ба падараш монанд буд: агар кореро кунад, аз тахти дил мекард.

Бачаҳо хеле хурсанд буданд; онҳо барфбозӣ мекарданд, ба чанаҳо савор шуда мегелиданд, аз барф истехком месохтанд. Тим низ бо чолокӣ ва хушҳолии ба ӯ хос дар ҳама бозиҳо иштирок мекард.

Ниҳоят, офтоб ғуруб кард ва ҳаво хунук шуд. Том ба бачаҳо пешниҳод кард, ки ба хона дароянд, чунки дасту пойҳои ҳама аз хунукӣ карахт шуда буд. Ҳама сӯи хона равон шуданд, лекин

дар лаҳзаи охир Том ба хотир овард, ки чанаашро дар болои теппача фаромӯш кардааст, бинобар ин ба дигарон пешниҳод кард, ки бе вай рафтан гиранд, ӯ баъд онҳоро дарёб мекунад. Вақте онҳо ба хона наздик шуданд, Фред Ҳоуп, ки аз ҳама пеш буд, сӯи дари паҳлӯӣ равон шуд, вале Том аз ақиб фарёд зад:

– Аз он дар надароед, пешаш барфтӯдаи калон чамъ шудааст. Аз даромадгоҳи асосӣ дароед!

Бачаҳо итоат карданд ва пас аз якчанд дақиқа ҳамашон назди шӯълаи хандони оташдон нишаста, дастҳои карахтшудаашонро гарм мекарданд.

– Чӣ гуна оташи аҷоиб! – нидо кард Билли Брей. – Ба назарам чунин менамояд, ки ман ба яхпора табдил ёфтаам.

– Агар ту аз дарича медаромадӣ, албатта ба ях мубаддал мегаштӣ, – ханда карда гуфт Фред. – Баландии барфтӯдаи назди он аз як метр зиёдтар аст. Вақте ман мехостам аз дарича дароям, ояти Китоби Муқаддас ба ёдам омад: “Аз дари танг дароед”. Ана чӣ маънӣ дорад дар амал истифода бурдани он чи дар

мактаби якшанбеги меомӯзӣ.

– Лекин дар ҳолати мо роҳи васеъ хеле хубтар буд, – гуфт Виллӣ.

– Ҳа, ту ояти Китоби Муқаддасро хуб аз ёд кардаӣ, – мазох кард ӯро Том.

– Ту бошӣ, Том, хубтараш ҳафтаи гузашта мавъизаи падарамро дар бораи дари танг хубтар гӯш мекардӣ, – ҳазл карданро давом меод Фред.

Ҳангоми ин сӯҳбат Тим аз ҳаяҷон сурх шуда, дар канор хомӯш меистод. Ӯ дарси гузаштаи мактаби якшанбегиро хуб дар хотир дошт. Он рӯз ҷаноби Ҳоуп бо суханони тантананок шогирдонашро насихат намуд, ки ҳоло ки онҳо ҷавонанд, бояд аз дари танги Худо дароянд. Тим аз гапҳои беҳудаи рафиқонаш худро нороҳат ҳис мекард. Вақте хомӯшӣ фаро расид, вай чуқур нафас гирифта, бо қатъият гуфт:

– Ман мехоҳам чизеро гӯям.

– Ин тавр бошад, кани биёед як гӯш кунем! – бо истехзо ҷавоб дод Виллӣ, ки ба Тим ҳавобаландона муносибат менамуд, ва дар ҳар мавриди мувофиқ инро ба вай нишон меод.

Лекин Фред ба Тим нигоҳ карда,

дӯстона гуфт:

– Ту чӣ гуфтан хостӣ, Тим?

Тим бо чашмони калони сиёҳаш рост ба чашмони рафиқонаш нигоҳ карда гуфт:

– Ман танҳо фикр кардам, ки мо оид ба суханони Китоби Муқаддас набояд ҳазлу шӯҳӣ кунем.

Фред сурх шуд.

– Ман ҳатто фикр надоштам, ки оид ба Китоби Муқаддас ҳазлу шӯҳӣ намоям! Ин рост нест! Чӣ тавр ту тавонистӣ чунин гӯӣ?

– Охир, шумо навакак суханони Китоби Муқаддасро бо ҳазлу шӯҳӣ ба забон меовардед, – ҷиддӣ гуфт Тим.

– Хайр, бас кунед! – рафиқашро тарафдорӣ карда гуфт Фред. – Аз ин фоҷиа насозед. Охир, ҳамаи ин ҷиддӣ набуд.

Лекин Виллӣ бо дастонаш масхараомез қарсак зада, ҳавобаландона гуфт:

– Чӣ, магар роҳбари ҷамоат Ҳоуп туро вазифадор кардааст, ки ба ҷои вай панду насиҳат диҳӣ? Вай ба ту чӣ қадар маош медиҳад? Кани, гап зан!

Тим аз ҳиссиёт пур шуд ва фикр

намуд, ки вай бояд аз ҷояш ҷаста ба онҳо ҳамла оварад. Оё пеш, вақте ӯро касе хашмгин менамуд, вай чунин амал намекард? Вале ҳоло ӯ ҳис мекард, ки набояд чунин кунад. Охир барои Китоби Муқаддас бо чунин воситаҳо мубориза бурдан мумкин нест. Вай муштҳояшро гиреҳ карда, лабонашро мегазид. Дар вучудааш Тими пештара меҳост, ки ҳамла оварда, лату кӯб кунад. Лекин Тими нав суханони Китоби Муқаддас, суханони ҷароғашро ба ёд меовард, ки барояш тамоман чизи дигарро нишон меод.

Фред китфҳояшро дарҳам кашид ва писханд зада гуфт:

– Одамоне ҳастанд, ки худро поку муқаддас мешуморанд; ростӣ гап, ман ба онҳо тааллуқ надорам. Аммо ба назарам чунин менамояд, ки ман ягон чизи баде нагуфтаам.

– Ба ман ҳам чунин метобад, – гуфт Виллӣ. – Лекин ту медонӣ-ку, Тим одами муқаддас шудааст. Вай тамоман ягон кори бад намекунад, ба ғайр аз он ки баъзан ҷанҷол мекунад ё дурӯғ мегӯяд!

Аммо Фред, ки адолатхоҳ буд, бо ин

суханон розӣ нашуд.

– Не, Виллӣ, ту худат мисли ман хуб медонӣ, ки Тим кайҳо боз ҳақорат накардааст ва сухани дурӯғ нагуфтааст.

Ҳамин лаҳза бачаҳоро ба хӯроки шом даъват намуданд, ва Тим аз ин хеле хурсанд шуд, чунки баҳси рафиқон ба ӯ маъқул набуд.

– Хайр, бачаҳо, биёед ба ошхона меравем. Умед дорам, ки шумо ҳам мисли ман гурусна мондаед!

Ва ӯ ҳамроҳи рафиқонаш ба ошхона шитофт. Тим ба манзараи дар пешаш кушодашуда бо чашмони калони ҳайратангез нигоҳ мекард. Ӯ ягон бор дар ҳаёташ чунин ошхонаи равшану кушодро бо чунин дарстархони фаровон надида буд.

Хонум Миллер бо ҳар як бача даст дода салом кард.

– Том, акнун ман шуморо танҳо мегузорам, то ки шумо худро осудатар ҳис кунед, – гуфт вай.

– Ох, не, модарҷон, илтимос, бо мо бимонед! Ҳамроҳи шумо хеле хубтар аст.

Вақте ки ӯ бо модараш гап мезад, чашмонаш медурахшиданд. Тим бо

ҳайрати ором онҳоро назора мекард. Ӯ аз ҳаёти худ ягон чизи ба ин монандро ба хотир оварда наметавонист. И чӣ гуна навозиши модарона буд, ки хонум Миллер нисбати писараш зоҳир мекард! Ва чӣ тавр ӯ сари вайро сила намуд! Бори аввал писар он чиро, ки дар кӯдакӣ аз он маҳрум буд, норавшан ҳис намуд.

Сипас ҳама гирди дастархони паҳншудаи фаровон нишастанд. Нофаҳмии байни бачаҳо кайҳо фаромӯш шуда буд. Баъд аз хӯроки шом бозиҳои шавқовар, ханда ва ҳазлу шӯҳиҳо давом ёфтанд.

Вале ногаҳон ҳама хомӯш шуданд. Ба хучра падари Том даромад. Ӯ табассум карда, назди бачаҳо омад.

– Ин мӯъҷиза аст, ки аз чунин ғалогула деворҳои хона фуру нағалтиданд. Шумо нав аз барои чӣ хандидед?

– Падарҷон, Фред ба мо воқеаи хандаоварро нақл кард. Давом деҳ, Фред, бигзор падарам ҳам шунаванд.

Том хандакунон ба падараш наздик шуд.

– Ӯ ба мо нақл кард, ки Ҷон Берен дар бораи падараш чӣ гуфта буд. Ту инро ба худ ҳатто тасаввур карда наметавонӣ,

ман ягон бор чизи ба ин монандро нашунида будам: \bar{u} ҳар як сухани вайро тоб медиҳад; Чон ҳар он чизеро, ки падараш гуяд, мазох мекунад.

Ногаҳон рӯи ҷаноби Миллер намуди чиддӣ гирифт.

– Ростӣ гап, писарам, ман ҳеҷ гоҳ фикр намекардам, ки ин ба ту маъқул мешавад.

Том ба падараш бо тарс нигарист.

– Падарҷон, лекин ман шуморо намефаҳмам. Охир, ман ягон бор дар ҳаётам дар бораи шумо чунин гапҳо нагуфтаам!

– То ҳол нагуфтаи, аммо агар ту, ё Виллӣ, ё Фред инро кунед, ман ҳайрон намешавам.

– Ман ҳеҷ гоҳ чунин намекунам, – бо фахр гуфт Фред. – Ман қадри падарамро хеле эҳтиром мекунам, ва чунин суханҳоро нисбати \bar{u} ношоиста меҳисобам.

Ҷаноби Миллер дасташро бо-лои китфи \bar{u} гузошта, бо нигоҳи санҷишкунанда ба вай назар кард.

– Ҳамин тавр? Лекин ман фикр мекардам, ки ту аввалин шуда ин корро

мекуни!

Чунин шубҳа барои Фред тоқатнопазир буд. \bar{U} аз ҳаяҷон ларзид ва бо забони гирифта базӯр гуфт:

– Илтимос, фикратонро фаҳмонед!

Ҷаноби Миллер бачаҳоро бо навбат аз назар гузаронд.

– Майлаш, ман мефаҳмонам. Гап дар он аст, ки ман пеш аз хӯроки шом дар ҳучраи ҳамсоя будам ва беихтиёр баҳси шуморо шунидам. Ва фикр кардам, ки агар барои шумоён дар хусуси Китоби Муқаддас ҳазлу шӯҳӣ кардан ягон аҳамият надошта бошад, пас дар хусуси падару модаронатон ҳазл кардан аз ин ҳам бештар аҳамият нахоҳад дошт.

Дар ҳучра хомӯшии том фаро расид. Рӯи Фред суп-сурх шуд. Ҷаноби Миллер оҳиста давом дод:

– Ба фикрам, шумо ҳама маро фаҳмидед. Сухани Худо муқаддас аст. Ва бигзор ин бароятон дарси ибрат шавад.

Вақте ки бачаҳо хайрухуш мекарданд соат нӯҳ шуда буд. Тим яқум шуда баромад. Осмон дар ин шаб соф ва пур аз ситора буд. Имрӯз вай бисёр чизҳои

зеборо дид, ва хурсандӣ менамуд, ки ба чароғи худ хиёнат накард. Акнун ҳама медонанд, ки ӯ ба Кӣ хизмат мекунад, ва низ онро, ки вай ҳаёти навро сар кардааст. Фаҳмиши ин дили ӯро аз шодӣ пур менамуд.

БОБИ 14

**“Ҳар чӣ дар дуо хоҳиш меку-
нед, яқин бидонед, ки онро
пайдо хоҳед кард, – ва ба
шумо ато хоҳад шуд”**

Марқӯс 11:24

Оё Тим дар бораи Мария фаромӯш кард? Албатта не. Эҳтимол, ӯ барои ягон кас бо чунин чидду чаҳд дуо накарда буд, вале ба назараш чунин менамуд, ки то ҳол дуоҳояш бефоидаанд. Дар яке аз рӯзҳои якшанбе ҷаноби Ҳоуп дар бораи дуоҳо ва ҷавоби Худо ба онҳо гап зад, лекин дар нигоҳи Тим чизе аён мекард, ки ӯ пурра қаноатманд нест. Ҳангоми аз мактаб баромадан вай назди роҳбар омад.

– Ҷаноби Ҳоуп, оё ман метавонам аз шумо чизеро пурсам?

Ҷаноби Ҳоуп нишаст ва меҳрубона гуфт:

– Ҳар чизеро, ки мехоҳӣ, пурс.

– Ман меҳостам донам, ки барои чӣ Худо дарҳол ба дуо ҷавоб намедиҳад?

– Ту ба ман саволи мушкил доди, Эдуард, – табассум намуда ҷавоб дод роҳбар, – ва агарчи вақтамон барои ҳалли ин масъала кам бошад ҳам, мо кӯшиш мекунем онро ҳал намоем. Баъзан Худо дарҳол ба дуоямон ҷавоб намедиҳад, то ки имони моро санҷад. Ў дидан мехоҳад, ки оё мо дар ҳақиқат ба ваъдаҳои Ў бовар мекунем, ва то вақти ҷавоб гирифтани дуо карданро давом медиҳем, ё монда шуда илтимос карданро бас мекунем. Баъзан Худо ба мо барои он ҷавоб намедиҳад, ки мо танҳо бо дуо кардан қаноат намуда, худамон ҳеч кор намекунем. Баъзан барои он ки мо умед надорем, ки Ў моро мешунавад. Ту фаҳмидӣ?

– Не, ба ҳар ҳол ман намефаҳмам, – ҷавоб дод Тим.

– Пас, ман кӯшиш менамоям ба ту аниқтар фаҳмонам. Ту барои кӣ дуо гуфта, ҷавоб нагирифтаӣ?

– Барои хоҳарам Мария. Ман аллакай дер боз барояш дуо карда истодаам, ва хеле мехоҳам, ки ӯ Исоро дӯст дорад, аммо ба назарам чунин менамояд, ки ҳамаи дуоҳоям беҳудаанд.

– Шояд, Худо мехоҳад сабру тоқати туро санҷад? Лекин ба фикрам, ин танҳо ягона сабаб нест. Шояд сабаби дигаре низ ҳаст. Ту меғӯӣ, ки барояш дуо мекуни, лекин оё баробари ин амал ҳам мекуни? Ту бо Мария сӯҳбат намудай? Ў медонад, ки ту барояш дуо мекуни? Оё ту ба ӯ фаҳмондӣ, ки вай бояд назди Исо биёяд, ва чӣ тавр инро бояд кунад?

Ранги рӯи Тим дигаргун шуд.

– Ман як бор кӯшиш намудам бо ӯ сӯҳбат намоям, лекин бе натиҷа. Пас аз он ман дигар ҷуръат накардам.

– Дар Китоби Муқаддас дар бораи баъзе одамони гуфта мешавад, ки ба наздиконашон меғӯянд: “Ба саломатӣ рафта, гарм ва сер шавед”. Онҳо танҳо бо ин суханон қаноат намуда, дигар барои онҳо ҳеч чиз намекунанд. Ту ин ҷои Китобро хондай?

Тим ба аломати инкор сар ҷунбонд. Ҷаноби Ҳоуп Китоби Муқаддаси хурди ӯро гирифта гуфт:

– Ман ба ту ин ҷои Китоби Муқаддасро нишон медиҳам, онро дар хона хон. Шояд баъд ту мефаҳми, ки барои Мария дуо кардан, лекин ҳеч чизро ба ӯ

нафаҳмондан, то андозае мисли чунин одамон рафтор кардани туст. Сонӣ, шояд номуваффақ гаштани ту дар ин масъала ягон сабаби дигаре низ дорад. Оё ту ҳақиқатан мехоҳӣ, ки хоҳиши дуоят амалӣ гардад? Ту ҳар рӯз мегӯӣ, ки “Худоё, Марияро баракат деҳ, ӯро фарзанди Худо гардон”, вале агар ӯ рӯзе ба ту гӯяд, ки “Ман мехоҳам фарзанди Худо шавам”, ту ба ҳар ҳол ҳайрон мешавӣ, ҳамин тавр не?

– Ҳа, ин рост аст, – самимӣ ҷавоб дод Тим.

– Ҷаноби Ҳоуп аз ҷояш хест, ва илова намуд:

– Ба фикрам, агар ту аз ҳамин рӯз сар карда, барояш дуо кунӣ ва ҳамзамон бо ӯ кор намоӣ, ва аз Худо хоҳиш карда истиӣ, ки дар бовариат ба ту кӯмак намояд, чизи хоҳишкардаатро ба зудӣ пайдо мекуни.

Хоҳиши аз ҳама калони Тим он буд, ки Мария дар зиндагиаш мисли ӯ хушбахт гардад. Ӯ тасаввур мекард, ки дар вучуди хоҳари доимо ғур-ғур мекардааш чӣ гуна дигаргунӣ ба амал меомад, агар Мария бовар мекард,

ки Исо ӯро дӯст медорад, ӯ фарзанди Худованд аст, ва ҳеҷ кас наметавонад ӯро аз дастони пурқуввати Вай кашида гирад. Боре вай пай бурд, ки чӣ тавр Мария оҳистаякак аз хона баромада, сӯи қабристон равон шуд. Тим зуд аз ҷояш хеста, аз паси вай рафт. Ӯ худаш намефаҳмид, ки барои чӣ ин корро мекунад, вале бо вучуди ин аз пайи ӯ равон шуд.

Мария Тимро надид. Вай тез-тез қадам монда, сӯи қабри додари хурдсолар рафт, ки дар канори қабристон, зери дарахтони баланд воқеъ буд. Мария якчанд дақиқа бо сари хамида назди қабр истод. Баъд вай назди санги мазори додараш ба зону нишаст ва бо дастонаш рӯяшро пӯшид. Аз гиряи аламовараш бадани хурди ӯ меларзид. Тим аз пушти бутта мешунид, ки вай чӣ гуна ашки сӯзон мерезад.

Дили ӯ аз ҳамдардии бузург ба хоҳараш пур шуд. Кошки ӯ ба вай ёрӣ дода метавонист! Лекин барои чӣ вай чунин андӯхгин аст? Ӯ тез аз паси бутта баромад, ва бо қадамҳои устувор наздаш омада, вайро ба оғӯш гирифт.

– Мария, барои чӣ ту ин хел гирия мекуни? Бо ту чӣ шуд?

Ў ягон бор хоҳарашро чунон ғамгину нотавон надида буд. Вай ба тарафи ӯ бо рӯи ғамгин нигоҳ кард.

– Барои чӣ ту аз паси ман омади? Маро ба ҳолам гузор, ман мехоҳам танҳо бошам.

– Ман медонам, Мария. Вақте одам аз ягон чиз ғамгин аст, вай фақат танҳо будан мехоҳад. Лекин ин дуруст нест. Дар танҳоги зиндаги бештар ғамангез менамояд. Одам ҳама вақт бояд пеши ягон кас дарди дилашро холи кунад, баъд барояш осонтар мешавад. Ман мехоҳам ба ту ёри диҳам, Мария.

Вай оҳиста хеста бо дастонаш ашкҳояшро тоза кард. Аз рангу рӯяш маълум буд, ки вай ҳоло ҳам хоҳиши бо бародараш сӯхбат карданро надорад.

– Ман намедонам, ки ту аз ман чӣ мехоҳӣ. Ва умуман, барои чӣ ту аз пасам омади?

Вай нобоварона ба бародараш нигоҳ кард. Ў мушкӯби ва озордиҳиҳои пештараи вайро хуб дар хотир дошт, бинобар ин муносибати хозираи ӯро

сарфаҳм рафта наметавонист.

– Медонӣ, Мария, ба қарибӣ дар мактаби якшанбегӣ чаноби Ҳоуп ба мо гуфта буд, ки бародарон ва хоҳарон бояд бо ҳам дӯсти кунанд ва дар ҳама чиз ба якдигар ёри диҳанд. Ва агар бо ягон кас нохушӣ рӯй диҳад, бояд кӯшиш намоянд, ки вайро дилбардорӣ кунанд. Ман дер боз пай бурдам, ки ту ким-чӣ хел зиқ менамой. Ва ман медонам барои чӣ. Ту он ҳикояҳои хуберо, ки дар Китоби Муқаддас навишта шудаанд, тамоман намедонӣ. Ту бояд мунтазам бо ман ба мактаби якшанбегӣ рави. Аз он вақте ки ман ба он чо меравам, зиндагиам бештар хурсандиовар шуд. Пеш ман доимо зиқ будам ва аз ин сабаб бекорхӯчаги намуда, ҷанҷолҳои бемаъно мекардам. Ва вақте ки маро ҷазо медоданд, ман хафа мешудаму ғур-ғур мекардам. Ҳоло ҳама чиз дигар хел шудааст. Ва ман хеле мехоҳам, ки дар зиндагии ту низ чунин дигаргуниҳо рӯй диҳанд.

– Пас ман чӣ бояд кунам, Тим?

– Ту танҳо бояд аз Исои Масеҳ хоҳиш кунӣ, ки ба ту ёри диҳад.

– Лекин ман намедонам, ки чӣ тавр

инро бояд кунам!

– Пас ту бояд бо ман Кито-би Муқаддасро хонӣ ва ба мактаби якшанбегӣ равӣ. Дар он ҷо доимо роҳбари ҷамоат ба мо аз зиндагии Масеҳ ҳикояҳо нақл мекунад. Баъд ту дар бораи ӯ хубтар мефаҳмӣ.

– Масеҳ ба мо чӣ кор карданро мефармояд?

– Ӯ ба мо мефармояд, ки одамони нек бошем ва доимо корҳои некро ба ҷо оварем.

Лекин дар ин вақт Мария хашмгин шуд.

– Ту инро танҳо барои он мегӯӣ, ки аниқ медонӣ, ки ман одами хуб шуда наметавонам. Ту пай намебарӣ, ки модарам аз саҳар то бегоҳ маро сарзаниш мекунад? Ман ҳеҷ гоҳ ба вай писанд омада наметавонам.

Қариб буд, ки Мария боз гиря кунад. Тим назди хоҳараш ночор истода намедонист, ки чӣ тавр ӯро дилбардорӣ кунад.

– Ту фақат намедонӣ, ки чӣ тавр Худо ба мо ёрӣ медиҳад. Охир, ӯ доимо бо мо аст. Вақте ки мо чӣ кор карданамонро

намедонем, бояд аз ӯ илтимос кунем, ва ӯ ба мо ёрӣ медиҳад.

Мария аз ҳаяҷон дастонашро мефишурд.

– Ман мехоҳам, ман хеле мехоҳам назди Худо биёям, лекин чӣ тавр кардани инро намедонам!

Акнун Тим медонист, ки чӣ бояд кунад.

– Ин хеле осон аст, Мария. Ту танҳо бояд хоҳишатро ба Худо гуфта, аз ӯ илтимос кунӣ. Вай ҳар як сухани туро мешунавад, лекин мехоҳад, ки ту худат ба ӯ гап занӣ. Мехоҳӣ, ман туро танҳо мегузорам, ту бошӣ ба зону истода, ба ӯ ҳама гапро гӯӣ. Баъд ту мебинӣ, ки ӯ ба ту ёрӣ медиҳад.

Мария бечуръатона ба Тим нигоҳ кард.

– Аммо ман ягон бор дуо накарда будам. Ман намедонам, ки инро чӣ тавр мекунам!

– Танҳо он чиро, ки ба ман гуфта будӣ, ба ӯ гӯӣ. Акнун ман меравам, ва ба ту ҳеҷ кас халал намерасонад. Ман ҳам бори аввал дар ҳамин ҷо дуо карда будам.

Тим ба болои барф вазнин-вазнин

қадам ниҳода рафт, ва Мария танҳо монд. Пас, Тим ҳам бори аввал дар ин ҷо дуо кардааст. Вучуди ӯро ҳисси хеле аҷоиб фаро гирифт. Охир, ҳеч кас ба ӯ дастонро бо ҳам карда, ҳам сахар ва ҳам бегоҳ дуо намуданро ёд надода буд. Бинобар ин, ҳамаи он чи Тим ба ӯ гуфт, барояш нав ва тарсовар менамуд. Ниҳоят, ӯ ба зону афтод, ва дастони хурди сабзинаранги худро ба болои барфе, ки гӯри додарашро пӯшида буд, монда, гуфт:

– Исои азиз, ман мехоҳам ончунон шавам, ки Тим гуфт. Ман мехоҳам туро дӯст дорам. Тим гуфт, ки Ту ҳамеша ба ҳама одамон ёрӣ медиҳӣ. Илтимос, ба ман ёрӣ деҳ!

Мария мехост ба гуфтаҳояш боз ягон чиз илова намояд, лекин намедонист чиро. Вай то дами хунук хӯрданаш назди санги мазори додараш хомӯш нишаст.

Бегоҳӣ, вақте ки Мария назди оташдон истода, шӯрбои дегро омехта мекард, Тим наздаш омада гуфт:

– Биё ба ту ёрдам кунам.

Мария ба ӯ кафлесро дода, наздаш хомӯш меистод. Вақте ӯ ҳам шуда ба

хӯрок намак илова менамуд, бо нигоҳи саволомези Тим вохӯрд.

– Тим, ба фикрам, Исо дуои маро шунид, – оҳиста гуфт ӯ.

БОБИ 15

“Пас, ҳар кӣ Маро дар назди мардум эътироф кунад, Ман низ ӯро дар назди Падари Худ, ки дар осмон аст, эътироф хоҳам кард”

Матто 10:32

Рӯзи якшанбе фаро расид ва Тим, чун пештара, ба мактаби якшанбегӣ тайёри мекунид. Лекин ӯ ба ҷои он ки бо хурсандӣ аз хона барояд, дудила шуда, назди остона истод. Ӯ андеша менамуд, ки оё Марияро ҳамроҳаш даъват намояд ё не? Охир ӯ дар хотир дошт, ки чӣ тавр хоҳараш бори якум дар он ҷо зиқ шуда буд. Мария шустани косаву табақхоро ба охир расонда истода буд. Ниҳоят Тим чуръат карда, аз ӯ пурсид:

– Мария, шояд ту ҳамроҳи ман мерави?

– Тим, ман мехоҳам бо ту равам, лекин ба ғайр аз ҳамин курта ва сарпӯши кӯҳнаам дигар чизи пӯшидани надорам.

– Аммо ҳеҷ гап не! Либоси ман ҳам

он қадар хуб нест, вале бо вучуди ин ман рафта истодаам. Тезтар тайёр шав!

Лекин Мария дудила буд.

– Оё модарам иҷозат медиҳанд?

– Иҷозат медиҳанд, ман он касро розӣ мекунонам!

Хонум Левӣ дар ҳучраи бемор буд. Тим дарро каме кушод ва сарашро дароварда пурсид:

– Модар, мумкин аст, ки Мария ҳамроҳам ба мактаби якшанбегӣ равад? Вай аллақай ҳама кори хонаро кардааст.

Хонум Левӣ ҳайрон шуд.

– Лекин оё худи вай рафтан мехоҳад? Бори гузашта вай дар он ҷо хеле дилтанг шуда буд.

– Ҳеҷ гап не, имрӯз вай зиқ намешавад. Ба ӯ иҷозат диҳед.

Пас аз якчанд дақиқа онҳо якҷоя дар роҳ қадам мезаданд. Мария дар қаъри дилаш аз он дарсҳое ки бояд имрӯз шуда мегузаштанд, хурсанӣ мекард, лекин хомӯш андеша менамуд. Баъд ӯ бо андак забони гирифта пурсид:

– Тим оё бо ту чунин мешавад, ки хангоми табъи хира доштанат агар ба ягон кас суханони дағал нагӯӣ, аз ғазаб

нафасгир мешавӣ?

Тим каме андеша намуда гуфт:

– Ҳа, мешавад. Баъзан ман аз Боб Тёрнер чунон ба хашм меоям, ки мехоҳам бо майли том ӯро мушткубӣ кунам. Лекин чунин ҳолати ман дер давом намекунад.

– Лекин аз ман дер давом мекунад. Баъзе вақт чунин ҳолат дар ман аз худи саҳар сар мезанад. Ягон чизи беҳуда маро асабӣ мекунад ва баъд оҳиста-оҳиста, то дами худро гум карданам, бештар хашмгин менамояд. Наход, ки ман ҳамеша чунин мемонам?

– Албатта не. Ту бояд кӯшиш кунӣ, лекин аз ҳама муҳимаш аз Исои Масеҳ мадад пурсидан лозим аст. Вақте ки ман ба ҷои аҳмақӣ кардан ба мактаб рафтанро сар кардам, ин бароям медонӣ чӣ гуна мушкил буд? Баъзе вақт ман мехостам ягон шӯхӣ кунам, лекин аз он рӯзе ки ман аз Исои Масеҳ мадад пурсиданро сар кардам, ин мушкилиҳо ҳалли худро ёфтанд.

Дар охири машғулиятҳо роҳбари ҷамоат бо ҳар як кӯдак алоҳида хайрухуш менамуд.

– Салом, Эдуард, – бародару хоҳарро

дида гуфт ӯ. – Ин Мария, хоҳари хурдии ту аст? – Ва баъд ба Мария муроҷиат намуда, давом дод: – Аҳволат чӣ тавр, духтарам? Ту ба Худованд Исои Масеҳ рӯ овардаӣ?

– Ҳа, ҷаноби роҳбар, – бо овози паст ҷавоб дод Мария.

– Оё медонӣ, ки Худованд аз одамоне ки фарзандони Ӯ шудаанд, чӣ мехоҳад? Ӯ мехоҳад, ки мо ба Ӯ хизмат кунем. Мо бояд ба гирду атроф назар карда бинем, ки барои Ӯ чӣ кор карда метавонем. Ту аллакай медонӣ, ки аз чӣ бояд сар кунӣ?

– Не, ҷаноби роҳбар. Охир ман ҳеч кор карда наметавонам.

– Ту хато мекуни, Мария! Агар ту хуб нигоҳ кунӣ, албатта ягон чиро меёбӣ. Ва барои ёфтани ин дур рафтан даркор нест. Исо аз мо талаб мекунад, ки мо вазифаҳои хурди худро вафодорона ба ҷо оварем. Масалан, агар ту ошхонаатонро хуб рӯбучин кунӣ, ё кӯшиш намоӣ, ки хонаатонро дар тозагӣ нигоҳ дорӣ, ё ба падару модарат ёрдам кунӣ, пас бо худи ҳамин корҳо ба Ӯ хизмат менамоӣ. Вақте мо медонем, ки Ӯ хизматамонро мебинад ва аз мо хушнуд мегардад, оё

ин хурсандибахш нест? Ту фармудаи чорумро медони-ку?

– Не, – бо овози паст ҷавоб дод Мария.

– Пас аз Эдуард хоҳиш кун, ки аз Китоби Муқаддас бароят хонад: “Падари худ ва модари худро иззат нам”. Иззату ҳурмат кардани падару модар аз итоат кардан ба онҳо дида бештар аст. Ин маънои онро дорад, ки фарзандон бояд падару модарашонро ҳатто бо иҷрои корҳои майда-чуйда хушнуд намоянд.

Вақте ки бародару хоҳар хомӯш ба хона бармегаштанд, Мария савол дод:

– Оё аз Худо чизҳои заминиро хоҳиш кардан мумкин аст? Ту боре гуфта будӣ, ки доимо барои он дуо мекуни, ки падару модарамон назди Худо биёянд. Ман ҳам акнун чунин мекунам. Лекин медонӣ чӣ, Тим, ман аз Худо дигар чизро бисёртар хоҳиш кардан мехоҳам.

– Чиро?

– Як ҷуфт дастпӯшак, – бо забони гирифта ҷавоб дод ӯ.

Тим ташвишомез ба дастони аз хунукӣ кабудшудаи вай назар кард.

– Ҳа, агар ман ба ту дастпӯшак харида

метавонистам! Лекин ман пул надорам. Ман фикр мекунам, ки аз Худо ин чизро ҳам хоҳиш кардан мумкин аст. Охир дар дуои “Эй Падари мо” чунин суханон ҳастанд: “Ризқу рӯзии моро ҳар рӯз ба мо бидеҳ”. Ва боз, Исои Масеҳ ба тӯри Петрус бисёр моҳӣ фиристод, вақте вай ба ӯ гуфт, ки тамоми шаб дар моҳигирӣ ягон чиз нақапид...

– Агар ин тавр бошад, пас ман аз ӯ дастпӯшак хоҳиш манамоям. Дастинам аз хунукӣ шах шуданд. Тим, ба фикрат, ӯ ба ман дастпӯшак тӯҳфа мекунад?

БОБИ 16

“Бубин, оташи хурде чӣ гуна чангали бузургро месӯзонад” Яъқуб 3:5

Дар ин сол зимистони қаҳратун омад. Хонум Левӣ намедонист, ки чӣ тавр ҳуҷраи шавҳари беморашро гарм нигоҳ дорад. Ангиштсанг қимат буд, барои аз чангал чамъ кардани ҳезум бошад вақташ намерасид.

Боре Тим дид, ки чӣ тавр модараш як дарзаи вазнини ҳезумро ба ҳавлӣ кашола карда даровард! Вай хеле хаста менамуд, ва аз дидани ҳолати вай Тимро вичдонаш азоб дод, ва ӯ аз шарм суп-сурх шуд. ӯ аз чояш часта хест ва ба ҳавли баромад, ва ба модараш дар тахт кардани ҳезум дар ҳезумхона кӯмак намуд. Ҳангоми кӯмак расондан суханони роҳбари чамоат дар сараш давр мезаданд, ки дар бораи ӯхдадорихои хурд гуфта буд. Ва ӯ гуфт:

– Модарҷон, аз ҳамин рӯз ин корро ман мекунам. Ба ошхона ҳам ҳезумро ман мебиёрам.

Дар рӯи модараш бепарвоӣ дида

мешуд.

– Пеш ту ягон бор ба ман кӯмак накарда будӣ, – ғамгинона гуфт вай.

Тим боз аз шарм нафастанг шуд. ӯ дар вақтҳои холияш чӣ кор мекард? Оё ягон бор ба модараш дар меҳнати душвори вай мадад карда буд? Не, ӯ вақташро чӣ хеле ки пеш ояд, ҳамон тавр сарф мекард. Ва ҷои таҷҷуб нест, ки модараш бо чунин дард ӯро таъна намуда, ба вай на он қадар бовар кард. Лекин ӯ бояд чӣ кор кунад? Ҳақиқатан ӯ вақтҳои охир зери таъсири чароғаш, ки ба бисёр чизҳо чашмонашро кушод, дигаргун шудааст. Аммо модараш? Охир вай ҳоло намедонад, ки дар вучуди писараш чӣ гуна дигаргунӣ ба амал омадааст. Вале ҳеч гап не. ӯ оҳиста-оҳиста ба вай исбот мекунад, ки ӯ дар ҳақиқат дигаргун шудааст, ва он гоҳ, шояд, модараш ҳам ба ин нур рӯ меоварад.

Модар ба хона даромад. Тим бошад дар ҳавлӣ шоҳаҳои дарозро майда карда, дар ҳезумхона тахт менамуд.

Рӯзи дигар, баъд аз хӯроки нисфирӯзӣ, Тим дар хона як арғамчини ғафсро ёфт: ӯ қарор дод, ки барои чамъ карда-

ни ҳезум меравад. Ҳангоме ки Мария рафта истодани бародарашро дид, аз вай пурсид, ки бо ресмон чӣ кор карданӣ аст.

– Ман мехоҳам дар ҷангал каме ҳезум ҷамъ кунам, – ҷавоб дод вай.

– Ту? Чунин фикр аз кучо ба сарат омад? Агар ҳамсинфонат туро бинанд-чӣ? Мисол, Том ё Фред, ки худро нозпарвард вонамуд мекунад.

– Муаллими мо мегӯяд, ки меҳнат обрӯи одамро паст намезанад, – ҷавоб дод Тим.

– Акнун туро ягон оилаи сарватманд ба хонашон даъват намекунад, чуноне ки ба наздикӣ Миллерҳо карданд. Беҳтараш то шом каме сабр кун, баъд туро ягон кас намебинад, чунки ҳоло ҳама ҳамсинфонат дар болои яхи ҳавз бозӣ карда истодаанд.

Тим лаб фишурд. Мария то як андоза гапи ҳақро мегуфт. Бо вучуди ин вай ҷавоби қатъӣ дод:

– Не, рӯзона ҳезум ҷамъ кардан беҳтар аст. Охир, хонаи падарамонро гарм кардан лозим аст, аммо вақти модарамон ба ин намерасад: вай дар хонаи Мюллерҳо либос шуфта истодааст.

– Хайр, бубахш, Тим. Дафъаи дигар ман ҳам ба ту ёрдам медиҳам, лекин имрӯз ҳаво хеле хунук аст. Медонӣ, Тим, ман мехоҳам мустақилона пул кор кунам, то ки дастпӯшак харам. Он гоҳ дастонам хунук намехӯрданд.

– Ман ҳам аз дастпӯшак ва гарданпеч даст намекашидам, хусусан дар чунин шамоли имрӯза.

Тим сар ҷунбонда, ба берун баромад. Роҳ то ҷангал дур набошад ҳам, ҳаво хеле хунук буд. Ҳушбахтона, барф дар ҷангал бисёр набуд, шамоли саҳт бошад, дар ҷанд рӯзи охир бисёр шохаҳои калонро шикаста буд. Тим бо ғайрат аз пайи кор шуд. Гоҳ-гоҳ ӯ дам гирифта, дастони аз хунуки шахшудаашро дар зери бағалаш гарм мекард.

Ногоҳ ӯ ду бачаро дид, ки бо чана дар болои ҳавзи бо андак барф пӯшидашуда меғечиданд. Инҳо Фред ва Вилли буданд... Тим ҳамин вақт дар соҳил ҳезум ҷамъ мекард, ва онҳо ҳатман бояд ӯро мезданд. Ӯ ба онҳо пушташро гардонд, чунки ба ҳар ҳол худро каме ноқулай ҳис менамуд. Мария ҳақ буд. Беҳтар мебуд, агар вай то шом интизор

мешуд. Акнун онҳо аниқ ўро масхара мекунанд. Виллӣ Тимро аллакай дид ва бо писханд сўяш фарёд зад:

– Ҳой, Тим, аз кай боз ту мисли кампиракҳо ҳезум чамъ мекуни, ва боз дар байни зимистон! Ин чӣ, вазифаи нави ифтихории туст?

Фред ягон сухане ҳам нагуфт. Суханон ва тарзи гуфтори Виллӣ ба вай маъқул нашуд. Вай чунин вонамуд кард, ки гӯё Тимро надид, ва бо чанаи худ гечид, оҳистаякак аз соҳил дур шуд.

Тим аз паси бачаҳои дуршудаи стода нигоҳ мекард. Ҳар дуи онҳо телпакҳо ва курткҳои гафс доштанд. Уммм!.. Ў ба дастони шахшудааш пуф карда, бастанӣ ҳезумро сар кард. “Ҳезум як дарзаи калон ва вазнин шуд...” Ў базӯр онро ба пушташ бардошт, ва хамида бурд.

Дар чангал тез торик шуд. Парандаҳо аллакай дар лонаҳояшон пинҳон мешуданд. Дар шаҳр садои занги бегоҳии зангӯлаҳо садо меод. Дарзаи ҳезум ба пушти Тим фишор меовард. Он аз он ҷи вай тасаввур мекард, вазнинтар буд. Ў мехост аҳли хонаводаашонро хурсанд намояд, лекин қобилияти худро аз

будаши зиёд баҳо дод. Ў зуд-зуд истода, дам мегирифт. “Ҳеч гап не, ман тоқат мекунам; аз тарафи дигар, ман хунукиро тамоман ҳис накарда истодаам”. Тим фикран худро дар ҳучраи хунуки падараш, назди печка тасаввур мекард, ки дар дохилаш ҳезуми даргирифтаи стода қасар-қусур мекунад. Ногоҳ ў аз тарафи роҳе ки сўяш мебаромад, овозеро шунид.

– Ҳой бача! Аз ин ҷо то шаҳр ҳоло дур аст?

Тим истода, ин шахси ношиносро интизор шуд.

– Не, дур нест, чаноб. Агар торик намебуд, шумо бинои ҷамоатро медидед.

– Ман дида истодаам, ки дарзаи ҳезумат вазнин аст, вагарна аз ту хоҳиш мекардам, ки барои бурдани ҷомадонам ёри диҳӣ. Ман аз стансия пиёда омада истодаам, чунки нафаҳмида як истгоҳ пештар фаромадам.

Тим даррав гуфт:

– Ман қариб ба хона расидам. Мо дар ҳамин кӯчаи охири зиндагӣ мекунем. Ман фақат ҳезумро ба ҳавли мепартоям, баъд омада ба шумо ёри медиҳам, майлаш?

Пас аз якчанд муддат Тим аллакай ҳамроҳи ин шахси ношинос қадам гузошта, чомадони ӯро мебурд.

– Шумо пеши кӣ омадед, чаноб? – пурсид Тим.

– Шояд, ту чаноби Миллерро мешиноӣ? Карл Миллерро? Вай дар ин ҷо хонаи калоне дорад.

Тим аз хурсандӣ дурахшид.

– Албатта, ман ӯро хуб мешиносам. Ман бо писари ӯ Том дар як синф мехонам. То хонаи ӯ тақрибан даҳ дақиқа роҳ рафтан мондааст.

Шахси ношинос нафаси бароҳат кашид.

– Чӣ хел хуб, чунки ман аз бисёр роҳ гаштан қариб аз по ғалтам. Оё дар чунин сармо дастонат хунук намехӯранд?

Тим табассум кард:

– Пагоҳиҳо ман хунук мехӯрам, лекин баъд, вақте ҳаракат мекунам, гарм мешавам. Масалан, ҳоло ман хунук нахӯрда истодаам, фақат дастонам хунук хӯрдаанд.

Шахси ношинос андешакунон ба Тим, ба курткаи тунуку кӯҳнаи вай нигоҳ кард. Бача ба ӯ маъқул шуд.

Вақте онҳо назди хонаи чаноби Миллер расиданд, Тим чомадонро ба зинаи аввали зинапоя, ки аз барф тоза карда шуда буд гузошта, нафаси сабук кашид. Шахси ношинос ҳамёнашро баровард ва аз он як сӯмро гирифта ба дасти хунуки Тим гузошт. Тим сурх шуд.

– Лекин ман барои бурдани чомадонатон ҳамту, бе пул ёрӣ расондам. Ростии гап. Ва ман фикр ҳам накардам, ки шумо барои ин ба ман пул медиҳед.

– Аммо ман фикр мекунам, ки пул ба ҳар ҳол ба ту даркор мешавад, – нармдилона гуфт шахси ношинос.

Тим хурсандона нидо кард:

– Ҳатто хеле даркор мешавад!

– Ту ба он чӣ харидан мехоҳӣ?

Тим дуру дароз андеша накарда ҷавоб дод:

– Ман мехоҳам пул чамъ карда, ба хоҳарам дастпӯшак харам.

Шахси ношинос тугмачаи занги дари хонаро зер кард. Тим бо вай хайрухуш намуд, ва тоб хӯрда, бо сарваташ сӯи хона шитофт. Лекин пеши витринаи*

* Витрина – ҷое дар мағоза, ки дар он молҳои фурӯхта мешударо намоиш медиҳанд.

равшани мағоза ӯ лаҳзае истод. Дар он чо гарданпеч, болопӯш ва бисёр дастпӯшакҳо гузошта шуда буданд. Тим қарор кард, ки пул чамъ мекунад, то барои Мария чунин дастпӯшак харад. Шахси ношинос ба ӯ як сӯм дод, ки барои хизмати кардаи ӯ ин хеле бисёр буд. Аммо бо вучуди ин, ӯро лозим буд, ки боз пул кор кунад, то ки орзуи Мария амалӣ гардад.

Тим нигоҳашро аз витрина бардошта, роҳашро давом дод. Ҳангоми роҳ рафтани ӯ андеша мекард, ки боз чӣ кори фоидаовар карда метавонад. Ногаҳон ӯ бо пояш як чизи сахтеро зер кард. Вақте вай хам шуда, онро бардошт, маълум шуд, ки ин папкаи сиёҳи чармин аст. Тим тарсид. Ба назараш чунин намуд, ки ӯ ин папкаро дар дасти он шахси ношинос дида буд. Эҳтимол вай онро дар роҳ ғалтонда аз ин пай набурд. Ҳамин ки Тим ба қафо, сӯи хонаи чаноби Миллер равон шуд, то папкаро ба соҳибаш диҳад, соати калони бинои калисо ҳафт бор бонги садо зад. Вақт аллақай дер шуда буд! Не, ӯ бояд аввал ба хона равад. Соати ҳафт дар хонашон

хӯроки шом мехӯрданд, ва агар ӯ то он вақт рафта нарасад, падараш албатта ба ташвиш меафтад. Папкаро бошад ӯ дарҳол баъд аз хӯроки шом мебарад. Чӣ хел хуб шуд, ки ӯ папкаро ёфт, зеро соҳиби онро танҳо ӯ медонист-ку.

Тим давида ба хона омад. Дар сари дастархон ӯ дар бораи воқеае ки бо вай рӯй дод, нақл кард. Мария аз ӯ чашм намеканд.

– Папка кучо шуд? Биё онро кушода мебинем, ки дар дарунаш чӣ ҳаст? – пешниҳод намуд ӯ.

Лекин Тим ба аломати инкор сарчунбонд.

– Не, ман ҳозир онро бурда ба соҳибаш бармегардонам.

Аммо пас аз хӯроки шом сулфаи падараш шиддат ёфт. Модараш ҳаросон ба ошхона давида даромад:

– Ягон кас аз шумо бояд дарҳол ба дорухона равад, чунки доруҳои падаратон тамом шуд. Тим, илтимос, зудтар!

Тим дудила ба хоҳараш нигоҳ карда гуфт:

– Оё намешавад, ки Мария равад? Охир, ман бояд папкаро бурда

ба соҳибаш диҳам! Эҳтимол он шахс аллакай онро кофта истодааст.

Мария ба тиреза нигоҳ мекард.

– Брр, чӣ хел торик шудааст! Ва боз барфи сахт борида истодааст... Ман метарсам.

Модар нигоҳашро аз яке ба дигаре гузаронд ва оҳ кашида гуфт:

– Ман ҳам ҳоло рафта наметавонам. Агар баногоҳ бемории падаратон шиддат ёбад, ман бояд дар наздаш бошам.

Тим модарашро фаҳмид, ва ба аломати ризо сар чунбонд.

– Афсӯс, ки дорухона тамоман дар тарафи дигар аст. Шояд, ман ҳар ду корро карда метавонам? Майлаш, ман барои дору давида меравам.

– Ба доруфурӯш гӯй, ки ман пули доруро пагоҳ медиҳам, чунки ҳоло ягон тин надорам.

Дар овози модар садои гирия шунида шуд.

– Зиқ нашавед, модар, ман пулашро медиҳам. Ман имрӯз пул кор кардам, – гуфт Тим.

Вақте ки Тим зуд давида аз дар баромад, аз пас садои сулфаи нафасгири

падараш шунида шуд.

Бо вучуди он ки вақт аллакай дер шуда буд, дар дорухона одам бисёр буд, ва Тимро лозим омад, ки интизор шавад. Ниҳоят, вақте ки ӯ доруро гирифта ба доруфурӯш пул дароз кард, вай сар чунбонд:

– Не, писарам, ин пулат кам аст. Нархи дору ду баробар зиёдтар аст. Модарат ба ту кам пул дод, ё ин ки ту нисфи дигарашро дар роҳ сарф намудӣ?

Тим ҷиддӣ ба аломати инкор сар чунбонд. Ӯ мехост гирия кунад.

– Мумкин аст, ки ман пули боқимондари пагоҳ биёрам? Илтимос! Ба падарам ин дору зуд лозим аст.

Вақте ки Тим, ниҳоят, ба хона омад, вақт аллакай дер шуда буд. Модараш аз чунин дер омадани вай норизо буд. Ӯ фикр кард, ки Тим дар кӯча беҳудагардӣ кард.

Тим ба соат нигоҳ кард. Барои папкаро ба хонаи Миллерҳо бурдан вақт аллакай дер шуд, чунки айни ҳол вақти хоб рафтани расида буд. Инчунин Тим ҳоло дарсхояшро тайёр накарда буд. Ӯ қарор дод, ки пагоҳ, пеш аз ба мактаб

рафтан онро мебарад, ва хастаҳолона ба хоначаи худ рафт.

Вақте \bar{y} ба хоначааш даромад, дар он чо Марияро дида, аз ҳайрат фарёд зад. Вай зери равшани шамъ, бо чашмони кунҷковонааш чизҳои дар папка бударо аз назар мегузаронд. Ҳангоме ки вай даромадани бародарашро дид, бо хурсандӣ нидо кард:

– Хуб шуд, ки ту омадӣ, Тим! Ман навакак чизҳои дар дохили папка бударо баровардам. Нигоҳ кун, чӣ хел коғазҳои аҷоиб, ва дар ин кисачаи он пул низ ҳаст. Акнун ин пулҳо аз он тунд. Азбаски ту папкаро ёфтӣ, пас он аз он туст. Мо то чӣ андоза зиёд ба пул эҳтиёҷ дорем!

Леким Тим сар чунбонд.

– Не. Он чизеро, ки одам ёфт, бояд ба соҳибаш баргардонад.

– Барои чӣ? Ман бо ин розӣ нестам. Ҳар он чизе ки одам меёбад, аз он \bar{y} мешавад.

Тим хандид.

– Фикри ту аҳамият надорад! Ҳама чизҳоро зуд ҳам карда ба чояш мон. Ман пагоҳ саҳар папкаро ба хонаи Миллерҳо мебарам. Имрӯз аллакай

дер шуд. Рафта хоб рав, ман бояд боз дарсҳои таълим кунам.

Мария бо дили нохоҳам итоат намуд. Тим садои тангаҳоеро ки ба кисачаи алоҳида гузошта мешуданд, мешунид. Чи хел онҳо бисёранд!

– Чӣ хел зӯр мебуд, агар онҳо аз он мо мебуданд, – гуфт Тим ба хоҳараш.

– Рост аст-ку? Ман ба ту дарҳол гуфтам. Он шахси ношинос чунон даҳаняла будааст, ки папкаро гум кард. Пули вай ин қадар бисёр аст, ва агар ту камтарашро гирӣ, вай ҳатто пай намебарад.

Мария андешакунон сарашро ба як тараф ҳам кард:

– Инчунин папка ёфтани туро ҳеҷ кас надидааст-ку.

– Не, Мария! Як Кас аниқ инро дидааст, ва ту \bar{y} ро медонӣ. Ва агар мо папкаро барнагардонем, ин дуздӣ мешавад!

– Ту дар ҳақиқат фикр мекуни, ки Худо ҳама чизро мебинад? Ман намегӯям, ки папкаро барнагардон, лекин, шояд, ду-се тангаашро мегири? Охир, доруҳои падарамон ин қадар

қиматанд, ва ман ҳам орзу дорам, ки дастпӯшак дошта бошам. Як бор ба дастонам нигоҳ кун.

Ва ӯ дастҳои хурд, борик ва кафидаашро ба Тим дароз кард. Лекин вай бо қатъият папкаро гирифт, ва онро пӯшида, ба болои чевонаш гузошт.

– Не, Мария, ин беақлӣ аст. Нағзаш рафта хоб рав. Модарам, эҳтимол, туро пазмон шудааст.

Мария бо дили нохоҳам рафт. Тим китобҳои дарсиашро болои мизи хурди шалақ ниҳод, баъд шамъро ба ҳудаш наздиктар гузошт ва ба тайёр кардани дарсҳояш шуруъ намуд. Лекин имшаб ба вай ҳушу ҳаёли ҳудро чамъ кардан мушкил буд. Фикрҳои ӯ гаштаву баргашта ба папкаи сиёҳи болои чевон равона мегардиданд. Вай ягон бор ин қадар пул надида буд, ва хеле мехост онҳоро ҳисоб кунад.

Тим бо дастонаш гӯшҳояшро маҳкам карда, болои китоб ҳам шуд. Ӯ ҳудаш намедонист, ки барои чӣ ин корро мекунад – охир дар хона оромӣ ва хомӯшӣ буд. Танҳо садои ғувваси шамол аз берун ба гӯш мерасид ва шишаҳои

тиреза ҷарангос мезаданд.

Тим хунук хӯрд, чунки болохонашон на печкаи деворӣ дошт, на плита. Илова ба ин, ӯ хеле монда шуда буд, ва аз ин сабаб бо диққат мулоҳиза карда наметавонист. Лекин, ниҳоят, вай дарсҳояшро тайёр кард. Ӯ тез либосҳояшро кашида, зери болопӯши чогаҳаш даромад. Моҳ тамоми хоначаашро равшан мекард, ва нури он рост ба чогаҳаш мерасид.

Тим чашмонашро пӯшида, кӯшиш намуд хоб равад, лекин хобаш намебурд. Баъзан вай ба папкае ки дар болои чевон буд, нигоҳ мекард. Дар вучуди ӯ ду овоз мубориза мебуданд. Яке аз ин овозҳо мегуфт: “Тим, ту беақл будай. Чаро ту худатро чунин вонамуд мекуни? Мария гапи дуруст гуфт: ҳеч кас папка ёфтани туро надидааст. Ва агар ту онро барнагардонӣ, ё ин ки каме пулашро гирӣ ҳеч кас инро пай намебарад. Шахси ношинос бошад, фикр мекунад, ки онҳо аз дарунаш рехтаанд, охир папка қуфл надорадкӯ!”

Тим ба дигар паҳлӯяш тоб хӯрд.

– Лекин ба фикри ман, дар назари Худо чунин амал дуздӣ аст. Ман

наметавонам чизи каси дигарро аз худ кунам, – пичиррос зад Тим дар торикӣ.

Аммо овози якум ӯро азоб дода мегуфт: “Агар Худо ба воситаи ин папка ба ту ёрӣ додан хоҳад-чӣ? Охир ӯ медонад, ки ба ту пул хеле лозим аст. Беақл набош, ва аз он барои худат камтар пул гир”.

Тим болопӯшашро ба сараш кашида, дастонашро барои дуо бо ҳам кард. Тим ин папकारо, ки дар равшании фиребандаи моҳ гӯё ба ӯ чашмакӣ мезад, дигар дидан намехост. ӯ кӯшиш менамуд танҳо дар бораи чароғаш фикр намояд, ки дар он аниқ ва равшан гуфта шуда буд: “Дуздӣ накун!”

Ҳангоме ки хоби Тим ниҳоят бурд, вақт аллакай аз нимишабӣ гузашта буд. Рӯзи дигар вай аз хобаш барвақт хест. Дар берун ҳоло ҳам торик буд. Тим либосҳояшро аз ҳарвақта дида тезтар пӯшид. Вай папकारо, ки барояш ин қадар азоб овард, гирифта, оҳиста аз зинапои хона фаромад. ӯ ба аҳли хонаводааш, ки эҳтимол ҳоло саҳт хоб буданд, халал расондан намехост. ӯ аллакай якчанд вақт саҳариҳо ба печка ҳезум меандоخت, то модараш, ки дар давоми шаб чандин

бор хеста ба падари бемораш нигоҳубин мекард, каме бисёртар хоб карда тавонад.

Имрӯз Тим корҳояшро шитобон мекард. ӯ папкаи сиёхро болои мизи ошхона гузошта, кӯшиш мекард ба он нигоҳ накунад. Вай қарор дод, ки онро тезтар, пеш аз саршавии дарсҳои мактаб ба соҳибаш баргардонад.

Ана, аллакай оташи печка фурӯзон шуд. Тим саросема каме хӯрок хӯрд, ва папकारо зери бағалаш гирифта, ба берун давида баромад. Ин пагоҳии рӯзи зимистон ҳаво тира буд. Дар осмон охири ситораҳо ноаён мегардиданд. Ҳаёти шаҳр ҳоло ба чунбиш наомада буд. Танҳо ширфурӯш бо аробаи ларзонаш аз роҳи сангфарш мегузашт. Дар баъзе тирезаҳо равшании чароғҳо намудор шуданд. Тим дастҳои хунукхӯрдаашро бо ҳам соиш дода, ба кисааш дарунтар андохт. Шамоли хунуке мевазид, ки барфи халандаро ба рӯи Тим ҳаво меод. Вақте Тим аз пеши витринаи мағозае ки дар он либосҳои ғафси зимистона мефурӯхтанд, мегузашт, рӯяшро ба дигар сӯ гардонд. ӯ имрӯз хоҳиши бо ҳавас тамошо кардани онҳоро надошт.

Ў мехост тезтар аз назди онҳо гузашта равад, то андешаҳое ки шабона дошт, аз нав ғизо нагиранд.

Вақте ӯ каме нафасгир шуда назди хонаи Миллерҳо меистод, дар баъзе тирезаҳои он аллакай равшании чароғҳо намудор буд. Том низ бояд барвақт ме-хест, то ба мактаб равад. Вақте Тим тугмачаи занги хонаро зер кард, пеш-хизмати хона дарро кушода, ӯро ба даромадгоҳ роҳ дод. Аз афташ, аҳли оила барои дуои пагоҳӣ чамъ шуда буданд, чунки аз яке хонаҳо овози сурудхонӣ ба гӯш мерасид. Баъд садои чунбиши курсиҳо шунида шуд. Сипас дар кушода шуд ва шахси ношиноси дирӯза ба долон баромад. Тим хомӯшона папкаро ба вай дароз кард. Ў чунон ба изтироб афтада буд, ки ягон калима гуфта наметавонист. Вай танҳо онро ҳис менамуд, ки аз китфаш санги калоне ғалтидааст.

Шахси ношинос бо ҳайрат ба Тими рангпаридани нигоҳ кард, лекин баъд хурсандона ба ӯ табассум намуд.

– Ин папкаи ман-ку! Ту онро аз кучо ёфтӣ? Вақте ки ман онро гум кардам,

хеле ғамгин шудам, чунки дар дарунаш ҳуҷҷатҳои хеле муҳимам буд...

– Инчунин пули бисёр!.. андеша накарда, нохост гуфт Тим.

– Рост, каме пул ҳам буд.

Шахси ношинос бо тааҷҷуб ба бачаи дар наздаш аз хунукӣ ларзидаистода нигоҳ мекард.

– Ҳама чизҳояш бе осеб дар дохилаш мебошанд. Ман онро дирӯз ба шумо овардани будам, лекин вақт аллакай дер шуда буд.

– Ба ҳар ҳол, ман аз ту хеле миннатдорам. Ва ту барои ин бояд мукофоти хуб гирӣ, – гуфт ӯ.

Тим ҳаросон ба шахси ношинос нигоҳ кард, ва мисли шахсе ки худаширо ҳимоят мекунад, дастонаширо бардошта гуфт:

– Не, не! Ман сазовори мукофот нестам. Охир, фаҳмо аст, ки ман бояд папкаатонро ба шумо оварда меодам.

Чаноби Миллер шавшувро шунида, ба даромадгоҳ даромад.

– Тим, ин туй? Ин хел барвақт?

– Ман танҳо хостам ин чизро диҳам, – тез ҷавоб дод Тим, – акнун ман бояд тез ба мактаб давида равам.

Ў дарҳол тоб хӯрда, тез сӯи дар равон шуд, то ки ўро барнагардонанд. Ду марди калон бо ҳайрат аз паси вай нигоҳ мекарданд. Баъд ҷаноби Миллер дар дасти бародараш папкаро дида, аз хурсандӣ фарёд кард:

– Папкаи ту ёфт шуд, Артур! Пас, ана дар бораи чӣ шумо сӯҳбат мекардед! Бале, Тими мо одами бовичдон шудааст.

– Шудааст, мегӯӣ? Чӣ, ў пеш чунин набуд?

– Агар хоҳӣ, ман саргузашти ўро ба ту нақл мекунам. Биё, ба ҳучраи ман меравем, ин ҷо хеле хунук аст.

Ва ҳар ду мард дар ҳучраи гарм бароҳат ҷой гирифтанд. Ҷаноби Миллер ба бародараш дар бораи ҳаёти писари дуредгари бемор Левӣ ҳар он чиро ки медонист, нақл кард. Меҳмон аз нақли бародараш фаҳмид, ки суханони Тим чиро ифода мекарданд, вақте аз даҳони вай суханони “Инчунин пули бисёр!” баромад. Ба ў фаҳмо гардид, ки ин бача бо чӣ гуна озмоиши бузург рӯ ба рӯ шуд. Ва ў хурсанд гашт, ки Тим дар ин озмоиш ғолиб омад.

– Медонӣ, – гуфт ў ба бародараш, –

ман чунин бачаро ба мағозаи худ ба кор мегирифтам. Ў пас аз дарсҳо бо чӣ кор машғул аст?

– Намедонам, – ҷавоб дод ҷаноби Миллер. – Мо ягон бор бо ў дар ин бора сӯҳбат накарда будем. Лекин ман аз ў мепурсам. Писарам ба ман гуфта буд, ки Тим дар омӯзиши дарсҳо бисёр кӯшиш мекунад. Умуман, акнун ў ҳама корҳоро бо масъулият иҷро карда истодааст.

Меҳмон дафтари хотираашро кушод.

– Илтимос, ба ман дар бораи ў маълумот деҳ, то ки навишта бо худ дошта бошам.

Ин пагоҳӣ дар мактаб дили Тим пур аз хурсандӣ ва шодӣ буд. Ҳангоме ки вай аз он папкаи хатарнок халос шуд, аз вучудаш як бори калон афтид. Вақте вай ба хона баргашт, Мария ўро дар назди дар пешвоз гирифт. Хоҳараш пур аз ҳаяҷон буд.

– Тезтар, Тим, тезтар даро! Тасаввур мекунӣ, ба ту ба воситаи почта кадом акчизро фиристодаанд.

Тим ба хоҳараш ҳайратомез нигоҳ кард.

– Чӣ? Барои ман? Ин ҷо ягон хатое

шудааст!

– Ягон хато нашудааст! Худат нигоҳ кун... Охир, Эдуард Левӣ ту ҳастӣ-ку?

Хоҳараш ба ӯ як пакети мӯҳркардашудаеро дод, ки на он қадар калон буд ва ранги ҷигарӣ дошт.

– Лекин кӣ онро ба ман фиристодааст?

– Ман намедонам. – Мария китфҳояшро дарҳам кашид. – Онро хаткашон овард. Ана ба ту корд, тезтар ресмонашро бурида, онро кушо!

Вақте онҳо аз ҳаяҷон саросемавор, ба якдигар ҳалал расонда, ниҳоят онро кушоданд, дар дохилаш як ҷуфт дастпӯшак диданд. Ба дастпӯшак хатчае часпонда шуда буд: “Ба хоҳари ёрдамчии хурди ман”.

Ҳар дуи онҳо аз гап монданд. Лекин баъд Мария аз хурсандӣ фарёд кард:

– Оҳ, Тим! Ин шахс одами хуб будааст. Аммо аз кучо ӯ фаҳмид, ки ман маҳз чунин дастпӯшакро орзу мекардам?

Вай дастпӯшакашро пӯшид ва аз хурсандӣ дар ошхона ба рақс даромад.

Вақте модарашон ғалоғуларо шунид, аз хучраи бемор баромад. Оё ӯ ҳам

хурсанд мешавад? Аввал ӯ хомӯш буд, аммо баъд пай бурд, ки дар пушти қоғазе ки дар он дастпӯшакҳо буданд, чизе навишта шудааст. Ҳангоме ки вай он сатрҳоро хонд, аз хурсандӣ табассум кард. Дар он ҷо навишта шуда буд: “Пули дору ҳам ба доруфурӯш пардохт шуд”.

Мария шодӣ мекард. Тим бошад, дар хайрат монда буд, зеро намедонист, ки шахси ношинос дар бораи эҳтиёҷҳои онҳо аз кучо фаҳмид. Тим намедонист, ки ҷаноби Миллер аз бародараш хоҳиш намуд, то бо доруфурӯш гап занад. Ҷаноби Миллер дар бораи бемории падари онҳо ва қимат будани доруҳо медонист. Боре ӯ шунид, ки ҷӣ тавр доруфурӯш дар бораи он мегуфт, ки мунтазам ба онҳо дору медиҳад.

Тим хурсанд буданашро ба дигарон нишон надода, оҳистаякак ба хучраи худ рафт. Дар он ҷо ӯ ба зону афтода, дуо намуд:

– Исои Масеҳ, ман хеле аз Ту миннат-дорам! Ман тамоми сахар фикр мекардам, ки аз кучо барои дору ва дастпӯшак барои Мария пул ёбам! Ташаккури зиёд ба Ту, Худованд!

БОБИ 17

“Бигзор падари ту ва модари ту шод шаванд, ва касе ки туро ба дунё овардааст, хурсандӣ кунад”

Масалҳо 23:25

“Чӣ тавр чаноби Ҳоуп фаҳмид, ки ба ман маҳз чӣ лозим аст?” – мунтазам ба худ савол меод Мария. Пеш аз сӯҳбати худ бо чаноби Ҳоуп, ӯ ҳатто фикр ҳам намекард, ки дар пеши модараш ӯҳдадорихо дорад. Акнун ӯ дар пеши оташдон нишаста андеша мекард, ки кори хонаро аз чӣ сар кунад. Азбаски модараш тамоми рӯз дар кор мешавад, ҳама ҷавобгарӣ барои кори хона ва нигоҳубини бемор ба зиммаи ӯ монда буд. Ӯ ошхонаи чиркинро бо диққат аз назар мегузаронд. Ҳама ҷо пур аз чангу тортанакхона, либосҳои ба ҳар тараф партофташуда, косаву табақҳои ношуста, пеши оташдон тӯдаи калони хокистар, пушти хокистар як тӯда латтапутта ва хӯроки боқимонда буд. Пардаи тиреза дар як мех базӯр овезон меистод.

Лекин дар рӯи Мария табассум намудор шуд. Ҳангоми аз назар гузарондани чунин манзара ӯ суҳанони чаноби Ҳоупро ба ёд овард, ки “Вақте ту кӯшиш намой, ки хонаатонро дар тозагӣ нигоҳ дорӣ...” гуфта буд. “Ӯ наредонад, ки модарам чӣ хел кам дар ин бора ғамхорӣ менамояд. Агар ин ҷо тамоман дигаргун шавад ҳам, вай инро пай намебарад! Аҷоиб мебуд, агар мо ҳам кӯшиш мекардем, ки мисли дигар одамон дар тозагӣ зиндагӣ кунем, ва чизҳои хуб дошта, онҳоро эҳтиёт намоем. Кани, мебинам, ки ман барои ин чӣ кор карда метавонам, ва оё баъд инро ягон кас пай мебарад?” – андеша мекард Мария.

Инак, Мария аз паси кор шуд. Ӯ косаву табақҳоро тоза шуст. Лекин чӣ тавр онҳоро ба чунин ҷевони чиркин гузоштан мумкин аст? Ба ӯ лозим омад, ки онро хуб тоза намояд. Мария болои миз баромада, аз ҷевон қуттиҳо, банкаҳо ва дигар зарфҳои шишагиро гирифт. Баъд бо обу собун онро нағзакак шуст. Вақте падараш аз ҳучраи худ ин шавшувӣ ғайриоддиро шунид, аз ӯ пурсид:

– Мария, ту чӣ кор карда истодаӣ?

– Ман ошхонаро тоза карда истодаам,
– тоб нахӯрда, чавоб дод ӯ.

Падар аз чунин ғайрати ӯ ба ҳайрат омад, лекин ҳеҷ чиз нагуфт. Ӯ баъд аз чевон ба тоза кардани латта-путтаҳои пушти оташдон шурӯъ намуд, ва ҳамин тариқ, оҳиста-оҳиста, беихтиёр шавқманди кори худ шуда, ошхонаро пурра тоза намуд. Ӯ дар байни кор танҳо барои гарм кардани шӯрбо барои падараш каме танаффус кард.

Тим баъд аз мактаб ба хонаи чаноби Браун, барои ғундоштани ҳезумхонаи онҳо рафт. Аз рӯи маслиҳат, барои ин кор ба ӯ бояд хӯроки нисфирӯзи ва китоби дарсии грамматикаро медоданд. Вай тамоми зимистон ин китобро орзу менамуд, барои ҳамин аз таҳти дил кор мекард! Ҳамин тариқ Мария дар хона танҳо монда буд ва метавонист озодона кор кунад. Бегоҳӣ ӯ корҳояшро ба анҷом расонд. Мария хурсандона ошхонаро аз назар гузаронд, ва ба худ савол кард, ки оё Тим онро мешинохта бошад? Ӯ пардаи сабзи тирезаро дӯхта, бо мех онро часпонд, инчунин чилди курсиро дӯхта таъмир намуд. Назди оташдони

тозашуда ду шамъдони ялаққосӣ ва қуттии гӯгирд меистод. Фарши ошхона чунон тоза шуда буд, ки инро фақат бо чӯтка, собун ва оби чӯш чунин тоза кардан мумкин буд. Аз болои курсиҳо ҳама чизҳо гирифта шуда буданд. Дар болои миз танҳо асбобҳои тозаии хӯрокхӯрӣ меистоданд, дар болои плита оби чойник мечӯшид.

Аз пушти дар қадаммонии тез шунида шуд, ва касе бо ғайрат аз либосаш барфро меафшонд. Мария давида дарро кушод. Ин Том Миллер буд.

– Салом, – гуфт ӯ, – модарам ба шумо, барои хӯроки шом шир равон кард. Чӣ хел имрӯз кунук шуд! Тим дар кучост? Ба ӯ гӯй, ки пагоҳ ба чанасаворӣ биёяд! – Том ин суҳанонро гуфта, ақиб давида рафт. Мария аз ин шир хурсанд гашт, ва дарҳол аз пайи тайёр кардани шӯрбои ширӣ шуд, ки Тим онро хеле дӯст медошт. Вақте ки вай хӯроки шомро тайёр кард, курсии калонро наздики оташдон гузошт, то модараш гарм шуда тавонад. Ӯ дари хучраи падарашро кушод, то ин ки вай ҳам ошхонаро дида тавонад, ва шӯрборо дар болои плита

омехта карда, баргаштани наздиконашро интизор шуд. Ниҳоят, хонум Левӣ ба хона баргашт. Ҳангоме ки вай қадамҳои вазнини модарашро шунид, дилаш ба тапиш даромад. Оё модарам инро пай мебарад? Вай чӣ мегуфта бошад? Модар ба хона хаста, болои либосаш пур аз барф даромад. Ӯ гумон мекард, ки чун ҳамеша ба хонаи торику хунук медарояд, аммо танҳо як назар кифоят намуд, ки чунин дигаргунии аҷоибро бинад. Ӯ бо дасташ чашмонашро тоза кард ва аз ҳайрат дар ҷояш шах шуд. Мария бо хоҳиши нишон додани муҳаббати худ назди модараш омада, меҳрубонана пурсид:

– Модарҷон, имрӯз ҳаво хеле хунук шуд-а? Ба оташдон наздиктар, болои курсӣ шинед. Хӯрок тайёр аст, ман барои шумо чой ҳам дам кардам.

Хонум Левӣ палто ва пойафзоли таршудаашро кашида, баҳузур болои курсӣ нишаст. Ӯ пойҳои хунукҳӯрдаашро сӯи оташдон дароз карда, ба нӯшидани чойи гарм шуруъ намуд, ва хомӯшона ҳама ҷоро аз назар мегузаронд. Бемор якум шуда хомӯширо вайрон кард.

– Дар вақти набуданат бе ёрии ту

бисёр корҳо карда шуданд, ҳамин тавр не? Ба ҳамаи ин чӣ мегӯӣ?

– Бале, чӣ қадар кори бисёр карда шуд, ки ҳатто ақлам намегирад.

Аз чунин суҳанони модар Мария хурсанд шуд, вале дар айни замон каме хичолат кашида, андеша намуд: “Ҷаноби Ҳоуп ҳақ буд: ба фикрам, ман дар ҳақиқат ба Исо писанд омадам!” Ҳамин лаҳза садои ҳуштаки хурсандонаи Тим шунида шуд, ва вай давида ба ошхона даромад. Тим аз таъсири манзараи дидааш ба ҳайрат афтод.

– Воҳ, Мария! Офарин! Наход ки ин ҳамон ошхонаи мост? Чӣ хел ин ҷо тозаву зебост, чун дар хонаи Миллерҳо!

Ин бегоҳ дар оила як чизи хуби ниҳонӣ ҳис мешуд. Хонум Левӣ ғурғур ва шикоят намекард. Мария ба ҳар тарз кӯшиш менамуд, ки ба вай хизмат кунад. Тим болои дастархон себҳоеро гузошт, ки ба ӯ ҷаноби Браун дод, ва зиёфат хеле хуб шуд. Чунин менамуд, ки оила ба давраи осоиштагӣ ва беҳбудӣ гузашт. Ҳама худро хушбахт ва осуда ҳис мекарданд. Инчунин дар ин бегоҳ диққати ҳама ба китоби нави Тим раво-

на шуда буд. Мария онро бо шавқ аз назар мегузaronд. Ногоҳ Тим ба як фикри хубе омад:

– Мария, – нидо кард \bar{u} , – мехоҳӣ, ки ба ту дарси грамматика диҳам?

– Албатта! – ҷавоб дод Мария, ва бародару хоҳар дарҳол ба омӯзиш шурӯъ карданд.

Ҳамин тариқ омӯзиши Мария оғоз ёфт. \bar{U} ба мактаб намерафт, чунки бояд ба модараш кӯмак менамуд. Вақти бегоҳ тез гузашт. Соати нӯҳ Тим ба ҳучраи худ рафт. Бемор аллакай оромона хоб мерафт, лекин Мария хоб рафтани намехост. \bar{U} фикр кард, ки барои бо модараш дар бораи Дӯсти нави пайдо кардаи худ гап задан вақти мувофиқ расидааст. Лекин \bar{u} намедонист, ки сӯҳбатро чи тавр сар кунад, бинобар ин интизор шуд, то модараш аввал шуда ягон чиз гӯяд. Ниҳоят хоҳиши \bar{u} иҷро шуд:

– Мария, – гуфт хонум Левӣ, – барои чӣ ту ин рӯбучинро барпо кардӣ?

– То ин ки шуморо хурсанд намоям, – ҷавоб дод Мария.

Ин хел ҷавоб барои модар чунон

ғайриоддӣ намуд, ки пас аз якчанд лаҳзаи хомӯшӣ вай боз пурсид:

– Аммо чӣ туро водор кард, ки маро хурсанд намой?

Мария фаҳмид, ки барояш вақти холи кардани дил расид.

– Модарчон, ман мехостам ба Исо писанд оям, – гуфт \bar{u} бо овози ларзон. – Ҷаноби Ҳоуп гуфта буд, ки агар ман ба ту дар корҳои хона ёри диҳам ва кӯшиш намоям, ки ба ту писанд оям, Исо аз ман хушнуд мегардад.

Хонум Левӣ рӯяшро бо дастонаш пӯшид. Аз гиряи \bar{u} баданаш меларзид. Мария тарсид. \bar{U} пеши курсии модараш ба зону нишаст ва бо рӯяш ба зонуҳои вай така намуд. Вай ба як чизи барояш номуайян ва ношинос эҳтиёҷ ҳис мекард: ба меҳри гарми модар. Вай мехост модарашро ба оғӯш гирифта бӯса намояд, лекин ҳоло ба чунин амал ҷуръат карда наметавонист.

БОБИ 18

“Ва ҳамаи писарони ту аз Худованд таълим хоҳанд ёфт”

Ишаъё 54:13

Тим ба падараш дору дод ва назди ҷогаҳи вай нишаст, то бо ӯ сӯхбат намояд. Ӯ ба вай аз ҳаёти мактабиаш каме нақл кард. Падар андешакунон суханони ӯро гӯш мекард. Вай рӯяшро сӯи девор гардонд, ва андак хомӯш монда, баъд гуфт:

– Тим, ман хеле хурсандам, ки ту тамоман дигар хел шудай. – Падари ман шахси мӯътабар буд ва барои тарбияи ман ҳама кори аз дасташ меомадагиро кард, аммо аз ман ҳеч чиз набаромад. Ман ҳаётамро беҳуда гузарондам ва ба фарзандонам ягон чизи хуб ёд надодам. Лекин ту, ба ин нигоҳ накарда, бачаи бовичдон шудӣ. Боварӣ дорам, ки вақте ту калон мешавӣ, ба модарат дастёр мешавӣ. Аммо барои ман ҳаётро аз нав сар кардан аллакай...

Овози падар пасттар ва пасттар мегашт. Баъд вай пуштнокӣ хоб намуда,

сӯи боло нигоҳ кард. Аммо Тим ба аломати инкор сар чунбонд.

– Не, падар, не. Дар Ҷароғи ман, дар Китоби Муқаддас дигар чиз навишта шудааст. Барои ба Худо рӯ овардан ҳеч гоҳ дер намешавад. Вақте ман аз Ӯ барои Мария илтимос кардам, Ӯ маро шунидку!

Дар рӯи ҷаниби Левӣ дарду алам аён шуд ва ашки чашмонаш рехтанд.

– Ман фикр мекунам, ки ҳаётам ба охир расида истодааст, – пичиррос зад ӯ. – Ман ҳама чизро меодам, то ки вақти расидани вақту соатам ба мурдан тайёр бошам. Аммо аллакай дер шудааст. Ман ҳама вақт дар бораи он роҳи танге ки бо он бояд мерафтам, медонистам, лекин нарафтам. Акнун бошад, бояд барои ин корам ҷазо бинам.

Агар Тим медонист, ки ба ин суханони падараш ҷӣ ҷавоб диҳад. Ӯ худашро нотавон ва ноӯҳдабаро ҳис мекард.

– Дар Китоби Муқаддас ягон чизи ба ин монанд гуфта нашудааст. Баръакс. Рӯзи якшанбеи гузашта роҳбари ҷамоат гуфта буд, ки одам ҳама вақт метавонад ба Худо рӯ оварад. Худо, новобаста ба

ҳаёти гузашта ва синну соли инсон, вайро қабул мекунад.

– Не, ман дигар хел фикр мекунам, – сар чунбонда ҷавоб гуфт падар. – Вақте ки одам тамоми умр арзишҳои худовандиро рад карда, лекин дар охир, аз тарси марг ба Худо рӯ меорад – ин беномусӣ аст. Ин ба Худо маъқул нест. Ман аз чунин амал кардан шарм медорам.

Тим намедонист, ки ҷӣ ҷавоб диҳад. Ӯ чунин андешаронии падарашро нодуруст мешумурд, лекин барои бовар кунондани вай далел намеёфт. Баъд ӯ ғамгин ба мактаб рафт. Назди бинои почта Тим бо ҷаноби Ҳоуп вохӯрд ва бо вай салом кард. Баъд ӯ хост роҳашро давом диҳад, аммо ҷуръат карда гуфт:

– Ҷаноби Ҳоуп, мумкин аз шумо як чиз пурсам?

Роҳбари ҷамоат ба аломати ризо сар чунбонд, лекин Тим намедонист гапашро аз ҷӣ сар кунад. Оё ӯ ҳақ дошт, ки ба роҳбари ҷамоат дар бораи сӯбати бо падар кардааш гап занад? Тим суханони даркорӣ мекофт ва ниҳоят бо забони гирифта гуфт:

– Агар касе гӯяд, ки тамоми умр ба Худо муқобилият кардааст, ва дар лаҳзаи охир ба Ӯ рӯ оварданро барои худ беномусӣ мешуморад, шумо ба вай ҷӣ мегуфтед?

Роҳбари ҷамоат ба осонӣ фаҳмид, ки Тим дар бораи кӣ гап мезанад. Ӯ дасташро ба китфи Тим гузошта, ҷавоб дод:

– Ман ба ин шахс мегуфтам, ки агар вай тамоми умр аз Худо рӯй гардонда, ба Ӯ муқобилият карда бошад, ин маънои онро надорад, ки дар охири соли ҳаёташ низ бояд чунин кунад. Агар ин шахс чил сол нодуруст рафтор карда бошад, барои ҷӣ ӯ бояд боз як соли охири ҳаёти худ чунин рафторашро давом диҳад? Ҷӣ қадар барвақт ӯ дигаргун шавад, ҳамон қадар барояш хубтар мешавад. Худо ҳеҷ вақт ягон касро рад намекунад. Худо ба роҳзани дар салиб мехкӯбшуда, дар лаҳзаи охири ҳаёти вай ҳама гуноҳхояшро бахшид. Ҳамин тавр, писарам.

Тим оҳи сабук кашид. Роҳбари ҷамоат бошад, бо диққат ба ӯ нигоҳ мекард.

– Эдуард, ба фикрат, оё мумкин аст, ки

ман баъд аз нисфирӯзӣ падаратро хабар
гирам.

– Албатта! Ва шояд шумо он чиро,
ки ҳоло ба ман гуфтед, ба он кас низ
мефаҳмонед.

Тим хурсандона ба мактаб шитофт.
ӯ хотирчамъ буд, чунки имрӯз ҷаноби
Ҳоуп бояд бо падараш сӯҳбат мекард.
Охир ин, аз он чи ӯ умед дошт, бештар
буд.

БОБИ 19

“Ҳар кӣ гумон мекунад, ки рост истодааст, эҳтиёт кунад, ки наафтад” 1Қӯринтиён 10:12

Том Миллер дар болои курсии калон
истода, гирди тахтаи калони сафед, ки
дар девор овезон буд, як гулчанбари
хушрӯро мепечонд. Ҳамин вақт ба синф
ҷаноби Берен даромад.

– Ҳама чиз барои имтиҳон тайёр аст!
– аз курсӣ ҷаҳида, ба вай эълон намуд
Том.

– Шароити синф пурра ба вазъият
мувофиқат мекунад, – ҷавоб дод муал-
лим, – умедворам, ки дар бораи тайёрии
шумо низ чунин гуфтан мумкин аст.

ӯ кори Томро аз назар гузаронда, ба
талабагон якчанд сухани хайрхоҳона
гуфт, ва дар омади гап аз Тим пурсид:

– Хайр, гап зан кани, Эдуард, аз
имтиҳон наметарсӣ?

– Не, ҷаноби Берен! – бе лакнат ҷавоб
дод Тим.

Ва ҳақиқатан ҳам, ӯ ин имтиҳонро бесаброна интизор буд. Таҳсили даври зимистона тамом шуда буд, ва акнун талабагон бояд ду рӯз пай дар ҳам имтиҳон месупурданд. Ин зимистон аксари талабагон бо чидду ҷаҳд дарсҳоро меомӯхтанд, вале ягонтои онҳо мисли Тим дар омӯзиш чунин бисёр заҳмат нақаша буд. Тим дар ҳаёташ аввалин бор ин рӯзи муҳимро бо хурсандӣ, ва ҳатто бесабрӣ интизор буд. Пеш, чун талабаи беодоб ва танбал, ӯ одатан ба имтиҳон намеомад, ва агар биёяд ҳам, аз имтиҳон афтада, ин нокомии худро бепарвоёна қабул мекард. Акнун, бошад, ҳама чиз тамоман дигар хел шуд. Тим ба гурӯҳи хонандагони хуб тааллуқ дошт ва ба гурӯҳи муқобил, ки сардорашон Боб Тёрнер буд, бо фахр нигоҳ мекард. Ӯ аз худ мепурсид, ки чӣ тавр ӯ метавонист як вақтҳо ба ин гурӯҳ тааллуқ дошта бошад? Ин рӯз барои Тим хеле аҳамиятнок буд. Бо вучуди он ки донишаш ҳоло то сатҳи дониши ҳамсолонаш, ки фардо бояд имтиҳон месупурданд, нарасида буд, ӯ медонист, ки комёбиҳояш чунон бузурганд, ки

нонамоён монда наметавонанд. Имрӯз модараш худаш мӯи сари вайро шона карда, куртаи тозаи сафед пӯшонд. Охир, чӣ тавр чунин дигаргуншавии ӯро пай набурдан мумкин буд? Акнун ҳеҷ кас шубҳа намекард, ки Тим талабаи хуб ва боғайрат шудааст.

Ниҳоят, садои занг шунида шуд, ва ҳама ба ҷойҳои худ нишастанд. Дар як тарафи баланд меҳмонхое ҷой гирифтанд, ки барои дидани имтиҳон омада буданд. Дар паси мизи кабуд имтиҳонкунандагон бо сардории ҷаноби Ҳоуп менишастанд. Гурӯҳи Тим ба имтиҳон аввал даъват шуданд. Рӯи Тим медурахшид, чашмонаш ҷило медоданд, акнун ӯ дуруст ва тез хонда метавонист. Барои инро ёд гирифтани ӯро лозим омад, ки бисёр меҳнат кунад, ва акнун вай ба чунин комёбиҳо ноил гашт, ки ягон талаба мисли ӯ хуб хонда наметавонист. Баъд аз имтиҳон шӯрои имтиҳонкунандагон қарор кард, ки кадом талабагон метавонанд ба синфи таърихшиносӣ гузаранд. Вақте ҷаноби Ҳоуп ба хондани рӯйхати талабагони интихобшуда шуруъ кард, дили Тим

ба тапиш даромад. Онҳо танҳо ду кас буданд: Томас Чонс ва Эдуард Левӣ!

– Офарин, Тим! – нидо кард Том Миллер, вақте дар танаффус наздаш омад. – Чӣ хел ман хурсандам, ки ту ба синфи таърихшиносӣ гузаштӣ! Ин фанни душвор бошад ҳам, ту пай мебарӣ, ки чӣ гуна шавқовар аст!

Тим табрикҳои рафиқонашро шунида, хурсандона табассум мекард, ва баъзан сӯи Боб ва рафиқони вай ҳавобаландона назар меандохт.

“Чӣ хел хушбахтист, вақте номи туро ҳамроҳи номи Боб ба забон намеоранд! – фикр мекард ӯ. – Чӣ хел хушбахтист, вақте комёб гардида, ҳарчи зудтар ба пеш меравӣ!”

Дар навиштани диктант ҳам Тим ба пирӯзӣ комёб гардид – вай ягон хато накард. Фақат имтиҳон аз фанни математика монда буд. Тим ҳис мекард, ки чӣ тавр ӯро бештар ва бештар ҳаяҷон фаро мегирад. Гурӯҳе ки вай аз ин фанн ба он тааллуқ дошт, ин зимистон омӯзиши зарбу тақсимро тамоm карда ба омӯзиши касрҳо гузашт. Тим қоидахоро хуб ҷавоб дод, охир ӯ беҳуда ин қадар

шишта намехонд-ку.

Ҷӯро назди тахтаи синф даъват карданд ва масъалаеро барои ҳал намудан доданд. То соати дувоздаҳ даҳ дақиқа монда буд. “Боз камтари дигар, – фикр мекард ӯ, – ва номи ман дар тахтаи фахрӣ, дар қатори номҳои онҳое пайдо мегардад, ки имтиҳонхоро бе хато сурданд”. Аз ҳаяҷон дастони Тим меларзиданд, дар сараш ҳама чиз печутоб мехӯрд. Ана, ҳозир ӯ тамоm мекунад! Вале чӣ шуд? Ҷавоби ӯ нодуруст баромад! Ҷӯро дар кучо хато кард? Наход ҳамаашро аз нав бояд сар кунад? Тим ҳис кард, ки ҳама ба ӯ нигоҳ карда истодаанд, дар кунҷи синф хандае шунида шуд. Оҳ, ӯ чӣ кунад? Ҷамин лаҳза ӯ овози оромии муаллимашро шунид:

– Ором шав, Эдуард. Тарҳи охиринро бин. Адади 31 аз чанд адади 9 иборат аст?

Фред Ҷоуп дар назди тахтаи синф менишаст. Тим шунид, ки чӣ тавр вай пичиррос зада “ҳафт” гуфт. Ҷӯро андеша накарда, саргаранг ва пур аз ҳаяҷон шитобкорона “ҳафтто” гуфт.

Аз чунин ҷавоби ӯ ҳама хандиданд.

Тим шармсору ноумед бўрро ба замин партофта, бо ғазаб рӯяшро тарафи рафиқонаш гардонд. Соат дувоздаҳ шуд. Имтиҳон ба охир расид. Талабагон аз пайи кори худ ба ҳар тараф мерафтанд, аммо баъзеашон Тимро иҳота намуданд.

– Эҳ, Тим! – гуфт ба ӯ Том Миллер, – агар ту ақаллан як дақиқа фикр менамудӣ, албатта ин масъаларо ҳал мекардӣ!

– Агар ҳамин нобакор Фред Хоуп намебуд, албатта ҳал мекардам, аз ғазаб ларзида истода, ҷавоб дод Тим.

– Чӣ шуд? – ба сӯҳбат даҳолат кард Вилли Брей, – вай ба ту ягон ҳалал расонд?

Фред дар наздикӣ истода ба Тим, ки худаширо гум карда буд, дилхунукона ва ҳавобаландона нигоҳ мекард.

– Вай чӣ кор кард? Вай маро фиреб карда ҷавоби нодурустро гуфт, то ки маро шармсор кунад! Нағзтараш аз худи вай пурсед, ӯ хеле хуб медонад, ки чӣ тавр ба ман ҳалал расонд. – Тим инро гуфта, давида баромада рафт.

Аз шунидани ин суханон Том Миллер ба ҳайрат афтод. Наход ки Фред Хоуп,

дӯсти наздики ӯ ва бачаи боинсофтари-ни синф ба чунин амали паст қодир буд? Аммо агар вай айбдор набошад, пас Тим гапи дурӯғ мегӯяд?

– Фред, ба ман бигӯ, ки ҳамаи ин чӣ маъно дорад? – ниҳоят пурсид ӯ.

– Агар фаҳмидан хоҳӣ, ки чӣ шуд, ба Тим мууроҷиат кун, вай ба ту мефаҳмонад.

Вақте ки Тим аз мактаб баромад, Боб бо дастааш ӯро иҳота карданд. Онҳо чунин имконияти масҳара кардани дӯсти пешинашонро аз даст додан намехостанд.

– Бачаи бечора масъалаашро ҳал карда натавонист. Гиря нақун, мехоҳӣ ба ту як қанд диҳам, то ки ором шавӣ? – бо овози ғамангез масҳара кард ӯро Боб.

– Даҳонатро пӯш! – бо ғазаб ҷавоб дод Тим.

– Чӣ хел аламовар! – давом дод Боб, – бачаи хурдакак чӣ қадар заҳмат кашида аз ёд карда буд, чӣ хел мӯйҳояшро хушрӯшона карда, худро тозаву озода намуд! Гиря нақун, майдача, набошад рангу рӯят безеб мешавад.

Вақте Тим сӯи Боб тоб хӯрд, рангу рӯяш парида буд ва овозашро шинохта

намешуд:

– Боб Тёрнер, агар аз даҳонат боз ягон гапи дигар барояд, ман туро чунон лату кӯб мекунам, ки дигар аз чоят хеста наметавонӣ!

Ва Тим ӯро ҳақорати сахт кард. Чунон ҳақорати сахте ки ӯ ягон бор то ҳол накарда буд.

Наход ки аз даҳони ҳамин Эдуард Левӣ чунин ҳақорат баромад? Ӯ, ки Худоро эҳтиром мекард ва Ӯро парастии менамуд? Ҳамин ки аз даҳонаш чунин сухани дашном баромад, ӯ ба худ омад, ва бо дастонаш рӯяшро пӯшида бо тамоми қувваташ давида рафт.

Бисёр бачаҳо ин ҳодисаро диданд: Том, Фред, Виллӣ ва дигарон низ. Вақте ки Тим аз назар ғайб зад, Фред бо нафрат гуфт:

– Ана мӯъҷизаи номдори мо! Чӣ хел ки маълум шуд, ӯ он қадар ҳам дигаргун нашудааст. Ба фикрам, ман ҳоло ягон бор мисли ӯ ҳақорат накардаам.

Ин рӯз барои Тим хеле даҳшатовар буд! Вай баъд онро тамоми умр аз хотираш намебаровард. Тим назди ҳавзи дӯстдоштааш омад ва зери дарахти бед,

ки дар шоҳаҳояш муғчаҳо сар зада буданд, нишаст. Ӯ бо рӯяш ба зонувонаш таъя намуда, ба ғаму ғуссаи худ фуру рафт. Чӣ тавр аз даҳонаш чунин сухани бад баромад? Ӯ аз ҳамон рӯзе ки дуо карданро сар карда буд, аз чунин гуноҳ эҳтиёт мешуд. Ӯ ҳамеша метарсид, ки мабодо ба одатҳои пешинааш дода шуда, ягон сухани дашном нагӯяд, ва барои ин махсус дуо мекард. Аммо вақтҳои охир хушӯриаш то андозае суст гашт, зеро ба назараш чунин менамуд, ки хатари чунин гуноҳ кардан дигар барояш таҳдид намекунад. Ин пагоҳӣ ӯ худро чунон боқувват ҳис менамуд, ки аз Худо мадад пурсиданро фаромӯш кард. Ӯ аз тарси он ки ҳангоми тайёри дидан ягон дақиқаро гум накунад, барои худ вақт чудо накард, то аз Китоби Муқаддас барои озмоиши пешомада мадад гирад. Бинобар ин тааҷҷубовар нест, ки вай чунин пешпо хӯрд. Ӯ худро хеле боқувват ҳис менамуд ва гумон мекард, ки бе мадади касе аз ӯҳдаи корҳояш мебарояд! Акнун ӯ чӣ кор кунад? То чӣ андоза ӯ ба худ нафрат дошт! Оё Худо ягон бор ӯро мебахшида бошад? Бале,

Худо ӯро бахшида метавонад! Тим ба ин боварӣ дошт, аммо ӯ худро чунон бадбахту хор ҳис мекард, ки ҷуръат намекард барои ин дуо гӯяд. Дар чунин ҳолати рӯҳафтадагӣ ӯ фаромӯш кард, ки Худо Исоро на барои одилон, балки барои гуноҳкорон ба ҷаҳои фиристод.

Вақт мегузашт, ва Тим садои зангро шунид, ки аз саршавии дарсҳо огоҳ мекард. Аммо ӯ ба он аҳамият надод: ӯро дигар фикрҳо фаро гирифта буданд. Тим Китоби Муқаддасашро кушод. Ӯ худро мисли он коҳан ҳис менамуд, ки апаи Перри дар борааш нақл карда буд: дар кони чуқур ҷароғи ӯ хомӯш гашт ва вучудаширо торикӣ фаро гирифт, ва ӯ на-медонист чӣ кор кунад. Дар ҳамин вақт ӯ ҳис кард, ки танҳо Ҷароғаш ба ӯ ёрӣ дода метавонад. Ӯ Китоби Муқаддасашро тез варақ гардонд. Аввалин суханони ба назараш афтада, аз таронаи 116-ми китоби Забур буданд: “Худовандро ҳамд гӯед!” Не, ҳоло ин суханҳо ба ӯ тааллуқ надоранд. Вай боз якчанд варақ гардонда хонд: “Дар Худованд шодӣ ва хурсандӣ кунед, эй одилон!” Не, не, вай ҳоло бояд на дар бораи хурсандӣ фикр кунад,

чунки дилаш пур аз ғам аст. Тим варақ заданро давом дода, суханонеро меҷуст, ки ба вай мадад карда метавонистанд:

“Худовандо! Дар ғазаби Худ маро ма-заммат накун, ва дар хашми Худ маро ҷазо надох”. Ҳа, ана чӣ барояш дар-кор аст! Ин дуо маҳз барои ӯ навишта шудааст, тамоми ин таронаи Забур ба ҳолати ботинии ӯ ҷавобгӯ буд. Ӯ ояти пеш аз охиринро якчанд бор хонд: “Худованд истиғосаи* маро шундааст; Худованд дуои маро иҷобат** хоҳад кард”. Ва, ниҳоят, Тим бо гиряву нола ба зону афтад.

Рӯзи кӯтоҳи баҳор ба охир мерасид. Бегоҳӣ Тим ба хона баргашта барои пагоҳ ҳезум майда кард ва ба модараш мадад намуд. Баъд ӯ бояд либоси модараш бофтагиро ба мағоза мебурд. Вай эҳтиёткорона ба кӯча баромад, то ки бо ягон рафиқаш вонахӯрад ва ба воситаи тангкӯчаҳои камодам сӯи мағоза шинофт. Вақте ки вай чизи модарашро супурд, аллакай торик шуда истода буд. Акнун ӯ бо сари хам, оҳиста

* Истиғоса – ёрӣ хостан.

** Иҷобат кардан – қабул кардан.

қадам монда, ба хона бармегашт. Чӣ тавр вай имрӯз хурсандона ба мактаб шито-бида буд! Ва чӣ тавр ҳоло ҳама чиз тира ва дигаргун гашт. Ногоҳ касе ба китфи ӯ дасташро гузошта, дӯстона гуфт:

– Биё, камтар маро гусел кун.

Тим бо тарс ба роҳбари ҷамоат нигоҳ кард ва бо дили нохоҳам розӣ шуд.

– Барои чӣ ман туро баъд аз нисфирӯзӣ дар мактаб надидам? Ту дар кучо будӣ?

Тими бечора. Ӯ аз шарм мехост, ки замин қафадӯ вай ба он дарояд.

– Ҷаноби роҳбар, оё Фред ба шумо ҳеҷ чиз нагуфт? – бо забони гирифта пурсид Тим.

– Фред ба ман ҳеҷ чиз нагуфт, лекин як талаба ба ман дар бораи ин ҳодисаи андӯҳовар нақл кард. Пас, ҳамаи ин рост аст?

Тим сарашро боз пасттар ҳам кард.

– Рост аст. Ман саҳт хашмгин шуда, ҳақорати саҳт кардам...

Тим суханонашро гуфта, хомӯш истод. Баъд бо овози паст илова намуд:

– Ман ҳатто пеш аз имон оварданам чунин саҳт ҳақорат накарда будам.

Тим ҷуръат намекард, ки ба роҳбари ҷамоат нигоҳ кунад. Ҷаноби Ҳоуп муддати дароз хомӯш истод, ва баъд пурсид:

– Оё ту аз Худо бахшиш пурсидӣ?

– Ҳа.

– Ту пагоҳ дар мактаб чӣ кардан мехоҳӣ?

Тим ноӯҳдабароёна китфонашро дарҳам кашида гуфт:

– Намедонам.

Ҷаноби Ҳоуп сари хама Тимро бардошт ва ба ҷашмони вай нигоҳ карда гуфт:

– Лекин агар медонистӣ, ки чӣ тавр рафтори дуруст намой, оё чунин мекардӣ?

– Фикр мекунам, ки мекардам. Ман кӯшиш мекардам.

Дили роҳбар ба бача сӯхт. Аммо ӯ фикр мекард, ки Тим бояд то ба охир истодагарӣ намуда, шахсан худаш қарори дуруст намояд.

– Ба ман гӯй, ки оё бо ин рафторат ту обрӯи Масеҳро бардошти, ё резондӣ?

– Резондам, – бо овози паст гуфт Тим.

– Оё бачаҳо медонанд, ки ту аз кори кардаат пушаймон шудӣ ва аз Худо бах-

шиш пурсидӣ?

– Не.

– Агар ту дар бораи ин ба онҳо ме-
гуфтӣ, хуб мешуд. Ту чӣ фикр мекуни?

Тим лабонашро мегазид, ва бо овози
гирифта гуфт:

– Бале, чаноби роҳбар.

– Пас, ту инро чӣ тавр кардани ҳастӣ?

Ин дафъа Тим баъд аз муддати дер
ҷавоб дод.

– Лекин ман бо ҳар яки онҳо
гуфтугузор карда наметавонам-ку?

– Гӯш кун! Ту инро оддитар карда
метавони.

Тим танҳо ҳозир фаҳмид, ки роҳбари
ҷамоат чиро дар назар дорад.

– Лекин инро кардан бароям хеле
душвор аст, – ғур-ғур карда гуфт ӯ.

Аммо роҳбари ҷамоат дар ин ақидаи
худ қатъӣ буд. Онҳо муддате хомӯш роҳ
рафтанд. Баъд чаноби Ҳоуп истода гуфт:

– Медонӣ, Эдуард, баъзе вақт танҳо
пеши Худо дар гуноҳҳо иқрор шуда аз ӯ
бахшиш пурсидан кофӣ нест. Мо бояд
дар айби худ инчунин пеши он одамоне
иқрор шавем, ки шоҳиди хато кардани
мо буданд. Ин осон нест, аммо масеҳии

ҳақиқӣ набояд тарсончак бошад.

Баъд аз анчоми сӯҳбат онҳо хайрухуш
карда, ба хонаҳояшон рафтанд. Аз
намуди Тим аён буд, ки дар дили ӯ
муборизаи саҳт рафта истодааст.

БОБИ 20

**“Маро хоҳад хонд, ва ӯро
ичобат хоҳам намуд; дар
тангӣ Ман бо ӯ ҳастам; ӯро
халосӣ хоҳам дод, ва ӯро
чалол хоҳам дод”
Забур 90:15**

Рӯзи дигар, пеш аз сар шудани имтиҳон, Тим Левӣ хеста назди муаллим омад. Бегонагон кам буданд, лекин имтиҳонкунандагон аллақай дар сари миз нишаста буданд. Ҷаноби Берен аз чунин амали Тим ҳайрон шуд, лекин намуди ҷиддии ӯро дида, ҳеҷ чиз нагуфт ва ҳам шуд, то шунавад, ки вай ба гӯшаш чӣ гуфтан мехоҳад. Муаллим суханонашро шунида, аз ӯ пурсид:

– Агар то анҷом ёфтани имтиҳон интизор шавем беҳтар намешавад? Он гоҳ ман ҳама талабагонро якчанд дақиқа нигоҳ медорам.

– Не, муаллим, – гуфт Тим, – ман метарсам, ки баъд ба ин чуръат карда наметавонам.

Тим ҳозир тамоман ба қаҳрамон монанд набуд. Муаллим озмоишкорона ба вай нигоҳ кард. Ӯ он ташвишро, ки вай дар дил дошт, мефаҳмид.

– Дикқат! – ба талабагони синф муроҷиат карда гуфт муаллим. – Яке аз рафиқонатон ба шумо чизе гуфтан мехоҳад.

Барои Тим лаҳзаи ҳалқунанда фаро расид. Вай аз нигоҳи саволомези 50 ҷуфт чашм, ки ба ӯ равона шуда буданд, супсурх шуд, лекин дар ҷавоб сӯяшон нигоҳ карда, бо овози аз ҳаяҷон ларзон гуфт:

– Ман ба рафиқонам гуфтан мехоҳам, ки аз кори дирӯз кардаам саҳт пушаймонам. Ман саҳт хашмгин шудам... ман дашноми саҳт додам... Ман ҳатто худам фикр намекардам, ки ба содир кардани чунин гуноҳ қодирам. Ман хеле, хеле пушаймонам... ва намехоҳам шумо фикр кунед, ки ман Исоро дигар дӯст намедорам. Ман Ӯро дӯст медорам ва боварӣ дорам, ки Ӯ маро мебахшад ва ба ман ёрӣ медиҳад.

Хомӯшии том фаро расид, ки ифодагари ҷавоби ин суханон буд. Ҷаноби Берен чашмонашро бо дастонаш

пӯшида, инчунин хомӯш менишаст. Тим ба чояш баргашт. Он гоҳ муаллим сарашро бардошта гуфт:

– Умед дорам, ягон кас он хатоеро, ки Худо онро бахшидааст, хотиррасон намекунад.

Баъд аз ин суханон садои занг шунида шуд, ва имтиҳон сар шуд. Тим сарашро болои дастонаш монда, беҳаракат менишаст. Муборизае ки ӯ аз сар гузаронд даҳшатовар буд. Танҳо бо кӯшиши саҳт ӯ худро маҷбур кард, ки ин суханонро пеши ҳама гӯяд. Ба чунин амал чуръат кардан барояш хеле вазнин буд. Оқибат, ӯ ғалаба ба даст овард, ва ҳоло хурсанд буд, ки ин корро карда тавонист. Боб Тёрнер, ки ҳеҷ гоҳ имконияти масҳара кардан ё захри забон заданро аз даст намедод, назди ӯ хомӯш менишаст. Ва ҳатто вақте ки Тим ноҳост бо оринчаш китоби вайро тела дода ба замин афтонд, Боб хомӯш онро бардошт. Боб одатан чунин намекард.

Вақти танаффус рафиқон бо эҳтироми аён дар атрофи Тим чамъ шуданд. Ҳама мехостанд исбот намоянд, ки ҳодисаи дирӯзаро дар хотир надоранд. Фред

низ наздаш омад ва ба чашмони ӯ нигоҳ карда гуфт:

– Тим, ман бояд ба ту гӯям, ки дирӯз маро хато айбдор кардӣ. Ман тамоман намехостам ба ту ҷавоби нодурустро гӯям, лекин мефаҳмам, ки барои чӣ ту чунин фикр кардӣ. Чӣ тавре ки медонӣ, хангоми масъаларо ҳал карда истоданат ман ба ту наздик нишаста будам. Вақте ҷаноби Берен аз ман пурсид, ки аз гурӯҳамон чанд талаба ҳузур доранд, ман ҷавоб додам, ки “ҳафт”, ва ту инро шунидӣ.

Тим ба ҳайрат афтод.

– Барои чӣ ту инро ба ман даррав нафаҳмондӣ?

– Ту ба ман имконияти фаҳмондан надода, маро фиребгар номидӣ. Ман ба чунин айбдоркунӣ одат накардаам, – ҷавоб дод Фред.

– Бале, ту ҳақ ҳастӣ, – розӣ шуд Тим, – ман чунон хашмгин шуда будам, ки суханони туро гӯш накарда, давида рафтаам. Ман бояд сарфаҳм мерафтаам, ки ту ба чунин рафтор қодир нестӣ, аммо қаҳру ғазаб маро кӯр кард. – Ва пас аз танаффуси кӯтоҳе ӯ бо овози паст илова

намуд: – Маро бубахш...

Ниҳоят, ҳама имтиҳонҳо тамом шуданд. Талабагон бесаброна интизори он буданд, ки номҳои кӣ ба тахтаи фахрӣ дохил мегарданд. Тим ғамгин буд. Як рӯз пеш ӯ умед дошт, ки дараҷаи хубро ишғол менамояд, аммо акнун, тамоми заҳмати дар зимистон кашидааш барбод рафт. Вай оҳи чуқур кашида, ба шунидани ҳисобот, ки барои хондани он ҷаноби Ҳоуп аллақай хест, тайёр шуд. Вале вай бо кадом як сабаб кашол меод.

– Ҷаноби Берен, – ниҳоят гуфт ӯ, – иҷозат диҳед ба талабагон якчанд суҳан ғӯям. Дирӯз ҳамаи шумоён ҳангоми имтиҳон супурдани Эдуард Левӣ ҳузур доштед. Шумо ва ман меоднем, ки чӣ қадар вай меҳнат карда буд, аммо дар ҳал намудани масъала барор наёфт. Ҷаноби Берен, ман меҳоҳам ба талабагон пешниҳоди Том Миллерро, ки аз номи якчанд талаба пешкаш намудааст, расонам.

Ҷаноби Берен ишора кард, ки розӣ аст, ва роҳбари ҷамоат давом дод:

– Онҳо пешниҳод мекунанд, ки Эдуард Левӣ баромада, масъалаи дирӯзаро

аз сар дар тахтаи синф ҳал намояд, то ки натиҷаи имрӯза ҷои ӯро дар синф ҳал намояд. Касоне ки бо ин пешниҳод розияд, бигзор даст бардоранд.

Фред Ҳоуп аввал шуда даст бардошт, дигар бачаҳо низ ӯро пайравӣ намуда, даст бардоштанд. Танҳо Тим бо рӯи дурахшида беҳаракат менишаст.

– Хуб, – гуфт ҷаноби Ҳоуп. Муаллим бошад, илова намуд:

– Эдуард, аз ҷоят хеста назди тахтаи синф биё.

Тим ба ҳал кардани масъала шурӯъ кард. Нигоҳи ҳама ба ӯ равона буданд. Дар тахтаи синф рақам паси рақам аниқ ва қатъи пайдо мегашт, ва ҳангоми навиштани онҳо дасти Тим андак ларзад ҳам, чехрааш аз табассуми хурсандона медурахшид. Вақте вай ба саволи дирӯза расид, яъне адади 31 аз чанд адади 9 иборат аст, Тим бе душворӣ боз якчанд рақамро навишт, ва бӯрро гузошта, ба ҷои худ хушнуд баргашт. Ҷамин дам якчанд кас қарсақ заданд, ва чун дигарон диданд, ки ҷаноби Берен хомӯшона табассум мекунад, ин садо ба қарсақзании ғулғуланок табдил ёфт.

Он гоҳ муаллим аз чояш хеста, ишора намуд, ки ҳама хомӯш шаванд, ва аз чаноби Хоуп хоҳиш намуд, то ҳисоботро хонад.

Вақте натиҷаи имтиҳонҳои ҳама талабагон хонда шуданд, Тим хаёл мекард, ки тамоми синф садои тапиши дилашро мешунавад, чунки сипас номи чор талабаи беҳтарин бо тантана дар тахтаи синф навишта шуданд. Инҳо зерин буданд: Вилям Брей, Фридрих Хоуп, Харри Ченисон ва Эдуард Левӣ.

БОБИ 21

“Онҳоро бо тариқҳое, ки балад нестанд, ҳидоят хоҳам намуд” Ишаё 42:16

Вақте ки Тим аз кӯча мегузашт, чаноби Миллер ўро аз тирезаи ҳучраи корияш дида, гуфт:

– Тим, як дақиқа ба наздам даро, ман бояд ба ту чизе гӯям.

Тим сабади вазнинашро назди даромадгоҳ гузошта, назди вай даромад. Ў имрӯз дар хонаи чаноби Браун кор мекард ва аз рӯи маслиҳат ба ӯ барои меҳнаташ бояд китобҳои луғат ва грамматикаи забони лотиниро медоданд. Ў ин китобҳоро кайҳо боз орзу мекард.

– Лекин ман хеле шитоб карда истодам, чаноби Миллер, – даромадан замон гуфт ӯ.

– Ҳеч гап не, ман вақтатро бисёр намегирам. Бигӯ, ки акнун дар вақти таҳсил ту чӣ кор кардани ҳастӣ?

– Ман мехоҳам дар ин вақти таҳсил

дар ягон ҷой кор кунам, фарқаш нест дар кучо.

– Ту мехоҳӣ дар мактаб таҳсил карданатро давом диҳӣ? Ман фикр мекардам, ки бо сабаби бемории падарат ту ягон кор мекобӣ, то ба модарат кӯмак намоӣ?

Маъноӣ суханони ҷаноби Миллер аён буд. Ӯ мехост гӯяд, ки “Вазифаи ту акнун кор кардан аст”. Тим хиҷолат кашид.

– Ман намедонам, ки чӣ кор карда метавонам, – гуфт ӯ. – Дар ин ҷо бароям кор ёфт намешавад, ва инчунин... орзу дорам, ки хонданро давом диҳам.

– Маро гӯш кун, – ҷавоб дод ҷаноби Миллер. – Ман дар шаҳри дигар бародар дорам, ту ӯро мешиносӣ-ку. Вай савдогар аст ва бисёр фурушанда дорад. Ба қарибӣ яке аз фурушандагонаш ба вай бисёр зарар овард: аз бовариаш суиистифода карда, моли ӯро дуздид. Ҳоло бародарам дар хонаи ман меҳмон аст. Дирӯз ӯ гуфт, ки ба вай шогирди ҷавон лозим аст. Ӯ мехоҳад вайро бо худ барад, ва барои ояндаи шогирдаш низ ғамхорӣ менамояд. Баъд аз чунин суханони вай ба хотирам ту омадӣ. Аммо агар ту таҳсилро давом додан хоҳӣ, пас дар ин

хусус ҳолати гап нест.

– Бале, ҷаноби Миллер, ман қарори қатъӣ додам, ки баъд аз таътил омӯзишро давом медиҳам. Вале бо вучуди ин аз таҳти дил аз шумо миннатдорам.

Бо ҳамин сӯҳбат анҷом ёфт, аммо Тим гаштаву баргашта онро ба хотир меовард. Маълум буд, ки ӯ бояд кор мекард, то ризқу рӯзӣ ёбад, зеро модараш барои таъмини оила аз субҳ то шом либос медӯхт. Тим борҳо дар ин бора андеша мекард, вале вичдонашро бо он ором менамуд, ки дар шаҳрашон барои наврасон кор нест. Лекин дар вақти таътил ӯ тайёр буд ҳар гуна коре ки бошад, иҷро намояд, то каме пул кор кунад. То ҳол ӯ бо андешаҳо қаноат менамуд, аммо акнун, вақте ки ҷаноби Миллер ба ӯ чунин ҷои кори хуб ва таъминоти хуби ҳаёти ояндаро пешкаш намуд, барои чӣ ӯ онро бо хурсандӣ қабул карда наметавонист?

Гап дар сари он буд, ки вақте Тим ҳаёташро ба Масеҳ супурд, аз ҳамон вақт дар дилаш орзуе парвариш меёфт, ки вай ҳоло ба ҳеҷ кас нагуфта буд: ӯ мехост мисли ҷаноби Берен шахси босавод

ва фоидаовар гардад. Ҳатто пеш аз имон оварданаши Тим беихтиёр ба таъсири пурқуввати ин муаллими масеҳӣ тобеъ мешуд, ва дар ин соли охир аз таҳти дил вайро дӯст дошт. Ва чӣ тавре ки баъд муаллим худааш ошкор кард, вай ҳар рӯз барои талабагонаш дуо менамуд. Ин дӯсти бовафояш Тимро дар ин “роҳи танг” устувор менамуд, дилбардорӣ ва мадад мекард. Таҳти роҳбарии ӯ Тим на фақат муваффақиятҳои бузург ба даст овард, балки инчунин ба омӯзиши муҳаббат пайдо намуд. Ӯ орзу дошт, ки муаллим шавад ва бо хурсандӣ ба дигар бачаҳои бепарастор ва беадаб он муҳаббатеро диҳад, ки аз роҳбари ҷамоат ва ҷаноби Берен дид. Дар ин соҳаи васеъ ӯро лозим меояд, ки бисёр корҳои некро анҷом диҳад! Албатта, Тим мефаҳмид, ки дар ин роҳ ӯ инчунин бо бисёр монеаҳои калон дучор мешавад, ва ӯро лозим меояд, ки онҳоро бартараф намояд, аммо ин танҳо хоҳиши ӯро афзун мекард, ва ӯ аз он даст кашида наметавонист. Ӯ фикр мекард, ки оё акнун, вақте ӯ аввалин мушкилиҳоро бартараф кард, мактабро партофта беақлӣ намебуд? Ва худ

ҷаноби Берен низ аз чунин амали вай норозӣ мешуд.

Аммо ҳамин лаҳза ӯро боз фикри модараш фаро гирифт: вай ба ҷои тамоми оила кор мекунад; падараш сикат насту да истодааст, балки саломатиаш рӯз то рӯз бад мегардад; Марияи бечора бояд кайҳо ба мактаб мерафт, лекин модари серкор бе ёри вай илоҷ надорад, ва имконият надорад, ки ӯро озод кунад; ва бо вучуди ҳамаи ин, ӯ, ягона писари оила, барои ба модарашон ёрӣ расондан ҳеҷ кор намекунад. Ҳар қадаре ки вай ин фикрҳои дилбазанро аз худ дур намекард, онҳо ӯро ба ҳоли худ намегузоштанд ва ба орзуи вай мухолифат менамуданд.

Тим супоришҳои ҷаноби Браунро иҷро карда, ба хона баргашт. Хонаи онҳо назар ба пештара намуди тамоман дигар дошт: Мария онро дар тартибу тозагӣ нигоҳ медошт, аммо бо вучуди ин, намуди хона камбағалона буд ва шароит надошт. Баъд аз андешарониҳои имрӯза чунин вазъият ба назараш ба таври махсус метофт. Ӯ хомӯшона корҳои дар хона дошташро иҷро намуд,

баъд хӯроки шомро хӯрда, ба ҳучраи худ рафт. Мария назди модараш нишаста, дарс додани Тимро интизор буд, вале бе-фоида. Ҳамин тавр расо як соат гузашт, ниҳоят, Тим ба ҳучра даромад.

– Тим, – гуфт ба ӯ модараш, – агар каме пул дошта бошӣ, рафта барои падарат доруи сулфа биёр. Вай тамоми рӯз ором ёфта наметавонад.

Тим курткаиширо гирифт ва ҳуштаккашон давида рафт. Баъд ӯ чизи даркорино харида, сӯи хонаи ҷаноби Миллер шинофт. Вақте ӯро қабул карданд вай бе ягон сухани пешгуфтор пурсид:

– Ҷаноби Миллер, кай бародаратон ба хонааш бармегардад?

– Рӯзи душанбеи меомада.

– Ман фикрамро дигар кардам, ва агар падарам розигӣ диҳанд, бо хурсандӣ ҳамроҳи он кас меравам. Шахсан ман ин масъаларо бо худам ҳал намудаам.

Тим дигар ягон сухане нагуфта, тез баромада рафт, ва ҷаноби Миллер дигар ҳеҷ гоҳ нахоҳад донист, ки чунин қарор ба ин дили олиҳиммати кӯдакона бо чӣ гуна арзиш муҳайё гардид. Баъд аз

якчанд рӯз ҳама чиз ҷо ба ҷо шуд. Маълум шуд, ки бародари ҷаноби Миллер ҳам мисли вай одами нек будааст. Вай ба Тим маош ваъда кард, ки ба назари ӯ чун як молу мулки калон тофт, ва пешакӣ барои харидани сарулибос як миқдор маблағ дод. Тим аз орзуҳое ки барои оянда дошт, умед канд. Дар ин бегоҳ ӯ бо дили пур аз ғам дар ҷамоат ҳузур дошт. Дуоҳову сурудхониҳо ӯро дилбардорӣ намекарданд ва барояш қариб назарнорас буданд. Танҳо вақте ки ҷаноби Ҳоуп барои сухан гуфтан хест, рӯҳафтадагии ӯ аз байн рафт. Вай оятеро хонд, ки дар он гуфта мешавад: “Сангро аз дари қабр барои мо кӣ меғелонад?” Тим нафаҳмида ҳайрон шуд, ки ин чӣ маъно дошта бошад? Аммо вақте ки роҳбар ба фаҳмондан шурӯъ намуд, ӯ дарҳол маънои онро сарфаҳм рафт, ва баъд тамоми умр ин суханони пур аз имон ва дилбардориро дар хотир нигоҳ медошт.

“Ҳа, ҳа, – хангоми аз ҷамоат рафтан фикр мекард ӯ, – ин ҳақиқатан ҳамин тавр аст! Ин занони бечора то чӣ андоза дар тарс буданд ва ғам меҳӯрданд, ки санги

дари қабрро барояшон кӣ мегелонад,
аммо ба онҳо ҳатто лозим наомад, ки
ягон коре ҳам кунанд, зеро худи фаришта
аллакай ин корро то омадани онҳо карда
буд. Акнун ҳамеша ҳангоме ки дар сари
роҳам сангҳои монешавандаро бинам,
дар бораи ин ҳодиса фикр мекунам. Ва
кӯшиш мекунам, ки ғам нахӯрам, зеро
кӣ медонад, шояд ман ҳам он сангҳоро
аллакай ғелондашуда бинам!”

БОБИ 22

**“Сухане ки дар мавқеаш
гуфта шуда бошад,
мисли себҳои заррин аст, ки
канданикорҳои нуқра
доранд”
Масалҳо 25:11**

Аз байн якчанд ҳафта гузашт.
Акнун Тим дар шаҳри дигар, дур аз
хешовандону ёрон зиндагӣ мекард. Яго-
на шахси ба ӯ шинос амаки ҳамсинфаш,
чаноби Миллер буд. Одатан, коргарони
чаноби Миллер дар хонаи ӯ зиндагӣ
намекарданд, лекин ба Тим, ба таври
истисно, барои зистан дар ин хона
ҷо доданд. Вақти аввал ӯ худро дар
ҳучраҳои боҳашамати сарпарастии худ
хеле ноқулай ҳис мекард; ба нӯги по роҳ
мегашт, то қолинҳои сернақшу нигорро
чиркин накунад ва шармгинона дар лаби
курсӣ менишаст, аммо каме баъдтар ба
чунин муҳит одат кард.

Алисаи хурдак аз ҳузури ин одами
нав дар оилашон ҳайрон шуда, аз

модараш пурсид:

– Модарчон, барои чӣ Эдуард мисли дигар одамон дар хонаи худашон зиндагӣ намекунад?

– Барои он ки падарат мехоҳад ба ӯ ёрдам диҳад. Вай мегӯяд, ки то ҳол бо чунин бачаи боақл ва поквичдон мисли Эдуард вонаҳӯрдааст.

– Ҳа, вай дар ҳақиқат бачаи нағз аст, – розӣ шуд Алиса.

Акнун Эдуард Левиро ҳеҷ кас Тим наменомид. Ҳама ӯро бо номи аслиаш меномиданд. Баъзан ӯ фикр менамуд, ки агар бекорхӯҷаи пештара Тим низ худашро ҳоло медид, наменинохт. Дар ин ҷои нав низ ӯ мунтазам ба мактаби якшанбегӣ мерафт. Даре нагузашта, бо сабаби норасоии муаллимони мактаби якшанбегӣ, ӯро аз қатори талабагон ба қатори муаллимони кӯдакони хурдсол гузаронданд. Бачаҳои хурди гурӯҳи вай ӯро бо эҳтиром ҷаноби Левӣ меномиданд. Тим сарфаҳм мерафт, ки вай аллакай шонздаҳсола шудааст, ва бачаи калонсол гардидааст.

Ҳаёти ӯ пур аз ҳар гуна кору бор буд: ӯ саҳар барвақт аз хоб хеста, тамоми рӯз

кор мекард, берун аз хона супоришҳои гуногунро ба ҷо меовард, ва бегоҳ низ барои омӯзиши мустақилона имконият пайдо менамуд. Вай ин вақтҳои ороми бегоҳирӯзиро хеле дӯст медошт ва бо шавқ китобҳои дӯстдошташро меомӯхт! Ӯ ғарқи омӯзиш мешуд, то ҳар гуна имконияти дар берун вақтхушкуниро аз худ дур кунад. Вале аксар вақт ӯ афсӯс меҳӯрд, ки дигар бо саволхояш ба ҷаноби Берени меҳрубон муроҷиат карда наметавонад, то вай ба ӯ чизи намефаҳмидагиашро фаҳмонад! Бо вучуди ин, душвориҳои зиёде ки аз ин сабаб ӯ бо онҳо вомеҳӯрд, наметавонистанд вайро водор кунанд, ки омӯзишашро бас кунад.

– Эҳ, Эдуарди, бечора! – боре ба ӯ гуфт як ҳамкораш, вақте дари мағозаро мепӯшид, – дилам ба ту саҳт месӯзад!

– Барои чӣ? – хурсандона пурсид Эдуард.

– Барои он ки Алекс Миллер донишгоҳро хатм намуда, имрӯз ба хона баргашт. Ман вайро имрӯз дар фойтуне дидам, ки аз пеши мағоза гузашт. Намудаш чунон пурғурур буд, ки ҳатто

ба пешаш наздик шудан ҳам намешавад.

– Касби вай чист? – пурсид Эдуард.

– Вай танҳо бодӣ асту дигар ҳеч чиз.

– Чӣ хел бодӣ?

– Вақте бо ӯ шинос шавӣ, мефаҳмӣ.

Вай ягон имконияти ба ту насиҳат доданро аз даст намедихад, ё нишон додани онро, ки аз ту болотар аст. Ман ҳаргиз дар ҷои ту будан намехоҳам!

Эдуард аз ин сӯҳбат дар бораи шахсияти Алекс Миллер ҳеч чиз нафаҳмид, ва нисбати вай танҳо кина пайдо кард. Ӯ аз он хавотир мешуд, ки бозгашти вай ҳаёти оромонаи ӯро дар оилаи хайрхоҳи ҷаноби Миллер вайрон накунад. Ҳангоме ки Эдуард ба даҳлез даромад, бо тарс ба ошхонаи равшан назар афканд. Дар он ҷо ӯ як одами қадбаландеро дид, ки дар болои диван менишаст. Вай дар як дасташ дасти модарашро медошт, ва бо дасти дигараш хоҳари хурдакашро оғӯш мекард. Ҳангоме ки Эдуард чунин манзараро дид, дилаш ором гашт, аммо бо вучуди ин бо тарс, дар паси ҷаноби Миллер руст шуда даромад. Чун Алиса ӯро дид, фарёд карда гуфт:

– Эдуард, тезтар биёед, Алекс омад!

– Ҳа, ин писари ман, Алекс аст, – ба Эдуарди хичилшуда рӯ оварда, илова намуд ҷаноби Миллер.

Алекс аз ҷояш хеста, ба ӯ даст дароз кард.

– Салом, – гуфт ӯ, – ман аллакай бо шумо аз рӯи нақлҳои Алиса шинос шудам.

Овози вай хайрхоҳона ва хуш буд. Баъд аз хӯроки нисфирӯзӣ ҷаноби Миллер бояд ба кумита мерафт. Ҳангоми аз сари дастархон хестан ӯ гуфт:

– Хеле афсӯс, лекин ман бояд ҳоло равам.

– Ман шуморо то дар гусел мекунам, – пешниҳод намуд Эдуард.

– Ташаккур, – гуфт ҷаноби Миллер, ва илова намуд. – Китобхоятонро ба китобхона бурда, маро дар он ҷо интизор шавед. Ман кӯшиш мекунам, ки зудтар баргардам.

– Вақте Эдуард аллакай ғарқи омӯзиш шуда буд, дари китобхона кушода шуда, Алекс даромад.

– Чӣ тавре ки ман мебинам, шумо бо саъю кӯшиш дарс меомӯzed, – дӯстона пурсид ӯ.

– Ҳа, – кӯтоҳ ҷавоб дод Эдуард, ки аз даромадани ӯ ба ин ҷо на он қадар розӣ буд.

Аммо Алекс ба миз наздик омада, суханаширо давом дод:

– Шумо масъалаи математикиро ҳал карда истодаед?

– Бале, ҳалли масъаларо бо касрҳо. Аммо афсӯс, ки ҳаллаширо наёфта истодаам, – бо овози аламноқ ҷавоб дод Эдуард.

– Биёед, ман як бор мебинам.

Алекс назди ӯ нишаста, корашро тез аз назар гузаронд.

– Шумо дар ин ҷо хатое кардаед, ки онро ба осонӣ ёфта метавонед.

Эдуард ҳисоббарории худро аз назар гузаронд, ва дар воқеъ зуд фаҳмид, ки гап дар чист.

– Шумо дер боз таҳсилро бас кардаед? – савол доданро давом дод Алекс.

– Не, пеш аз омадани ба ин ҷо. Лекин ман фақат се моҳи зимистон дар он ҷо таҳсил карда будам.

– Барои чӣ фақат се моҳи зимистон?

– Ҳаа, ин сабабҳои бисёр дорад.

– Ин савол Эдуардро шавқманд на-

муд, вале вай ҳеч чизро нафаҳмонд.

Алекс каме хомӯш истода, гуфт:

– Агар шуморо дар омӯзишатон ягон кас роҳнамоӣ мекард, бароятон осонтар мебуд, ҳамин тавр не?

– Албатта, аммо азбаски муаллим надорам, кӯшиш менамоям худам аз ӯҳдаи кор бароям.

– Оё мехоҳед, ки ман ба шумо ёри диҳам? Ман бо шавқу ҳавас ба шумо аз соати 9 то 10 дарс меодам.

Эдуард аз ҳайрат ба худ намеомад. Ӯ ба Алекс чашм дӯхта, пурсид:

– Шумо шӯҳӣ намекунед?

– Албатта не. Пас, шумо пешниҳоди маро қабул мекунед?

– Оё ман қабул мекунам? Албатта ҳа. Лекин ман намефаҳмам, ки барои чӣ шумо ба ман чунин пешниҳод кардед?

Зеро ёри додан ба касоне ки хоҳиши зиёди хондан доранд, бароям маъқул аст. Пас, мо пагоҳ сар мекунем. Акнун, биёед ба дуоғӯии умумӣ меравем, зеро соат аллакай даҳ шуд.

Эдуард бештар ба ҳайрат меафтод.

– Оё чаноби Миллер аллакай омад? – пурсид ӯ.

– Не, лекин писараш дар хона аст. Оё шуморо ба ҳайрат мегузорад, ки дар вақти набуданаш инро ман мекунам?

– Ҳа, – ҷавоб дод Эдуард, – лекин ман намедонистам...

– Намедонистед, ки ман дуо карда метавонам? – ба ҷои вай суҳанонашро анҷом дод Алекс. – Ҳа, Худоро шукр, ки ман инро ёд гирифта будам.

Баъд дасташро ба китфи Эдуард гузошта гуфт:

– Шумо чӣ, дӯстам, оё инро ёд гирифтаед? – бо овози паст пурсид ӯ.

– Ҳа, – бо хурсандӣ ҷавоб дод Эдуард, – як сол пеш.

– Ман аз ин хеле шодам, – гуфт Алекс, – бе ин зиндагӣ кардан хуб нест. Аммо ба назарам чунин менамояд, ки шумо бо ягон мақсади муайян ин тавр бо ғайрат дарс меомӯzed?

– Ҳа, – гуфт Тим, ва худ тааҷҷуб менамуд, ки барои чӣ ӯ сиррашро ба шахси ношинос фош карда истодааст. – Ман мехоҳам одами босавод гардам. Орзу дорам, ки муаллим шавам.

Ин суҳанони Тим ба Алекс саҳт таъсир намуданд. Ӯ каме хомӯш истод ва

баъд гуфт:

– Бигзор Худо мададгоратон шавад! Аз таҳти дил ба шумо орзу мекунам, ки дар нияти худ устувор истода, аз роҳи интихобкардаатон барнагардед.

Ҳангоми хоб рафтани Тим ба ёд овард, ки чӣ тавр ҳамкораш Алексро “бодӣ” гуфта номида буд. “Агар «бодӣ» ҳамин бошад, – фикр мекард ӯ, – пас ман ҳам чунин шудан мехоҳам”.

БОБИ 23

**“Пас, ҳар он чи мехоҳед,
ки мардум ба шумо кунанд,
шумо низ ба онҳо ҳамон тавр
кунед”**

Матто 7:12

Фасли тобистон ва тирамоҳ гузашт. Хунукиҳо сар шуданд. Тим, ки аз таҳти дил ба иҷрои вазифаҳои нави худ дода шуда буд, ба муваффақиятҳои баштар комёб мегашт. Чаққонӣ ва ақлу хиради вайро баҳои сазовор доданд. Ӯ дар ширкати тиҷоратии Миллерҳо аз як фурушандаи оддӣ ба сардори шӯъба табдил ёфт. Ӯ харидорҳои худаширо дошт. Ба ғайр аз ин, Эдуард инчунин соҳиби баъзе имтиёзҳо шуд. Акнун ӯ шабҳои дарози зимистон пурра холи буд, ва таҳти роҳбарии муаллими босабр, хирадманд ва босаводи худ аз омӯзиши китобҳои ҳаловат мебард. Ӯ боварии комил дошт, ки чунин имтиёзро ба ӯ бо ташаббуси Алекс додаанд. Алекс барои ӯ ҳам муаллим, ҳам рафиқ ва ҳам

бародар шуд. Эдуард ӯро аз таҳти дил дӯст медошт ва зери таъсири неки вай ҳаматарафа тараққӣ меёфт. Инчунин зиндагӣ дар ин оилаи поквичдон ва худотарс ба ӯ таъсири хуб мекард, ва имонаш рӯз то рӯз мустаҳкамтар мегашт.

Боре бегоҳӣ ӯ ба почта барои гирифтани мактубҳо омад. Дар байни мактубҳо ӯ мактуберо дид, ки ба ӯ фиристода шудааст. Дар рӯи мактуб бо ҳарфҳои калон “Ба Тим Левӣ” навишта шуда буд. Ӯ фикр кард, ки хушбахтона, ҳеч кас ин лақаби хандаовари ӯро надид, ки акнун барояш аблаҳона ва безеб менамуд. Вале ин мактуб аз кӣ бошад? Ба ҳар ҳол аз хона не. Ниҳоят, ӯ онро кушода, хонд.

“Дӯсти азизам, Тим! Модари ман вафот карданд. Ин ҳодиса маро хеле андӯхгин кард. Акнун ман бояд кор кунам. Ман аз ту дида дӯсти беҳтаре надорам. Оё ту дар мағозатон бароям ягон кор ёфта метавонӣ? Ваъда медиҳам, ки хуб рафтор мекунам. Дар ин хусус метавонӣ ба суҳанам бовар кунӣ, ки рост мегӯям. Ман барои роҳ пул дорам. Ба мактубам зудтар ҷавоб деҳ, зеро хе-

ле мехоҳам наздат биёям. Бо эҳтиром, Боб Тёрнер”.

Мактуб хеле бесаводона навишта шуда буд ва дар ҳар як калима хатое дошт. Эдуард намедонист чӣ кор кунад. Бо Боб дар як хона зиндагӣ кардан барояш тоқатфарсо мебуд. Хушбахтона, ин ғайриимкон буд. Дар ҳақиқат ба чаноби Миллер барои иҷрои супоришҳои иловагӣ корманде лозим буд, вале Боб барин бачаро чӣ тавр тавсия кардан мешавад? Аз дигар тараф, Боб дар андӯх буд, ӯ модарашро самимона дӯст медошт, ва дигар ҳеҷ кас надошт. Аммо дар ин ҷо вай ба ӯ доимо ҳаёти пештараашро хотиррасон мекунад, ӯро Тим меномад, ва худаш низ ба назари дигарон тамоман аҷоиб менамояд. Лекин, шояд Худо мехоҳад бо ин роҳ Бобро ба Худ ҷалб намояд? Агар ин ҷавоб ба дуоҳои Тим бошад чӣ? Оё ӯ вазифадор нест, ки аз ин имконият истифода барад? Хайр, агар ҳамкоронаш ӯ ва рафиқашро масхара кунанд, чӣ мешавад? Эдуард назди миз нишаста, китобхонашро як тараф гузошт ва ғарқи фикр шуд: “Агар Боб ба ин ҷо биёяд, бешубҳа, яке аз мо ба дигарӣ

таъсир мерасонад; агар вай аз ин ҷиҳат бартарӣ ёбад, ин хеле бад мешавад, лекин ман медонам, ки Худо дуоҳоро мешунавад. Ман дер боз барои Боб дуо карда истодаам, лекин, дар ҳақиқат, то ҳол ба иҷрои дуоҳоям як андоза бовар намекардам. Ман умуман барои ӯ ва ҳам барои Фред суст дуо карда истодаам. Аз ҳамин рӯз ман устуворона бовар мекунам, ки Худо ба дуоҳоям ҷавоб мебахад, ва кӯшиш менамоям барои Боб ҷои кор ёбам. Ин қарори ман аст”.

Чӣ тавре ки мо медонем, Тим ҳамеша бачаи бочуръат буд. Вай дарҳол аз ҷояш хеста, ба китобхона, назди чаноби Миллер рафт. Вақте ӯ дарро тақ-тақ кард, чаноби Миллер дар ҷавоб аз дохили китобхона гуфт:

– Дароед, Эдуард. Шумо ба ман ягон коре доштед?

– Ман наздатон бо як масъала омадам, чаноб.

– Хайр, шинед, гап мезанем.

– Шумо барои корҳои иловагӣ ягон шахсро ёфтед?

– Не, шумо чӣ?

– Бале, чаноб. Як бача мехоҳад дар ин

чо кор кунад. Номаш Боб Тёрнер аст.

– Вай бачаи хуб аст?

– Не.

– Ҷавоби аниқ. Пас, барои чӣ шумо вайро ба ман тавсия карда истодаед?

– Ман мехоҳам, ки шумо вайро бачаи хуб кунед.

– Фикри аҷоиб, ҳатто наметавонам чӣ гуям!

– Ақаллан ӯ бачаи боинсоф аст?

– Не, чаноб; ӯро бачаи боинсоф гуфтани мушкил мебуд; модараш вафот кардааст ва ӯ дигар дӯст надорад, балки танҳо ҷӯраҳои ганда, ки хислати ӯро бадтар мекунад.

– Яъне шумо гуфтани мехоҳед, ки ман бояд вайро аз чунин муҳит канда гирам? Лекин нақши шумо дар ин кор чӣ гуна хоҳад буд?

– Ман кӯшиш мекунам, ки ба ӯ таъсири хуб расонам.

– Вале, агар баръакс, вай ба шумо таъсир кунад-чӣ?

– Чунин шуда наметавонад.

– Аз кадом сабаб шумо чунин дилпуред?

– Ман қарор додам, ки ҳар рӯз барои

ӯ ва худам дуо мекунам, ва Худо дуоҳои маро мешунавад.

– Ҳа, лекин оё шумо наметавонед, ки баъзан фарзандони Худо ҳам аз роҳи рост дур мешаванд? Агар Боб ба шумо таъсири бад расонад, баъд ман ҳеҷ гоҳ худамро бахшида наметавонам, ки барои ба ин чо омадани розигӣ додам.

– Ба фикрам, аз ин тарсидан лозим нест. Ман боварӣ дорам, ки Худо маро эҳтиёт мекунад, – кӯтоҳ, вале дилпурона ҷавоб дод Эдуард. – Ва боз, чаноб, – дар охир далели асосноки худро илова намуда гуфт ӯ, – дар ин чо касе ҳаст, ки... бешубҳа барои Боб баракат мешавад. Ин кас чаноби Алекс мебошад.

Аз шунидани ин суханҳо чашмони чаноби Миллер дурахшиданд, аммо ҳамроҳи табассум вай як оҳи чуқур кашид: писари маҳбуби ӯ, ки фахр ва хушбахтии ӯ буд, касалии сиҳатнашаванда дошт.

– Ҳа, ҳа, шумо рост мегӯед, – ҷавоб дод ӯ, – Алекс ба ҳар касе ки ба ӯ мурочиат менамояд, некӣ мекунад. Ба ин бача нависед, ки метавонад биёяд, мо кӯшиш мекунем.

Эдуард ба чаноби Миллер изхори миннатдорӣ намуда, аз пешаш хеле хурсанд баромад. Акнун ӯ аз таҳти дил мехост ба Боб мадад кунад, ва вайро ба роҳи дуруст роҳнамоӣ намояд.

БОБИ 24

“Агар дар Ман бимонед, ва сухани Ман дар шумо бимонанд, ҳар чи мехоҳед, талаб кунед, ва он ба шумо дода хоҳад шуд”

Юҳанно 15:7

Аз байн якчанд моҳ гузашт. Рӯзе Тим саҳарӣ аз хоб хеста ҳис намуд, ки якчанд сол пиртар шудааст. Падари ӯ вафот кард, ва якчанд рӯз пеш Мария ӯро аз ин ҳодиса хабардор намуд. Бемори бечора аз сулфа ва табларзае ки ӯро саҳт азоб медод, халос шуд. Ҷамроҳи он мактуб мактуби дигаре низ омад, ки онро чаноби Ҳоуп навишта буд. Дар он мактуб вай муфассал дар бораи вафоти падари ӯ нақл намуд. Эдуард саҳифаҳои мактубро тез аз назар гузаронда, суханонро мечуст, ки дилаш аз он ташнагӣ мекашид. Танҳо дар охири он вай хонд: “Эдуарди азиз, ман бояд инчунин ба ту он суханони падаратро расонам, ки ӯ васият карда буд: «Ба Тим

нависед, ки Худо дуоҳои ӯро шунид ва маро наҷот дод. Инчунин ба вай гӯед, ки ман ӯро дар осмон интизор мешавам, ва боварӣ дорам, ки ӯ боқимондагонро низ назди Худо меоварад». Аз тарафи худ гуфтан мехоҳам, Эдуарди азиз, ки ман боварии комил дорам, ки падарат ҳоло дар Осмон ҳамроҳи Наҷотдиҳанда аст, ва ин сатрҳои аҷоибӣ Китоби Муқаддасро ба ту хотиррасон мекунам: «Худовандро дӯст медорам, зеро ки овози маро, зориҳои маро мешунавад»». Вақте Эдуард ин сатрҳои мактубро хонд, дар чашмонаш ашки ғам бо ашки шодӣ иваз гардид. Чаноби Миллер ва писараш аз самими дил ба ӯ ҳамдардӣ менамуданд, аммо ҳар яке ба таври худ.

– Чаро шуморо танҳо баъд аз дафн кардани падаратон хабардор карданд?

– Барои он ки падарам ногаҳон вафот кард. Инчунин, шояд модарам фикр намуд, ки ба чунин сафар пулам намерасад.

– Дар чунин вазъият пул аҳамият надорад! Наход шумо фикр кунед, ки ман роҳпулиатонро намедодам?

Эдуард ба Алекс мактуби чаноби

Ҳоупро нишон дода гуфт:

– Акнун ман ҳамеша афсӯс мехӯрам, ки ақаллан дар маросими дафнаш ҳузур надоштам.

– Не, дӯстам, – гуфт Алекс, – чунин нагӯед; вақте ки шумо бо падаратон дар осмон назди Худо во мехӯред, дигар ҳеч гоҳ афсӯс намехӯред, ки чӣ тавр гӯр кардани ӯро надидед.

Аз байн якчанд вақт гузаш. Боб аллакай як муддати дароз дар ширкати чаноби Миллер кор мекард. Рафтори боадабонаи вай доимо Эдуардро ба ҳайрат меовард; аз афти кор, вай қатъиян қарор дод, ки одами хуб шавад. Аммо бо вучуди ин ҳузури вай дар ин ҷо барои Эдуард аз баъзе ҷиҳат мушкилӣ меовард. Масалан, барои ӯ шунидани лақаби пештарааш “Тим” хеле нофорам буд. Ӯ фикр мекард, ки ин лақаб ба он бачаи чандапӯши кӯчагард тааллуқ дорад, ки тамоми ҳаёташро дар ҷустуҷӯи ягон дилхушӣ ё садақа мегузaronд. Аммо Эдуарди ҳозира коргари ширкати тичоратии Миллер, муаллими мактаби якшанбегӣ ва ҷавони мулоҳизакор аст, ки вақташро бегоҳиҳо дар сари китобҳои

алгебра ва забони лотинӣ мегузаронад. Лекин Боб Тёрнер ин нозуқиҳоро тамоман намефаҳмид. Ҷ Эдуардро мувофиқи мавқеи ӯ самимӣ эҳтиром мекард, вале бо лақаби пештарааш меномид, ва инро доимо дигар коргарон мешуниданд. Боре Эдуард бегоҳӣ ба китобхона даромада ба Алекс гуфт:

– Ман хеле мехоҳам, ки ӯ оқибат тарзи рафтори муносибро ёд гирад!

– Кӣ? – рӯи турши Эдуардро дида пурсид Алекс. Тим табассум намуд.

– Ман медонам, ки ин як беақлӣ менамояд, – гуфт ӯ, – аммо бепарво буда наметавонам. Боб як одати баде дорад, ки доимо дар назди ҳама пеши гӯшам “Тим” гуфта дод мезанад, гӯё ки ман кар бошам. Ман ин лақабро дӯст намедорам; чӣ тавр вай инро пай намебарад!

– Кӣ ба шумо чунин лақаб гузошт?

– Ба фикрам, хоҳарам Мария, вақте ки нав гап заданро ёд мегирифт. Ба ҳар ҳол ин лақаби аҳмақона аст ва ман ҳеҷ наметавонам аз он халос шавам.

– Додари хурдакаки вафоткардаатон ҳам шуморо Тим меномид?

– Ҳа, – ҷавоб дод Эдуард, ва оромтар

шуд, – ба фикрам ин ягона калимае буд, ки ӯ талаффуз карда метавонист; гӯё ки ман ҳоло ҳам овози вайро мешунавам.

– Медонед чӣ, Эдуард, дар ҷои шумо ман наметавонистам он номеро дӯст надорам, ки бо он шуморо додараки вафоткардаатон ва, эҳтимол, падаратон меномиданд.

Эдуард хомӯш меистод. Алекс давом дода гуфт:

– Мехоҳам диққататонро боз ба ду чизи дигар ҷалб намоям: аввал, агар шумо ба Боб хубӣ хоҳед, бояд рафторҳои аз ин ҳам ношоҷиҳои ӯро тоқат намоед; ва дуюм, ба ман гӯед, ки номи ҳақиқии Боб чӣ аст?

Эдуард сурх шуд, баъд табассум намуд ва ниҳоят каҳкос зада хандид.

– Агар ман ӯро Роберт гуфта номам, худи вайро хандаш мегирад! – хурсандона ҷавоб дод ӯ, ва аз ҳамин вақт сар карда дигар аз ин бора гап намезад. Баъд аз якчанд рӯз Эдуард дар мағоза каме андармон шуд ва бо Боб танҳо монд.

– Тим, ман мехоҳам ба ту як чиз гӯям, – гапро сар кард Боб. – Имрӯз муалли-

мат Алекс сахт бетоб шуд, ва эҳтимол дарсатон намешавад. Ба хонаи мо биё, чунки дигарон ба театр мераванд, ман бошам танҳо сахт зиқ мешавам.

– Не! – қатъӣ ҷавоб дод вай, – ман на-
метавонам.

– Лекин ту аз ҳад зиёд гузарондӣ, Тим Левӣ! – бо овози баланд гуфт Боб. – Ман намедонистам, ки ту чунин ҳавобаланд шудай. Ман аллақай чандин моҳ дар ин ҷо зиндагӣ карда истодаам, ту бошӣ ҳатто пайи поятро дар хонаи ман нагузоштӣ. Ту ҳақиқатан аз рафиқи деринаат шарм медорӣ, лекин ман, чӣ тавре ки маълум аст, аз ҳамон рӯзи ба ин ҷо омаданам ягон гуноҳ накардам. Агар ту аз ман шарм медошта бошӣ, чунки дар хонаи бой зиндагӣ мекуни ва либоси хуб мепӯшӣ, пас арзишат на он қадар ҳам калон аст.

– Ту сафсата гуфта истодаӣ! Ман наметавонам аз касе шарм дорам, ки бо вай Алекс ҳар рӯз ҳамсӯҳбат мешавад. Лекин ман наметавонам имрӯз ё дафъаи дигар наздат биёям, чунки ҳар бегоҳ соати ҳашту ним бояд як кореро анҷом диҳам. Мебахшӣ, аммо вақти рафтаним

низ расид, ман бояд равам.

Боб кунҷковона ба ӯ нигарист.

– Тим, ман ту барин бачаи аҷоибро ягон бор надидаам! Ту дар бораи дарсҳоят гуфта истодаӣ?

– Не, тамоман не.

– Пас, оё ман наметавонам ҳамроҳат рафта, ба ту дар корат ёрдам диҳам?

Тим розӣ шуд.

– Ҳа, ту аз дигарон дида беҳтар ба ман ёрӣ дода метавонӣ.

– Эдуард, агар ба ман гап занӣ, ки ин ҷӣ кор аст, ваъда медиҳам, ки ҳамеша вафодорона ба ту ёрӣ мерасонам.

– Ваъда медиҳӣ?

– Ваъда медиҳам, ва ту медонӣ, ки ман ҳамеша ба ваъдаам вафо мекунам.

– Майлаш, ман ба ту мегӯям.

Онҳо дари мағозаро маҳкам карда, якҷоя баромаданд.

– Ҳар бегоҳ соати ҳашту ним ман ба ҳучраи худ даромада, барои ту дуо мекунам, ва аз Худо илтимос менамоем, ки ба ту хоҳиши ислоҳ гаштан ва масеҳӣ шуданро диҳад.

Боб дар ҷавоб ҳеҷ чиз нагуфта, хомӯш ҳамроҳи Эдуард мерафт. Танҳо вақте ки

онҳо назди дар расиданд, вай гуфт:

– Тим, ин корат аз рӯи ростӣ набуд.

– Кадом корам?

– Ту маро водор кардӣ ваъдаеро диҳам, ки ман онро иҷро карда наметавонам.

– Оё ту масеҳӣ шудан намехоҳӣ?

– Ман гуфта наметавонам, ки ягон бор дар ин бора фикр кардам, лекин ба ман, чун ба ҳар каси дигар, барои ин дӯст ва устод лозим мешавад.

– Пас, ту метавонӣ ба Худо муроҷиат кунӣ ва аз Ӯ илтимос намоӣ, ки ба ту хоҳиши ба Ӯ рӯ оварданро диҳад. Ту барои ин дуо карда метавонӣ-ку. Ҳамчунин ту ба ман ваъда дода будӣ.

Боб аз паси Эдуард ба ҳучраи шароитдори вай даромад, ва вақте ки Эдуард плитаи газро дар мегиронд, ӯ бо беадабии сохта хуштак кашиданро сар кард. Баъд ӯ мебели хонаро дида, гуфт:

– Ту мисли шоҳзода зиндагӣ мекуни!

– Ҳа, ин рост аст, – ҷавоб дод Эдуард, ва каме хомӯш истода, илова намуд, – Боб, соат ҳашту ним шуд.

– Майлаш, – нармдилона ҷавоб дод ӯ. Лекин ба ман фаҳмон, ки ман чӣ бояд кунам. Ҳамаи ин барои ман тамоман нав

аст.

– Ман ба сари зону истода, бароят дуо мекунам, ва ту низ ҳамин тавр кун.

Эдуард назди чогаҳаш ба сари зону истод, Боб ҳам чунин намуд, вале бо хичолат. Аммо Худо Ҳудаш суханони мувофиқро ба даҳони Тим мегузошт, чунки Боб беихтиёр якчанд бор бо истинаш ашки чашмонашро пок кард. Ӯ бори аввал барои ӯ дуо кардани касро мешунид. Ин бегоҳии аҳамиятнок тамоми умр дар хотираш монд.

Алекс имрӯз касал буд, аммо бо вучуди ин, ҳар ду ҷавонро барои якчанд дақиқа ба ҳучрааш даъват намуд. Вай худро хеле бад ҳис мекард, вале имконияти бо Боб сӯҳбат карданро аз даст додан намехост. Ним соати сӯҳбат бо Алекс ба Боб чунон маъқул шуд, ки ӯ пешниҳоди вай, зуд-зуд ба наздаш омаданро бо хурсандӣ қабул кард. Вақте ӯ бегоҳӣ назди Алекс меомад, аз пеши ҳучраи Эдуард оҳиста, ба нӯги по гашта, мегузашт, то ба дуо кардани вай ҳалал нарасонад. Боре Боб тасодуфан фаҳмид, ки Алекс ҳам доимо барои ӯ дуо мекунад, ва дар ӯ хоҳиш пайдо шуд, ки худаш низ дуо кунад,

то он чиро ки дӯстонаш аз Худо барои ӯ таманно мекарданд, пайдо намояд. Эдуард ваъдаи аҷоибӣ Худоро бо шартӣ он доимо дар хотираш нигоҳ медошт: “Агар дар Ман бимонед, ва сухани Ман дар шумо бимонад, ҳар чи мехоҳед, талаб кунед, ва он ба шумо дода хоҳад шуд”.

Алекс аз дарди сар саҳт азоб мекашид. Боре, вақте ки Боб ҳамроҳи Эдуард назди дивани мулоими вай менишастанд, Боб гуфт:

– Ман хеле мехоҳам барои шумо ягон кор кунам. – Гуфт Боб.

– Шумо метавонистед як кореро кунед, ки маро хеле хурсанд менамояд.

– Чиро? – саросема пурсид Боб.

– Шумо метавонед ба Масеҳ рӯ оваред.

Боб хомӯш шуд, ва намудаш ҷиддӣ гашт.

– Агар ман медонистам, ки инро ҷӣ тавр кардан даркор аст, чунин мекардам, – ниҳоят гуфт ӯ.

– Агар ман ба шумо гӯям-ҷӣ? – гуфт Алекс.

– Ҳа, гӯед.

– Ба сари зону истед ва ба Худо гӯед, ки мехоҳед дилатонро ба ӯ супоред, ва

хости ӯро барои ҳаётатон қабул менамояд.

Боб дудила шуд, чунки дар вучудаш мубориза мерафт. Ниҳоят ӯ ба сари зону афтада, аз таҳти дил ба Худо дуо кард. Ҳамроҳи ӯ Алекс ва Эдуард низ гарму ҷӯшон дуо намуданд. Баъд Алекс бо овози пурҳаяҷон илова намуд:

– Наҷотдиҳандаи маҳбуб, ҷони ин ҷавонро, ки худро ба Ту супурд, бо хуни покати бишӯй ва ӯро ба макони осмоният тайёр бикун. Мо аз Ту инро илтимос мекунем, чунки ба ваъдаҳо ва вафодорӣи Ту боварӣ дорем.

Баъд аз як соат, вақте ки Боб бо дили пур аз шодӣ рафт, Алекс аз Эдуард пурсид:

– Эдуард, баъд аз вафоти падаратон роҳбари ҷамоат дар мактубаш ба шумо кадом оятро навишт?

– “Худовандро дӯст медорам, зеро ки овози маро, зориҳои маро мешунавад!” – бо дили пур аз миннатдорӣ ба Худо ҷавоб дод Эдуард.

БОБИ 25

“Чун нигаристанд, диданд, ки санг ғелонда шудааст; ва ҳол он ки он бисёр бузург буд”

Марқӯс 16:4

Вақт тез мегузашт. Дар яке аз рӯзҳо Эдуард пай бурда ба ҳайрат омад, ки аз вақти ба ин ҷо омада, дар ширкати ҷаноби Миллер ба кор даромаданаш расо се сол гузашт. Тамоми ин вақт ӯ таҳти роҳбарии устоди пуртоқат ва хирадманди худ бо ғайрат дарс меомӯхт ва ба бисёр муваффақиятҳо комёб шуд. Ин бегоҳ ӯ дар китобхона нишаста, Алексро интизор мешуд, ва хати Мария фиристодаро бо ташвиш мехонд. Хоҳараш ба ӯ ҳар моҳ ду мактуб мефиристод. Ӯ мактубҳои дароз ва хуб менавишт, аммо дар ин мактуб якчанд сатрхоро модараш навишта буд, ки пур аз муҳаббат буданд. Дар хона ҳамааш хуб буд, ҳар дуи онҳо кор мекарданд ва маоши хуб мегирифанд, ки барояшон кифоят мекард. Модараш дар мактуб

навишт, ки акнун ӯ дигар маошашро ба онҳо нафиристад, балки онро чамъ кунад, зеро аз Мария фаҳмид, ки Тим ба донишкада дохил шудан мехоҳад. Падари раҳматияшон ҳамеша инро орзу мекард. Вақте ӯ чунин суханони соддаву пур аз муҳаббати вайро мехонд, фикр мекард, ки чӣ тавр модараш назар ба солҳои пештара тағйир ёфтааст. Ин мактуб орзуи Тимро бо қуввати нав зинда гардонд, он орзуеро, ки вай ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекард, балки ба як муддате канор гузошт. Акнун ӯ андеша менамуд, ки чӣ тавр онро амалӣ гардонад. Агар ӯ ба донишкада дохил шавад, ба ӯ лозим меояд, ки корашро партояд, лекин баъд ӯ аз кадом ҳисоб зиндагӣ мекунад? Чӣ тавр ӯ аз ин дӯстони некаш, ки ӯро ба оилаи худ қабул карданд, чудо мешавад? Эдуард бисёр вақт суханони ҷаноби Ҳоупро дар бораи “санги хеле бузург” ба хотир меовард. Аммо имрӯз ба назараш чунин менамуд, ки ӯ ба чунин санг наздик шуд ва он пеши роҳашро гирифта истодааст. Чӣ қадаре ки вай бештар дар ин бора фикр мекард, ҳамон қадар барояш аз он халосӣ ёфтан мушкилтар

менауд. Ҳамин вақт ба китобхона Алекс даромада, андешаронии вайро қатъ кард; ӯ хеле беқувват менауд ва дар дивани мулоимаш дароз кашид.

– Алекс! Бо ҳамдари нидо кард Эдуард, шумо хеле нотоб менамояд. Дар чунин ҳолат беҳтараш худатонро ташвиш надихед.

– Шумо дуруст мегӯед. Беҳтараш биёед суҳбат намоям, – табассуми суст карда гуфт Алекс. – Бо шумо чӣ шуд, ягон чиз шуморо ташвиш медиҳад?

– Ман аз модарам мактуб гирифтаам. Дар мактуб вай дар бораи ояндаи ман фикрашро баён намудааст.

– Оё модаратон маслиҳат доданд, ки хонданро бас кунед?

– Не, баръакс, вай мехоҳад, ки ман хонданро давом диҳам.

– Ин фикри хуб аст! Ман ҳам мехостам бо шумо дар ин бора гап занам. Шумо бояд аз пайи хондан шавед.

– Албатта, вақташ рсидааст, лекин ман намедонам чӣ тавр инро амалӣ гардонам.

– Оид ба хондани шумо ман як пешниҳоди хуб дорам. Медонед, Эдуард,

ман аз хурди орзу мекардам, ки шубон шавам, аммо ба ман лозим омад, ки аз ин орзуи худ даст кашам. Аз самими дил мехоҳам, ки ба шумо ҳеч гоҳ чунин қурбонӣ кардан лозим наояд. Якчанд ҳафта пеш ман охирином умедамро гум кардам. Се сол пеш ман хонданамро муваққатан қатъ кардам, то ба хона омада қувват гирам, лекин дар умедвориҳои худ хато кардам. Акнун ман тан додам, пурра тан додам.

Алекс андаке хомӯш истод, баъд бо дасташ чашмонашро молида, суханашро давом дод:

– Ман ба шумо як нақшаи хуберо пешниҳод кардан мехоҳам. Шумо метавонед ба наздиконатон бисёр фоида оваред. Шумо илмро дӯст медоред, кӯдаконро дӯст медоред, ба Ҳудованд тааллуқ доред ва мехоҳед ба ӯ хизмат намояд. Барои муаллими хуб шудан боз чӣ намерасад? Шумо ҳам лаёқатҳо ва ҳам саломатӣ доред, ман бошам пул дорам: агар мо ҳамаи инро якҷоя ба кор барем, ба мақсад осон мерасем.

– Ман шуморо нафаҳмида истодаам, ба ҳайрат омада гуфт Эдуард.

– Ҳозир ман ба шумо мефаҳмонам. Ман мехоҳам, ки шумо хонданатонро дар ягон мактаби хуб анҷом диҳед, ва баъд аз ду сол ба донишкада дохил шавед. Барои ин ман ба шумо маблағи даркори ро медиҳам. Акнун шумо маро фаҳмидед?

– Алекс, ман ҳатто намедонам чӣ гӯям... шумо маро тамоман дар ҳайрат гузоштед. Ва... ман аз шумо бениҳоят миннатдорам...

– Яъне шумо пешниҳоди маро қабул мекунед?

– Лекин... ба фикратон, аз кӯмаки дигар одамон истифода набурдан дурусттар намебуд?

Ин ба вазъият вобаста аст, лекин дар аксар вақт чунин фахр бад аст. Дар қору бори ҷаҳонӣ аз кӯмаки инсонӣ истифода набурдан ҳақиқатан ҳам беҳтар ва дурусттар мебуд, аммо барои кори Худованд чунин қардан афвнпазир аст.

Худо ба ман пул дод ва ман мехоҳам онро барои кори ӯ истифода барам; агар шумо онро қабул кунед, ман хурсанд мешавам, ки барои ӯ як қисми карда тавонистам. Акнун шумо медонед, ки

ман мехостам хизматгузори Худованд шавам ва барои ин солҳои тӯлонӣ дуо мекардам; аммо ӯ инро барои ман раво надид ва саломатӣ надод, балки ба шумо онро фаровон дод. Акнун, биед ин бахшоишҳоеро, ки Худо ба мо дод якҷоя намуда истифода барем.

– Аммо ман мехостам, ки танҳо бо мадади Худо ба мақсадам расам, – бо овози паст гуфт Эдуард. – Оё дигар одамон нестанд, ки шумо ба онҳо мадад расонед? Бисёр ҷавононе ҳастанд, ки барои таҳсил қардан пул надоранд.

– Эдуард, ба фикратон, шумо ба кӣ мадад расонданро беҳтар мешумуред: ба ман ё ба ягон каси ношинос?

Эдуард ба дӯсташ наздик омада ба ӯ даст дароз қард, ва бо ҳаяҷон гуфт:

– Алекс, ҳар он чизе ки аз дастам ояд, ман ба шумо мекардам.

– Пас шумо пешниҳодамро қабул мекунед?

– Ман аз таҳти дил ба шумо барои олиҳимматиатон миннатдорам... фикр накунед, ки ман муҳаббати шуморо ҳис намекунам, ва пул ин як қисми хурдтарини он чизест, ки шумо аллақай барои

ман кардаед.

– Дӯсти азизам, ягон вақт шумо худатон мефаҳмед, ки пешниҳоди маро қабул намуда, қарори дуруст кардед ва маро хушнуд намудед.

Баъд аз ин сӯҳбат Эдуард ба ҳучраи худ рафт ва чароғи бебаҳои худ – Китоби Муқаддасро кушода он суханонеро хонд, ки барояш қимати гарон доштанд: “Чун нигаристанд, диданд, ки санг ғелонда шудааст; ва ҳол он ки он бисёр бузург буд”. Баъд ӯ зери ин суханон бо қалам хат кашид, зеро мефаҳмид, ки фариштаи Худованд то ҳол дар рӯи замин чунин корро карда истодааст.

Баъд аз ду рӯз Эдуард дар мағоза пеши Боб омада, гуфт:

– Боб, пагоҳ ман ба хона меравам.

– Наход? Ман ҳам хеле мехоҳам ҳамроҳат равам, то шунавам, ки одамон чӣ мегӯянд.

– Ту мехоҳӣ гӯӣ, ки дар бораи ту чӣ мегӯянд?

Эдуард ба Боб нигоҳ намуда хурсандона табассум кард, ва дар бораи он тағйироти аҷоибе андеша намуд, ки бо вай рӯй дода буд. Боб дер боз

аллакай ёрдамчӣ набуд, балки чун дигар фурушандагон дар як шӯъбаи алоҳида кор мекард. Чаноби Миллер фаҳмид, ки гарчи Боб ба илм лаёқат надошта бошад ҳам, дар тичорат маҳорат дорад ва дар ин соҳа ба мартабаи калон мерасад. Харидорон ва ҳамкорон ӯро дӯст медоштанд, ва таъсири хуби Алекс, ки ӯ вайро хеле дӯст медошт, дар ҳаёти масеҳии ӯ мадад ва дастгирӣ шуд.

– Тим (Боб ҳоло ҳам ӯро чунин меномид), ба ҳама рафиқони пешинаат гӯӣ, ки ман бениҳоят хушбахтам, сиҳату саломатам ва бо онҳо тамоман вохӯрдан намехоҳам. Дар он чо ман ягон дӯст надорам, ва рости гап, худам ба ин сазовор гаштам.

БОБИ 26

**Ба чӣ восита чавон роҳи
худро покиза медорад?**

**Бо нигоҳ доштани худ
мувофиқи каломи Ту”**

Забур 118:9

Мария қариб даҳум бор куртаи хушрӯи гулобиашро дуруст мекард ва бо ҳавас остини чиндораширо дар оина тамошо карда, ҳамзамон ба шароити хона хушҳолона назар менамуд.

Ҳоло ин ҳучраро шинохтан душвор буд. Дар кунчи хона чевон бо китобҳо меистод, назди кати хоб гилемча партофта шуда буд ва дар болои тирезаҳо пардаҳои сафеди тӯрин овезон буданд. Дар мобайни ҳучра мизи таомхӯрӣ меистод, ки бар он дастархони пур аз нозу неъмат паҳн шуда буд. Модару духтар касеро интизор буданд, зеро мунтазам назди тиреза омада, ба берун нигоҳ мекарданд. Аз рӯи андешаи онҳо поезд аллақай расида омад ва меҳмони азиз алҳол бояд ба хона биёяд.

Ва дар ҳақиқат, дере нагузашта овози қадаммонии тез шунида шуд, дар кушода шуд ва ба хона Эдуард Левӣ даромад. Мария хост, ки давида бародарашро ба оғӯш гирад, аммо чуръат накард ва истод. Албатта, ӯ фикр мекард, ки бародарашро тануманд, аммо бо либоси оддӣ мебинад, ки дар сараш телпак ва дар пойҳояш мӯза пӯшидааст. Лекин дар пешаш чавони қадбаланди хушандом меистод, ки дар тан костюми хуб ва куртаи сапсафед дошт ва дар пойҳояш пойафзоли зебо пӯшида буд. Модар, бошад, аз ин хел монандии вай ба падараш ба ҳайрат афтод. Дар чунин ҳаяҷон ӯ танҳо вайро ба оғӯш кашид ва оҳиста гуфт:

– Писари азизи ман!

Ин бегоҳ дар оила хурсандии бузург ҳукмфармо буд! Эдуард аз шодӣ медурахшид, гарчанде нигоҳаш ва фикраш якчанд бор ба кати калони хоб равона шуд, ки дар болои он ӯ одатан падарашро меид.

Пагоҳии рӯзи дигар ӯ ба дидани ҷойҳои дӯстдоштааш рафт. Вай назди соҳили ҳавз омад, ки дар он ҷо баъд аз ҳикояи муаллимаи чавони мактаби

якшанбегӣ дар дилаш андешаҳои нав пайдо гардида буданд. Вай аз самими дил Худоро ташаккур гуфт, ки ҳамон рӯз дар қатори бачагони кӯчагард дар ҷамоат ҳузур дошт. Баъд ӯ ба гӯристон рафта, назди қабри падару додаракаш Худоро шукр гуфт, ки дар ҳаёти оянда бо онҳо дар осмон вомехӯрад. Сипас вай Китоби Муқаддасашро бароварда, ояти зеринро хонд: “Каломи Ту чароғ аст барои поям ва нур аст барои роҳам”. Вай инчунин ба Худо барои ин тӯҳфаи гаронбаҳо аз самими дил миннатдор буд. Вақте вай аз майдони шаҳр мегузашт, ҷаноби Браунро дид, ки назди дари мағозааш меистод. Вай низ ӯро аз дурӣ шинохт ва хост, чун пештара вайро Тим гуфта ҷеғ занад, аммо тарзи роҳравӣ ва намуди ботамкини ӯро дида, дӯстона ба ӯ даст дароз кард ва эҳтиромона гуфт:

– Ассалом, Эдуард Левӣ, аз дидани шумо хеле хурсандам.

Вохӯрӣ дар хонаи ҷаноби Миллер аз ин ҳам бештар меҳрубона буд.

– Воқеан, Эдуарди азиз, шумо хеле пешдаст шудаед. Шуморо аз таҳти дил табрик мекунам! – нидо карда

гуфт ҷаноби Миллер ва илова намуд: – Саломатии Алекс хуб аст? Аз афташ шумо ӯро хеле дӯст медоред? Ӯро дӯст надоштан мумкин нест!

Дар мактаб ҷаноби Берен худаш ба вай дарро кушод ва меҳрубона пешвоз гирифт. То чӣ андоза дар ин се сол ин ҷо дигаргун шуда буд! Том, Фред ва Виллӣ аллакай дар донишгоҳ меҳонданд. Он бачаҳое ки ӯ бо онҳо зарбу тақсими меомӯхт, ҳоло дарсҳои алгебра ва забони латиниро меомӯхтанд. Эдуард назди ҷаноби Берен нишаста, рафти дарсро мушоҳида мекард. Диққати ӯро як талабае ҷалб намуд, ки дар наздикии ӯ менишаст. Ӯ дида ба ҳайрат афтод, ки ин талаба низ бемуваффақият он масъалаеро ҳал карда истодааст, ки ӯ боре бо мадади падараш ҳал намуда буд, ва он аввалин муваффақияти ба даст овардаи ӯ буд. Эдуард аз ҷаноби Берен иҷозат пурсид, то ба ин заҳматкаши хурди бечора ёрдам диҳад. Ӯ чӣ тавр фаҳмондани падарашро муфассал ба хотир овард. Чунин тарзи баён акнун низ барор овард – писарак масъалаеро ки вайро чунин азоб меод, зуд ҳал намуд.

Ҳамин вақт ба ҷаноби Берен хатчаеро доданд. Вай онро тез хонда, ба Эдуард гуфт:

Агар шумо ин хел барвақт мактаб хонданро намепартофтед, ман ҳоло аз шумо хоҳиш мекардам, ки ба ҷои ман дарси алгебра ро гузаронед. Ман бояд бо як касе вохӯрам, ки дар шаҳрамон танҳо якчанд соат менад.

– Иҷозат диҳед як кӯшиш намоям!

– Оё шумо фанни алгебра ро омӯхтаед?

– Бале, ҷаноби Берен.

– Ва боварӣ доред, ки ин мавзӯро ме-донед?

– Боварии комил дорам, – ҷавоб дод Эдуард.

Ҷаноби Берен Эдуардро ба ҷои худ монда, рафт. Аввал талабагон мехостанд дониши дошташонро намоиш диҳанд – онҳо дар ёд доштанд, ки муаллими ҳозирашон пеш дар гурӯҳи поёнии мактаб мехонд, аммо дере нагузашта фаҳмиданд, ки ӯ китоби дарсии алгебра ро аз ёд медонад. Ҳангоми мавзӯро фаҳмондани вай ба синф ҷаноби Берен даромад ва бо тааҷҷуб ӯро мушоҳида менамуд.

– Аз шумо хеле миннатдорам, Эдуард, – хурсандона гуфт вай.

– Шумо ҳатман бояд омӯзгор шавед. Аммо, наҳод ки шумо алгебра ро танҳо омӯхтаед?

– Не, – хурсандона табассум карда ҷавоб дод Эдуард, ва дар бораи муаллими азизаш нақл намуд. Сипас, ҳангоми ба хона баргаштан, ӯ бо ҷаноби Ҳоуп вохӯрд.

– Ту бояд ҳафтаи оянда равӣ? – баъд аз сӯҳбати дӯстона пурсид роҳбари ҷамоат.

– Ҳа, рӯзи сешанбе.

– Бигзор Худо туро дар ин корхоят низ баракат диҳад. Баъд каме хомӯш истода, илова намуд:

– Эдуард, писари ман ҳоло ҳам ҳаёташро ба Масеҳ насупоридааст. Оё ту барои вай дуо карданро давом дода истодаӣ?

– Бале, албатта. Чӣ тавр ман метавонам барои писари шахсе дуо накунам, ки барои ман ин қадар некӣ кардааст, ва падарамро назди Худованд овард?!

БОБИ 27
**“Пас аз рӯзҳои бисёр онро
хоҳӣ ёфт”**
Воиз 11:1

Аз байн бисёр сол гузашт. Эдуард дар синфхонаи мактаби зебои шаҳр менишаст. Котибаи қадпаст ба ӯ мактубҳои омадаро овард. Аз афти қор, онҳо ӯро чунон шавқманд намуданд, ки ӯ ба дарс тайёри диданро як сӯ гузошта, мӯҳри мактуби якумро канд. Ин мактуб аз ҷониби Фред Ҳоуп, дӯсти деринааш буд, ки ӯ барои вай 11 сол боз дуо мекард. Ҳангоми хондани ин мактуб чехраи ҷаноби Левӣ бештар медурахшид: ӯ аз хондани сатрҳои охири он нигоҳи қанда наметавонист: «Худовандро дӯст медорам, зеро ки овози маро, зориҳои маро мешунавад». Худоро шукр мегӯям, ки ба дилат хоҳиши барои ман дуо карданро гузошт, ва инчунин ӯро шукр мегӯям, ки дуоҳои туро шунид. Бигзор Худованд туро баракат диҳад, дӯсти ази-зи ман!»

Эдуард аз хондани ин мактуб бениҳоят

хурсанд шуд. Чӣ қадар ӯ барои дӯсташ дуо намуд! Баъзан ӯ қариб рӯҳафтада мешуд, аммо ҳоло, вақте суханони хотимавии мактуби вайро медид, ки “Бародари ту дар Масех” навишта буд, вафодории комили Худоро ҳис менамуд.

Мактуби дуюмро Боб навишта буд, ва Эдуард ҳангоми хондани он нахандида наметавонист. “Дӯсти азизам Тим, – менавишт ӯ, – ёд дорӣ, ки вақте мо кӯчагардҳои хурдсол будем, боре моро ба хонаи ҷаноби Миллер ба ид даъват намуданд? Ман он идро хуб дар хотир дорам ва қарор намудам, ки барои ҳама кӯдакони бечорае ки мешиносам, дар боғи худам низ чунин ид барпо кунам. Мо дар ин рӯз феърверк, зиёфат ва хондани сурудҳои масеҳӣ барпо кардан мехоҳем. Ташкил кардани зиёфатро занам маслиҳат дод, ва ман бо вай розӣ шудам, зеро, чуноне ки ту медонӣ, Мария ҳамеша ақидаҳои хуб дорад. Ман мехостам, ки дар ин ид ту сухан гӯӣ, ва умед дорам, ки ин пешниҳоди маро рад намекуни. Иди мо 4-уми июл барпо мегардад. Ман аввал ин рӯзро муқаррар кардан намехостам, чунки дар ин ҳафта

ёдбуди солгарди вафоти Алекси азиз мешавад, аммо чаноби Миллер мегӯяд, ки агар Алекс худаш низ дар ин ид ҳузур медошт, мисли ин кӯдакон хурсанд мегашт. Мо ба ин ид асосан кӯдакони мактаби якшанбегиرو чамъ карданием. Мария ва ман кор карда истодаем. Ба модарамон гӯй, ки ман ва Мария ба омаданаш умедворем, бе вай иди мо ба таври хостаамон муяссар намегардад. Фикр мекунам, ки ту дар бораи Фред хабари хушро шунидаӣ. Худоро барои ин ҳодисаи хурсандибахш шукр мегӯям! Том Миллерро ту дар хонаи мо мебинӣ. Инак, то боздид. Дӯстат Боб Тёрнер”.

Рӯзи дигар якшанбе буд, ва чаноби Левӣ аз рӯи одат ба мактаби якшанбеги рафт, ки ӯ дар он ҷо муаллим буд. Баъд аз занги даромад ӯ назди минбар омад. Ҳама дар интизори шунидани сухани ӯ хомӯш шуданд.

– Дӯстони азиз, – гуфт ӯ, – имрӯз ман мехоҳам ба шумо дар бораи худам нақл кунам. Бисёр сол пеш як муаллимаи ҷавони мактаби якшанбеги ба мо ҳодисаеро нақл намуд, ки онро Худо барои назди Худ овардани ман истифода

бурд. Аввалан ман аз Худо, ва баъд аз ин муаллима миннатдорам, ки масеҳӣ шудам. Дар он рӯз вай тасодуфан бо гурӯҳи мо дарс гузаронд, ва баъд аз як муддати кӯтоҳ ман дигар ягон бор ӯро надидам. Ман хеле мехостам, ки ӯро дида миннатдорӣ баён намоям, лекин ин ба ман муяссар нашуд. Лекин ҳафтаи гузашта ман аввалин бор дар борааш шунидам, ва тасаввур кунед, бачаҳои азиз, маълум гашт, ки ман шаш сол дар қарибии ӯ зиндагӣ карда, дар ин бора ҳатто наметавонистам. Ду ҳафта пеш бошад, вай вафот кард... Аввалин ҳиссиёте ки маро фаро гирифт, ҳисси ғам буд, ки ман дигар дар ин ҳаёт ба ӯ изҳори миннатдорӣ карда наметавонам!

Ман мехоҳам, ки ин воқеа ҳама муаллимонро рӯҳбаланд кунад. Дар хотир доред, ки аксар вақт мо меҳнат карда, самари онро танҳо дар осмон мебинем.

Рӯзи якшанбеи оянда ман ба шумо он ҳикояро нақл мекунам, ки бароям баракати бузург шуд, ва тамоми ҳафта дуо мекунам, ки он ба шумо низ чунин таъсир расонад. Шумо, бошад, оятеро аз ёд намоед, ки ман ҳоло ба шумо

мегӯям, ва баъд ба ман мегӯед, ки он ба саргузашти ман алоқа дорад ё не: “Нони худро ба об парто, чунки пас аз рӯзҳои бисёр онро хоҷӣ ёфт”.

СИЛСИЛАИ китобҳои дигарро низ пешкаш менамояд. Аз ҷумлаи инҳо:

Довуд ва Нетти Чексон
Амалиёти “Аука”

Аз онҳо ҳама метарсанд. Онҳо ҳамаро ба тарсу воҳима андохтаанд, ҳар як бегонаро мекушанд, ба ҳеч кас бовар намекунанд. Яке аз онҳо бачаи ёздаҳсола Нива мебошад.

Ногаҳон воқеаи ғайриоддӣ рӯй дод: дар осмон “занбӯри чӯбин” пайдо шуд ва ба қабила тӯхфаҳо партофт. Лётчик Нейт Сайнт ва рафиқонаш мехоҳанд хушхабарии Инчилро ба қабилаи *аука* расонанд.

Нива аз ин хеле шод аст. Вай хеле мехоҳад бо одамони сафедпӯсти пурасрор дӯст шавад, ва қабилаашро бовар кунонад, ки “занбӯри чӯбин”-и бегона бо мусофиронаш ба онҳо ягон бадӣ намехоҳанд. Лекин вақте ки яке аз аъзоёни қабилашон дар бораи панҷ хушхабаррасон суханони дурӯғ паҳн намуд, тамоми қабила, ба ғайр аз Нива, марги онҳоро талабиданд. Оё ӯ метавонад пеши роҳи чунин мақсади бадро гирад?

Барои хонандагони аз синни 12 – сола боло.